

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ
ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

0697

ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΕΣ
(STANDARDS AND CODES) ΣΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ
ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ Η ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΟΥΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΝΤ

Επιμέλεια Εργασίας: Αγγελακόπουλος Αλκιβιάδης
ΑΜ: 1200Μ033

Επιβλέπων Καθηγητής: Χρ. Γκόρτσος

1000
SHARES

INCORPORATED

“The Key Challenge now is to devise procedures and Institutions – nothing less than new international rules of the game – that help deliver greater stability and prosperity for all our citizens in industrialized and industrializing economies alike”

Gordon Brown, Chancellor of the Exchequer, 1998

¹ Speech to the Annual Meeting of the International Monetary Fund and the World Bank, Washington DC, October 6th, 1998.

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα	ii
Συντομογραφίες	v
Πρόλογος	1

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΙΑ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΔΝΤ

1. Η ανάγκη αναδόμησης του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος	4
1.1 Οι διεθνείς παραινέσεις	5
1.2 Το έργο του Financial Stability Forum	6
1.3 Τι είναι τα Διεθνή Πρότυπα (Standards and Codes).....	9
2. Προτάσεις για την εξοικείωση με τα διεθνή πρότυπα.....	10
2.1 Προτάσεις προς τους φορείς της αγοράς	11
2.1.1 Ενημέρωση γύρω από τα διεθνή πρότυπα	11
2.1.2 Χρησιμότητα των προτύπων	12
2.1.3 Πρόσβαση στις πληροφορίες	13
2.1.4 Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα.....	14
2.2 Προτάσεις προς τους επίσημους φορείς.....	15
2.2.1 Αποτιμήσεις της εφαρμογής των προτύπων.....	15
2.2.2 Τεχνική βοήθεια.....	16
2.2.3 Αποδέσμευση Στοιχείων	18
2.2.4 Εποπτεία	19
3. Η υιοθέτηση των διεθνών προτύπων από το ΔΝΤ	20

3.1	Τα διεθνή πρότυπα ως εργαλείο πολιτικής του ΔΝΤ.....	21
3.2	Η αξιοποίηση των διεθνών προτύπων στην πράξη	22
3.3	Η εξασφάλιση της πειθαρχίας στα διεθνή πρότυπα	24
4.	Επικρίσεις για τα διεθνή πρότυπα.....	25
4.1	Αμφιβολίες ως προς την αποτελεσματικότητα.....	25
4.2	Ασυμμετρία υποχρεώσεων και ευθυνών	27
4.3	Το πρόβλημα της «κυριότητας».....	28
4.4	Διεύρυνση της Εποπτείας (Surveillance).....	30
4.5	Διασύνδεση με Όρους Οικονομικής Πολιτικής (Conditionality)	31

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΕΣ

1.	Μακροοικονομική Πολιτική και Διαφάνεια Στοιχείων	34
1.1	Διαφάνεια στην Οικονομική και Νομισματική Πολιτική (Monetary and Financial Policy Transparency)	34
1.2	Διαφάνεια στη Δημοσιονομική Πολιτική (Fiscal Policy Transparency).....	37
1.3	Διάχυση Στοιχείων (Data Dissemination)	39
1.3.1	Σύστημα Διάχυσης Γενικών Στοιχείων (GDDS).....	40
1.3.2	Σύστημα Διάχυσης Ειδικών Στοιχείων (SDDS).....	43
2.	Θεσμική Υποδομή και Διάρθρωση Αγοράς	45
2.1	Εκκαθάριση και δικαιώματα πιστωτών (Insolvency and Creditors Rights).....	45
2.2	Εταιρική Διακυβέρνηση (Corporate Governance).....	49
2.3	Λογιστική (Accounting)	53

2.4	Ελεγκτική (Auditing).....	55
2.5	Πληρωμές και Διακανονισμοί (Payment and Settlement)	58
2.6	Ευστάθεια Αγοράς (Market Integrity).....	600
3.	Χρηματοοικονομικός Συντονισμός και Εποπτεία	63
3.1	Τραπεζική Εποπτεία (Banking Supervision).....	63
3.2	Κινητές Αξίες (Securities Regulation).....	66
3.3	Εποπτεία Ασφαλειών (Insurance Supervision)	69

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

1.	Το Πρόγραμμα Αξιολόγησης του Χρηματοοικονομικού Τομέα (FSAP)	78
1.1	Σκοπός του προγράμματος	78
1.2	Διάρθρωση και λειτουργία	80
1.3	Μεθοδολογικά εργαλεία του FSAP.....	84
1.4	Εξωτερική Αξιολόγηση του Προγράμματος.....	87
1.5	Αποτίμηση του FSAP	89
2.	Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (ROSCs) ...	91
2.1	Εισαγωγικά	90
2.2	Διάκριση ROSCs	94
2.3	Μεθοδολογία των Εκθέσεων	96
2.4	ROSCs και Surveillance	99
2.5	Αξιολόγηση των Εκθέσεων ROSCs.....	100
	Επίμετρο	104
	Βιβλιογραφία - Πηγές	105
	Παράρτημα	124

Συντομογραφίες

APEC	Asia – Pacific Economic Cooperation
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision
BIS	Bank of International Settlements
CAS	Country Assistance Strategies
CEMLA	Centro de Estudios Monetarios Latinoamericanos
CMCG	Capital Markets Consultative Group
CPLG	Core Principles Liaison Group
CPSS	Committee on Payment and Settlement Systems
DSBB	Dissemination Standards Bulletin Board
DQAF	Data Quality Assessment Framework
DQAP	Data Quality Assessment Program
EMEs	Emerging Market Economies
FATF	Financial Action Task Force
FSA	Financial Sector Assessment
FSAP	Financial Sector Stability Program
FSF	Financial Stability Forum
FSI	Financial Stability Institute
FSSAs	Financial System Stability Assessments
G-7	Group of 7 industrialized countries
GDDS	General Data Dissemination Standard
IAIS	International Association of Insurance Supervisors
IASC	International Accounting Standards Committee
IFAC	International Federation of Accountants

IFAD	International Forum on Accountancy Development
IFIs	International Financial Institutions
IFS	International Finance Statistics
IIF	Institute for International Finance
IIP	International Investment Position
IMF	International Monetary Fund
IMFC	International Monetary and Financial Committee
INPRS	Int. Network of Pensions Regulators & Supervisors
IOSCO	International Organization of Securities Commissions
NSDP	National Summary Data Page
MAE	Monetary and Exchange Affairs Department
MPIs	Macro-Prudential Indicators
OECD	Organization for Economic Cooperation & Development
PIN	Public Information Notice
ROSCs	Reports on the Observance of Standards and Codes
SDDS	Special Data Dissemination Standard
SROs	Self Regulatory Organizations
SSBs	Standard Setting Bodies
SSRs	Social and Structural Reviews
StatDMX	Statistical Data and Metadata Exchange
STA	Statistics Department
TA	Technical Assistance
TCAP	Technical Cooperation and Assistance Program
UN	United Nations
UNSD	United Nations Statistics Division
UNCITRAL	UN Commission on International Trade Law

Πρόλογος

Οι πρόσφατες διεθνείς χρηματοοικονομικές κρίσεις κατέδειξαν με τον πλέον σαφή τρόπο τις εγγενείς θεσμικές και λειτουργικές αδυναμίες του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η απελευθέρωση των διεθνών κεφαλαιακών ροών σε ένα πληροφοριακά μη συμμετρικό διεθνές περιβάλλον είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση φαινομένων που υπονόμειναν τα θετικά στοιχεία της παγκοσμιοποίησης των αγορών ενώ η στενή διασύνδεση των τελευταίων «διασφάλιζε» τη διάχυση των χρηματοοικονομικών κρίσεων στη διεθνή οικονομία (domino effect).

Η αναδόμηση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος άρχισε να πραγματώνεται μέσα από μία δέσμη προληπτικών πολιτικών που είχαν ως στόχο την ενδυνάμωση του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος. Ένα από αυτά τα μέτρα είναι η εφαρμογή διεθνών προτύπων και κανόνων καλής πρακτικής (Standards and Codes) σε ορισμένες πτυχές του ευρύτερου χρηματοοικονομικού τομέα, όπως την οικονομική, νομισματική και δημοσιονομική πολιτική, τη διάχυση στοιχείων, τη λογιστική, την εταιρική διακυβέρνηση, την τραπεζική εποπτεία, τα συστήματα πληρωμών κλπ.

Στο πρώτο μέρος της παρούσας μελέτης, αφού γίνει αναφορά στις διεργασίες που οδήγησαν στην ίδρυση του Financial Stability Forum, του αρμοδίου για την εφαρμογή των κανόνων καλής πρακτικής διεθνούς οργάνου, ακολούθως, αναλύονται οι λόγοι για τους οποίους το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο «υιοθέτησε» τα διεθνή πρότυπα, χρησιμοποιώντας τα ως εργαλείο πολιτικής, αναλαμβάνοντας παράλληλα την επιτήρηση της εφαρμογής τους. Στη συνέχεια, προβάλλονται διεξοδικά οι επικρίσεις που δέχεται συνολικά το εγχείρημα καθώς και οι φόβοι και ανησυχίες που

εκφράζονται επί τούτου, κυρίως από την πλευρά των αναπτυσσομένων χωρών.

Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζονται τα 12 διεθνή πρότυπα που, σύμφωνα με το Financial Stability Forum, διαδραματίζουν ρόλο-κλειδί για την εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας και, ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να δοθεί προτεραιότητα στην εφαρμογή τους. Αρχικά, γίνεται αναφορά στο αρμόδιο για την εκπόνηση κάθε κανόνα διεθνές όργανο, στη συνέχεια υπογραμμίζονται οι βασικές κατευθυντήριες γραμμές κάθε διεθνούς προτύπου ενώ, στο τέλος, οριοθετούνται οι στόχοι και οι επιδιώξεις των μελλοντικών τροποποιήσεών τους.

Στο τρίτο και τελευταίο μέρος της μελέτης, αναλύεται λεπτομερώς ο μεθοδολογικός τρόπος με τον οποίο αποτιμάται η επιτευχθείσα πρόοδος στην εφαρμογή και ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων από τις οικονομίες που έχουν επιλέξει να τα υιοθετήσουν (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Π1). Παράλληλα, καταδεικνύεται η διασύνδεση των προγραμμάτων αποτίμησης των διεθνών προτύπων με το πρωταρχικό έργο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας που είναι η διαρκής προσπάθεια ενίσχυσης και ενδυνάμωσης του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος¹.

¹ Η τελευταία επικαιροποίηση της παρούσας μελέτης έγινε τον Οκτώβριο του 2002.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΙΑ ΩΣ ΕΡΓΑΛΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΟ ΝΕΟ ΡΟΛΟ ΤΟΥ ΔΝΤ

Οι διεθνείς οικονομικές κρίσεις που ξέσπασαν κατά τη δεκαετία του '90 (Μεξικό 1994 – 1995, Ασία 1997, Ρωσία 1998, Τουρκία και Βραζιλία 1999 – 2000) κατέδειξαν με τον πλέον εμφανή τρόπο τις εγγενείς αδυναμίες του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Οικονομίες που μέχρι τότε θεωρούνταν από πολλούς «πρότυπο» (το «θαύμα» του Μεξικό, οι Ασιατικοί «Τίγρεις» κλπ)² κατέρρευσαν ξαφνικά βυθίζοντας σε οικονομική κρίση εκατομμύρια ανθρώπων³.

Τα πυρά όλων στράφηκαν τότε εναντίον της απελευθέρωσης σε παγκόσμιο επίπεδο των διεθνών κεφαλαιακών ροών, εναντίον της λεγόμενης «παγκοσμιοποίησης» των αγορών. Οι αναπτυσσόμενες χώρες κατηγορήσαν το δυτικό κόσμο ότι μέσω των διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών (International Financial Institutions – IFIs) επέβαλαν το άνοιγμα των αγορών των αναπτυσσομένων χωρών χωρίς, όμως, να έχει προηγηθεί η λήψη εκείνων των μέτρων που θα διασφάλιζαν τη θεσμική θωράκιση των πρώτων (sequencing)⁴ και την ελαχιστοποίηση των πιθανοτήτων εμφάνισης σοβαρών χρηματοπιστωτικών κρίσεων .

² Eichengreen (1999), σελ. 2 επ. και Goldstein (2000a), σελ. 8 επ.

³ Diaz (1985), *Journal of Development Economics*, σελ. 487 επ. Για τη χρηματοδότηση προς τις αναδυόμενες οικονομίες σε περιόδους κρίσεων βλ. Παράρτημα, Πίνακας Α1.

⁴ Johnston (1999), σελ. 12 επ.

1. Η ανάγκη αναδόμησης του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος

Η αναδόμηση του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος παρουσιαζόταν επιβεβλημένη. Το ζητούμενο ήταν (και εξακολουθεί πάντα να είναι) η δημιουργία εκείνων των μηχανισμών που θα επιτρέψουν σε όλες τις χώρες, αναπτυσσόμενες και ανεπτυγμένες, να ενταχθούν αρμονικά στη νέα δομή της παγκόσμιας οικονομίας, μεγιστοποιώντας τα οφέλη που προκύπτουν και ελαχιστοποιώντας τους κινδύνους που ελλοχεύουν⁵.

Προκειμένου να επιτευχθεί το επιθυμητό αποτέλεσμα, η αναδόμηση του διεθνούς συστήματος έπρεπε να ξεκινήσει μέσα από τις ίδιες τις χώρες στοχεύοντας στην ενδυνάμωση του εθνικού θεσμικού και κανονιστικού τους πλαισίου (domestic regulatory framework). Για το λόγο αυτό, αναγκαία κρίθηκε η εφαρμογή και ενσωμάτωση διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων και κανόνων καλής πρακτικής (Standards and Codes) που σκοπό είχαν την καλύτερη οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια του χρηματοοικονομικού τομέα και των αγορών των χωρών που θα επέλεγαν να τα υιοθετήσουν. Διεθνή πρότυπα και κανόνες καλής πρακτικής υπήρχαν ήδη από το 1985 χωρίς, όμως, να έχουν ποτέ εφαρμοστεί στην πράξη⁶.

Παράλληλα, αναγκαία θεωρήθηκε και η αναθεώρηση του ρόλου των διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών⁷. Πολλοί ήταν αυτοί που δε δίσταζαν να επιρρίψουν ευθύνες στους IFIs για την αναποτελεσματική πολιτική πρόληψης και διαχείρισης κρίσεων που εφάρμοζαν μέχρι τότε.

⁵ Βλ. Klein, (1999) καθώς και Bergsten (2000a), *passim*.

⁶ Σχετικά, Rojas – Suarez (2002).

⁷ Βλ. Larsen (2001), *OECD Observer*, σελ. 38 επ.

Στο επίκεντρο της φιλολογίας που αναπτύχθηκε τοποθετήθηκε η ανάγκη αναδιάρθρωσης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου⁸.

1.1 Οι διεθνείς παραινέσεις

Οι πρώτες αναφορές στην ανάγκη αναμόρφωσης του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και, συνακόλουθα, των διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών γίνονται μετά τη δεύτερη κρίση του Μεξικό, στην ετήσια συνάντηση των Υπουργών Οικονομικών και των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών του G-7 στο Χάλιφαξ του Καναδά τον Ιούνιο του 1995. Έκτοτε και μέχρι τον Απρίλιο του 1998, η πρόταση για αναμόρφωση του διεθνούς συστήματος εμφανιζόταν πλέον όλο και πιο συχνά σε επίσημα έγγραφα των IFIs, σε δελτία τύπου των συναντήσεων του G-7, στη διεθνή βιβλιογραφία και αρθρογραφία⁹.

Τον Απρίλη του 1998, οι Υπουργοί Οικονομικών και οι Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών από 22 συστημικά σημαντικές χώρες (σήμερα αποτελούν το G-22) και εκπρόσωποι από την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, το ΔΝΤ, την Παγκόσμια Τράπεζα και τον ΟΟΣΑ συναντήθηκαν στην Ουάσινγκτον των Ηνωμένων Πολιτειών με σκοπό τη λήψη μέτρων για την αναμόρφωση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού γίνεσθαι. Αρχικά, ζητήθηκε από το ΔΝΤ να αναλάβει το έργο της αναδόμησης του διεθνούς συστήματος. Όμως, κάτι τέτοιο αποκλείστηκε συλλήβδην από τους

⁸ Στην ανά χείρας μελέτη δε θα μας απασχολήσει η αναδιάρθρωση των πολιτικών του ΔΝΤ στο σύνολό της, παρά μόνο στο μέτρο που σχετίζεται με την εφαρμογή των διεθνών προτύπων. Για το νέο ρόλο του ΔΝΤ, βλ. ενδεικτικά Aziz (2001), Bergsten (2000b), IMF (2001β) κλπ.

⁹ Βλ. σχετικά Fernandez – Arias και Hausman (2000).

εκπροσώπους του ΔΝΤ λόγω φόρτου εργασίας. Έτσι, αποφασίστηκε να ξεκινήσουν οι διεργασίες για την ίδρυση ενός οργάνου που θα αναλάμβανε το έργο αυτό, ενσωματώνοντας παράλληλα στη νέα δομή που θα προέκυπτε (new financial architecture) τα διεθνή πρότυπα και τους κανόνες καλής πρακτικής¹⁰.

Στις 3 Οκτωβρίου του 1998, στην ετήσια συνάντησή τους οι Υπουργοί Οικονομικών και οι Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών που αποτελούν το G-7 ανέθεσαν στον τότε Διοικητή της Ομοσπονδιακής Τράπεζας της Γερμανίας (Bundesbank) Dr. Hans Tietmayer, την εκπόνηση μελέτης γύρω από τη σταθερότητα των διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος με σκοπό την εισήγηση προτάσεων αναφορικά με την ενδυνάμωσή του. Λίγους μήνες αργότερα, η έκθεση¹¹ αυτή δόθηκε στη δημοσιότητα. Βασική εισήγησή της ήταν η ίδρυση ενός forum επιφορτισμένου με την επιτήρηση της διεθνούς χρηματοοικονομικής σταθερότητας και τη θεραπεία των αδυναμιών του χρηματοπιστωτικού τομέα (financial sector vulnerabilities). Το όργανο αυτό ονομάστηκε Financial Stability Forum (στο εξής FSF).

1.2 Το έργο του *Financial Stability Forum*

Το FSF συνεδρίασε για πρώτη φορά στις 14 Απριλίου του 1999 στην Ουάσινγκτον των Ηνωμένων Πολιτειών. Σκοπός της ίδρυσής του ήταν (και εξακολουθεί να παραμένει μέχρι σήμερα) η προώθηση και διασφάλιση της διεθνούς χρηματοοικονομικής σταθερότητας μέσω της συνεργασίας των αρμόδιων εποπτικών αρχών (cooperation in supervision and sur-

¹⁰ Βλ. σχετικά IMF (2001e).

veillance) και της τακτικής ανταλλαγής πληροφοριών (regular information exchange). Το Financial Stability Forum συνεδριάζει έκτοτε δύο φορές το χρόνο ενώ ως πρώτος Πρόεδρος του διορίστηκε ο Andrew Crockett, Γενικός Διευθυντής της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών.

Στα πλαίσια του FSF δραστηριοποιούνται πολυάριθμες Ομάδες Εργασίας¹². Μία από αυτές είναι η Ομάδα Δράσης για την Εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων (Task Force on Implementation of Standards and Codes). Ιδρύθηκε κατά τη διάρκεια της δεύτερης συνεδρίασης του FSF στις 15 Σεπτέμβρη του 1999. Σκοπός της λειτουργίας της υπήρξε η εκπόνηση ολοκληρωμένης στρατηγικής αναφορικά με τη διάδοση και την εξοικείωση με τα διεθνή πρότυπα.

Συνεργαζόμενη με όλα τα διεθνή fora που είναι αρμόδια για την κατάρτιση προτύπων, με διεθνείς εποπτικούς φορείς αλλά και εθνικές αρχές ανεπτυγμένων και αναπτυσσομένων χωρών, η Ομάδα Δράσης ανέλαβε να εξετάσει τους τρόπους με τους οποίους θα καθίστατο πραγματοποιήσιμη η εισαγωγή και ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων στις οικονομίες των χωρών που θα επέλεγαν να τα υιοθετήσουν. Στη μελέτη που εγκρίθηκε από το FSF το Μάρτιο του 2000¹³, τέθηκαν οι βάσεις για την εκπόνηση ολοκληρωμένης στρατηγικής εξοικείωσης, η οποία βασιζόταν σε ορισμένα σημεία – κλειδιά που αποτελούσαν, συνάμα, τις προϋποθέσεις επιτυχίας των προτύπων.

¹¹ Βλ. Tietmayer (1999), passim.

¹² Working Group on Capital Flows, Working Group on Offshore Financial Centers, Task Force on Implementation of Standards, Study Group on Deposit Insurance κλπ. Για τη συμμετοχή σε αυτές τις Ομάδες Εργασίας βλ. Παράρτημα, Πίνακας Α3.

¹³ Βλ. σχετικά FSF (2000).

Παράλληλα, η Ομάδα Δράσης ξεχώρισε από το σύνολο των προτύπων που είχε συγκεντρώσει, 12 διεθνείς κώδικες που λόγω της ιδιαίτερης σημασίας τους θεωρήθηκε ότι έπρεπε να δοθεί προτεραιότητα στην εφαρμογή τους. Οι κώδικες αυτοί τοποθετήθηκαν μαζί με όλα τα απαραίτητα συνοδευτικά έγγραφα στο *Compendium of Standards* και δόθηκαν στη δημοσιότητα μέσω του διαδικτυακού τόπου του Financial Stability Forum¹⁴.

Το έργο που έφερε σε πέρας η Ομάδα Δράσης και κατ' επέκταση το FSF θεωρείται κεφαλαιώδους σημασίας για την εξοικείωση όλων των φορέων με τους διεθνείς κώδικες. Το FSF συγκέντρωσε, κατηγοριοποίησε και ξεχώρισε τα σημαντικότερα από τα διεθνή πρότυπα προκειμένου να διευκολυνθεί η υιοθέτησή τους. Έφερε σε επαφή εθνικές εποπτικές αρχές και Standard Setting Bodies (στο εξής SSBs), εισήγαγε διαύλους επικοινωνίας μεταξύ τους και καθιέρωσε την τακτική και ποιοτική ανταλλαγή πληροφοριών. Έκανε ολοκληρωμένες προτάσεις – εισηγήσεις προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα διευκολύνοντας σημαντικά το έργο τους. Με λίγα λόγια, είναι το διεθνές forum που, ακόμα και σήμερα, εργαζόμενο ενεργά και αδιάκοπα, αποτελεί το σημείο αφετηρίας όλων των εποικοδομητικών προτάσεων για τη βελτίωση του εγχειρήματος των διεθνών προτύπων και κατ' επέκταση της λειτουργίας του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος.

¹⁴ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. σχετικά την ηλεκτρονική σελίδα στο διαδίκτυο του Financial Stability Forum <http://www.fsforum.org/Standards/Home.html>

1.3 Τι είναι τα Διεθνή Πρότυπα (Standards and Codes)¹⁵

Τα διεθνή πρότυπα και κώδικες (Standards and Codes) είναι ευρέως διαδεδομένες και διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές, πρακτικές και κατευθυντήριες γραμμές που σκοπό έχουν να προωθήσουν την ευρωστία και εύρυθμη λειτουργία ορισμένων τομέων της θεσμικής υποδομής και της οικονομικής ζωής κάθε χώρας. Συνδυάζουν ταυτόχρονα ένα μέσο διάγνωσης των αδυναμιών του χρηματοπιστωτικού τομέα και έναν τρόπο επίλυσης των προβλημάτων που αυτός εμφανίζει¹⁶.

Η υιοθέτηση και εφαρμογή τους είναι προαιρετική και νομικά μη δεσμευτική (ανήκουν στην κατηγορία του «μαλακού» δικαίου – soft law). Μπορεί να παρουσιάζονται είτε υπό τη μορφή Αρχών (Principles), δηλαδή γενικά αποδεκτών αξιωμάτων διατυπωμένων κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζουν στις εθνικές αρχές ένα σημαντικό βαθμό ευλυγισίας στην εφαρμογή τους, είτε υπό τη μορφή καλών πρακτικών (Good Practices), δηλαδή κανόνων που είναι πιο αυστηρά διατυπωμένοι και αφήνουν λιγότερα περιθώρια αυτονομίας στις αρμόδιες αρχές ή με τη μορφή κατευθυντήριων γραμμών (Methodologies – Guidelines), δηλαδή λεπτομερών κανόνων που η εφαρμογή τους συνίσταται στην αυστηρή εκπλήρωση προϋποθέσεων χωρίς να αφήνονται περιθώρια ευελιξίας στις εθνικές αρχές.

Τα πρότυπα αυτά ρυθμίζουν διάφορους τομείς όπως η λογιστική, η διαφάνεια στην οικονομική, νομισματική και δημοσιονομική πολιτική, η διάχυση στοιχείων, η εταιρική διακυβέρνηση κλπ (Βλ. Παράρτημα, Πίνακας Α2). Διακρίνονται στις κατηγορίες της μακροοικονομικής πολιτικής

¹⁵ Αναλυτικά, βλ. Μέρος Δεύτερο της παρούσας μελέτης.

¹⁶ Βλ. σχετικά Anant (2001) καθώς και Köhler (2001a).

και διαφάνειας στοιχείων (Macroeconomic Policy and Data Transparency), της θεσμικής υποδομής και διάρθρωσης αγοράς (Institutional and Market Infrastructure) και του χρηματοοικονομικού συντονισμού και εποπτείας (Financial Regulation and Supervision).

2. Προτάσεις για την εξοικείωση με τα διεθνή πρότυπα

Τον Απρίλιο του 2000, το FSF ανέθεσε στη Διαρκή Ομάδα Εργασίας για την Εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων (Follow – Up Group on Incentives to Foster Implementation of Standards) την καταγραφή και μελέτη όλων των προτάσεων που είχαν γίνει μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή τόσο από επίσημους όσο και από ανεπίσημους φορείς και που είχαν ως αντικείμενο την ανάδειξη των τρόπων με τους οποίους θα ήταν πραγματοποιήσιμη ταχύτερα η εξοικείωση των αρμοδίων αρχών, κρατικών και μη, με τα διεθνή πρότυπα.

Η Διαρκής Ομάδα Εργασίας αποτελείτο από εκπροσώπους ανεπτυγμένων, αναπτυσσομένων και αναδυόμενων βιομηχανικά οικονομιών, από φορείς διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών (International Financial Institutions – IFIs) και από εμπειρογνώμονες προερχόμενους από τα διεθνή fora που είχαν την ευθύνη της εκπόνησης των διεθνών προτύπων (SSBs). Το Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου, η Διαρκής Ομάδα Εργασίας έκανε μία σειρά προτάσεων οι οποίες επικυρώθηκαν από το Financial Stability Forum λίγους μήνες αργότερα¹⁷.

Οι προτάσεις αυτές, την πρόοδο της εφαρμογής των οποίων ανέλαβε να επιτηρεί η Ομάδα Εργασίας για την Εφαρμογή των Διεθνών Προτύ-

¹⁷ Βλ. FSF (2000) και (2001b).

πων, χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: στις προτάσεις που έχουν ως παραλήπτες τις επίσημες κρατικές αρχές και σε αυτές που απευθύνονται στους φορείς της αγοράς. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται αναλυτικά τόσο οι προτάσεις της Ομάδας Εργασίας όσο και τα αντίστοιχα μέτρα που αποφασίστηκε να ληφθούν από τους αρμόδιους φορείς καθώς και η πρόοδος που έχει σημειωθεί μέχρι σήμερα.

2.1 Προτάσεις προς τους φορείς της αγοράς

2.1.1 Ενημέρωση γύρω από τα διεθνή πρότυπα

Μία από τις πλέον σημαντικές προτάσεις που έκανε η Διαρκής Ομάδα Εργασίας αφορούσε τους τρόπους με τους οποίους θα επιτευχθεί το κατάλληλο επίπεδο ενημέρωσης μεταξύ των συμμετεχόντων στην αγορά γύρω από την ύπαρξη και χρησιμότητα των διεθνών προτύπων (Σημεία 1 και 2 της Έκθεσης). Για το σκοπό αυτό, συνιστάται η ενεργός συμμετοχή των IFIs και των SSBs σε μία εκστρατεία ενημέρωσης των φορέων της αγοράς με τη διοργάνωση σεμιναρίων, ενημερωτικών προγραμμάτων, συνεδρίων κλπ¹⁸.

Σε απάντηση των προτάσεων αυτών, διοργανώθηκε (και συνεχίζει να διοργανώνεται μέχρι και σήμερα) μεγάλος αριθμός σεμιναρίων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων (outreach programs) με ευρεία συμμετοχή επίσημων και ανεπίσημων φορέων της αγοράς. Παράλληλα, το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα τοποθέτησαν στις ηλεκτρονικές τους σελίδες ξεχωριστό τμήμα με ηλεκτρονικές παραπομπές (links) με όλες τις σχετικές με τα διεθνή πρότυπα πληροφορίες. Για να μετρηθεί δε η επισκεψιμότητα,

¹⁸ Βλ. σχετικά Griffith – Jones (2001), σελ. 135 επ. καθώς και Borosage (1998).

τοποθετήθηκαν μετρητές επισκεπτών (visitors' counters) στους διαδικτυακούς τόπους όλων των IFIs και των SSBs. Αποδείχθηκε ότι περισσότεροι από 1,5 εκατ. ιδιωτών επισκέπτονται καθημερινά τις ιστοσελίδες που παρέχουν ενημέρωση σχετικά με τα διεθνή πρότυπα (βλ. Παράρτημα, Πίνακας A4).

Επιπλέον, το FSF άρχισε να μοιράζει σε φορείς της αγοράς φυλλάδια που περιέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τα διεθνή πρότυπα. Μέχρι σήμερα, περίπου 12.000 αντίτυπα έχουν διανεμηθεί σε εποπτικούς φορείς, οικονομικά ινστιτούτα, πανεπιστήμια και επιχειρήσεις ενώ, πρόσφατα, τα φυλλάδια μεταφράστηκαν και στα ιαπωνικά.

2.1.2 Χρησιμότητα των προτύπων

Σύμφωνα με το Σημείο 3 της Έκθεσης, οι αρμόδιοι οικονομικοί οργανισμοί θα πρέπει να αποδείξουν στην πράξη, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα των αριθμών, τη χρησιμότητα και τα οφέλη από την υιοθέτηση και εφαρμογή των διεθνών προτύπων.

Για το σκοπό αυτό, εκπονήθηκαν μελέτες, κυρίως από τα επιτελεία του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, με σκοπό να αποδειχθεί η αιτιότητα μεταξύ εφαρμογής των προτύπων και πιστοληπτικής ικανότητας. Μετά από έρευνες, αποδείχθηκε ότι οι χώρες που είναι εγγεγραμμένες στο Σύστημα Διάχυσης Ειδικών Στοιχείων¹⁹ (Special Data Dissemination System – SDDS), έχουν τη δυνατότητα να δανείζονται με επιτόκιο που ήταν χαμηλότερο περίπου 200 με 300 μονάδες βάσης από αυτό που ίσχυε για τις χώρες που δεν ήταν εγγεγραμμένες. Παρεμφερώς, μία μονάδα

¹⁹ Βλ. σχετικά IMF (1997b).

αύξηση στο Δείκτη Διαφάνειας (Opacity Index²⁰) κάποιας χώρας από την PricewaterhouseCoopers έχει ως αποτέλεσμα αύξηση της τάξης των 25,5 μονάδων βάσης στο premium των κρατικών ομολογιών της συγκεκριμένης χώρας.

2.1.3 Πρόσβαση στις πληροφορίες

Η επαρκής πρόσβαση στις πληροφορίες θεωρήθηκε από τη Διαρκή Ομάδα Εργασίας κεφαλαιώδους σημασίας. Για το σκοπό αυτό, συμπεριέλαβε στην Έκθεσή της την παρότρυνση προς το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα να αναπτύξουν όσο το δυνατό πιο φιλικές προς το χρήστη (user – friendly) ιστοσελίδες προκειμένου να μη δυσκολεύονται όσοι τις επισκέπτονται (Σημεία 4 και 5).

Έτσι, οι Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (ROSCs) τοποθετήθηκαν σε εμφανή σημεία ενώ, επιπρόσθετα, άρχισε να ισχύει το Πρόγραμμα για την Αποτίμηση της Ποιότητας των Στοιχείων (Data Quality Assessment Program – DQAP), το οποίο διασφάλισε την ύπαρξη ενός ποιοτικού minimum στοιχείων. Παράλληλα, άρχισαν να εμφανίζονται ιδιωτικές επιχειρήσεις οι οποίες, μέσω του διαδικτύου, προσφέρουν συγκεντρωμένες τις περιλήψεις όλων των ROSCs που δημοσιεύονται στις ιστοσελίδες των IFIs²¹.

²⁰ Ο Δείκτης Αδιαφάνειας (Opacity Index) είναι ένας αρκετά πολύπλοκος οικονομικός, πολιτικός και κοινωνικός δείκτης που συνδυάζει στοιχεία από 5 τομείς: διαφθορά, νομικό και δικαστικό σύστημα, μακροοικονομική και δημοσιονομική πολιτική, λογιστικά πρότυπα και θεσμικό πλαίσιο. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.opacityindex.com>

²¹ Για παράδειγμα, βλ. <http://www.estandardsforum.com>

2.1.4 Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα

Για την επιτυχή συνέχεια και ολοκλήρωση της προσπάθειας ενδυνάμωσης του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος με την εφαρμογή διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων, η Ομάδα Εργασίας απέδωσε μεγάλη σημασία στην ενεργό συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα²². Στην Έκθεσή της, παρουσίασε τα αποτελέσματα ενός σεμιναρίου που διοργανώθηκε υπό την αιγίδα του FSF με τη συμμετοχή οικονομικών φορέων από τον ιδιωτικό τομέα. Σύμφωνα με αυτά, μόνο ένα μικρό μέρος των φορέων της αγοράς είχε συνειδητοποιήσει το εγχείρημα που είναι σε εξέλιξη με την εκπόνηση διεθνών προτύπων. Αν και η ενημέρωση γύρω από το έργο που επιτελείται αυξήθηκε σημαντικά, παρά ταύτα, ο ιδιωτικός τομέας ήταν ουσιαστικά απών από τη διαδικασία λήψης των σχετικών με τα διεθνή πρότυπα αποφάσεων.

Μετά τις επισημάνσεις της Έκθεσης, τα μέτρα που αποφασίστηκε να ληφθούν για να αντιμετωπιστεί η απουσία του ιδιωτικού τομέα φαίνεται σήμερα να έχουν αντιστρέψει την κατάσταση. Φορείς οικονομικών και εμπορικών επιμελητηρίων προσκαλούνται σε μόνιμη πλέον βάση στα κέντρα λήψης αποφάσεων των IFIs συμμετέχοντας με τον τρόπο αυτό ακόμα πιο ενεργά στο εγχείρημα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα διεθνή πρότυπα να σφυρηλατούνται με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε να είναι αξιοποιήσιμα και στον ιδιωτικό τομέα. Παράλληλα, ολοένα και περισσότεροι ιδιωτικοί επενδυτικοί οίκοι χρησιμοποιούν στις εκτιμήσεις τους τα στοι-

²² Για τη σημασία της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην πρόληψη και επίλυση διεθνών χρηματοοικονομικών κρίσεων βλ. IMF (2001g).

χεία και τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τις Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων.

2.2 Προτάσεις προς τους επίσημους φορείς

2.2.1 Αποτιμήσεις της εφαρμογής των προτύπων

Η Διαρκής Ομάδα Εργασίας πρότεινε, μεταξύ άλλων, να δοθεί μεγαλύτερο βάρος από την πλευρά της Παγκόσμιας Τράπεζας και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στη διενέργεια εξωτερικών αποτιμήσεων της εφαρμογής των διεθνών προτύπων (external assessments). Αυτό συνεπάγεται είτε τη διενέργεια των αποτιμήσεων από το επιστημονικό δυναμικό των IFIs ή τη χρησιμοποίηση ανεξάρτητων εμπειρογνομώνων (hired experts) χωρίς να απασχολείται ή να επιβαρύνεται περαιτέρω το επιστημονικό προσωπικό του ΔΝΤ ή της Παγκόσμιας Τράπεζας ή (Σημείο 6 της Έκθεσης).

Παράλληλα, κάλεσε τις αρμόδιες κρατικές αρχές των χωρών που συγκροτούν το FSF να «δώσουν το καλό παράδειγμα»²³ και να αναλάβουν πρώτες αυτές να διενεργήσουν αποτιμήσεις χρησιμοποιώντας ίδια μέσα (self assessments)²⁴. Επιπροσθέτως, ενθάρρυνε τα σχετικά με το αντικείμενο διεθνή αλλά και περιφερειακά fora να διοργανώσουν σεμινάρια και προγράμματα με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών πάνω στο θέμα της εφαρμογής των διεθνών προτύπων (Σημεία 7 – 9 της Έκθεσης).

²³ Βλ. Cœuré και Pisani – Ferry (2000).

²⁴ Σχετικά, βλ. IMF (2001b) και IMF (2001i).

Σε απάντηση των παραπάνω προτάσεων, οι χώρες που συγκροτούν το FSF ανέλαβαν ένα σημαντικό αριθμό εξωτερικών αποτιμήσεων, κυρίως με τη χρησιμοποίηση των ειδικών από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα. Οι αποτιμήσεις αυτές πήραν τη μορφή Εκθέσεων για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (Reports on the Observance of Standards and Codes – ROSCs²⁵) και απετέλεσαν το μόνιμο μεθοδολογικό εργαλείο για την αξιολόγηση της προόδου ενσωμάτωσης των διεθνών προτύπων²⁶.

Σημαντική πρόοδος επετεύχθη αναφορικά και με τις αποτιμήσεις με ίδια μέσα. Πολλές από τις χώρες μέλη του FSF ανέλαβαν να διενεργήσουν self assessments, με αρκετή μάλιστα επιτυχία. Αλλά και σε περιφερειακό επίπεδο τα σεμινάρια που διοργανώθηκαν²⁷ κατέληξαν σε χρήσιμα συμπεράσματα τόσο γύρω από τη σημασία και τη χρησιμότητα των διεθνών προτύπων όσο και σχετικά με τα μεθοδολογικά εργαλεία που ενδείκνυται να χρησιμοποιούνται για την αποτίμηση της επιτευχθείσας προόδου.

2.2.2 Τεχνική βοήθεια

Μία από τις εισηγήσεις της Διαρκούς Ομάδας Εργασίας ήταν και η παραίνεση προς τα μέλη του FSF να δεσμευτούν προς την κατεύθυνση της παροχής τεχνικής βοήθειας (Technical Assistance – TA) για τις χώρες που ενδιαφέρονταν να υιοθετήσουν τα διεθνή πρότυπα (Σημείο 10 της Έκθε-

²⁵ Αναλυτικά, βλ. Μέρος Τρίτο, ενότητα 2.

²⁶ Σχετικά, βλ. World Bank (1998).

²⁷ Ενδεικτικά αναφέρονται τα πολυάριθμα σεμινάρια που διοργανώθηκαν στα πλαίσια του G-20 και του ASEM (Asia – Europe Meetings) αναφορικά με την επιτήρηση των Αρχών της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία και του APEC (Asian – Pacific Eco-

σης). Δεδομένης της ζωτικής σημασίας που έχει η εφαρμογή των διεθνών προτύπων για τον χρηματοοικονομικό τομέα αλλά και του συνεχώς αυξανόμενου ενδιαφέροντος συμμετοχής που επιδεικνύουν πολλές αναπτυσσόμενες και αναδυόμενες οικονομίες, η ανάγκη για τεχνική βοήθεια ολοένα και επεκτείνεται.

Ο ρόλος της τεχνικής βοήθειας καθίσταται καίριος στην προσπάθεια αρκετών χωρών να διεξαγάγουν self assessments. Καθώς το όλο εγχείρημα της υιοθέτησης, εφαρμογής και αποτίμησης των διεθνών προτύπων είναι αρκετά απαιτητικό σε έμφυχο δυναμικό και, δεδομένων των περιορισμένων δυνατοτήτων του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας καθώς δραστηριοποιούνται και σε πλήθος άλλων Προγραμμάτων, η σημασία των αποτιμήσεων με ίδια μέσα καθίσταται κεφαλαιώδης. Για να διασφαλιστεί, όμως, η αξιοπιστία και η αποτελεσματικότητά τους είναι απαραίτητη η ποιοτική και αδιάλειπτη παροχή τεχνικής βοήθειας²⁸.

Με τον όρο «τεχνική βοήθεια» εννοείται το σύνολο των συμβουλευτικών υπηρεσιών που είναι σε θέση να προσφέρουν, σε όσες χώρες το επιθυμούν, τα εξειδικευμένα επιστημονικά επιτελεία του ΔΝΤ, της Παγκόσμιας Τράπεζας καθώς και οποιουδήποτε άλλου διεθνούς οικονομικού οργανισμού ή forum. Συνεπώς, η τεχνική βοήθεια χορηγείται μόνο κατόπιν αίτησης²⁹ (upon request) του ενδιαφερόμενου κράτους (δηλαδή δεν

nomie Cooperation) αναφορικά με τη μεθοδολογική προσέγγιση της επιτήρησης της ενσωμάτωσης των διεθνών προτύπων.

²⁸ Για τη σημασία της Τεχνικής βοήθειας, βλ. αναλυτικά Park και Wang (2000).

²⁹ Το γεγονός ότι η παροχή τεχνικής βοήθειας δεν είναι υποχρεωτική αλλά χορηγείται μόνο εάν η ενδιαφερόμενη χώρα το επιθυμεί καθώς και η ευχέρεια της χώρας να

είναι υποχρεωτικό για κάποια χώρα να ζητήσει τεχνική βοήθεια) ενώ τα ευρήματά της δεν υπόκεινται στους όρους διαφάνειας και δημοσιοποίησης που επιβάλλει συνήθως το ΔΝΤ.

Αξιοποιώντας τις εισηγήσεις της Διαρκούς Ομάδας Εργασίας, εγκαινιάστηκε πληθώρα προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας με τη συμμετοχή εκπροσώπων από το ΔΝΤ, την Παγκόσμια Τράπεζα, τους SSBs και τις ενδιαφερόμενες χώρες. Το αποτέλεσμα όλων των προγραμμάτων ήταν η εξοικείωση των αρμόδιων εθνικών αρχών με τη μεθοδολογία και την πρακτική που ακολουθείται στην εφαρμογή των διεθνών προτύπων³⁰.

2.2.3 Αποδέσμευση Στοιχείων

Σύμφωνα με το Σημείο 11 της Έκθεσης, ενθαρρύνεται η αυτοθελής αποδέσμευση των σχετικών με τα διεθνή πρότυπα στοιχείων. Η πρακτική αυτή είναι προς το όφελος των κρατών που θα επιλέξουν να την υιοθετήσουν καθώς είναι το ζητούμενο από την πλευρά των επενδυτών. Προκειμένου να είναι σε θέση να εκτιμήσουν ορθότερα και πληρέστερα τους κινδύνους που συνεπάγεται μία ενδεχόμενη επένδυση σε μία χώρα, αυτό που εξετάζεται πρώτα είναι οι επιδόσεις του συγκεκριμένου κράτους απέναντι στα διεθνή πρότυπα. Η σταθερή αποδέσμευση στοιχείων από την πλευρά των αναπτυσσομένων χωρών έχει ως αποτέλεσμα την ταχύτερη προσέλκυση ξένων επενδυτών καθώς οι τελευταίοι είναι σε θέση να γνωρίζουν κάθε φορά τα οικονομικά μεγέθη της χώρας που τους ενδιαφέρει.

ακολουθήσει ή όχι τις συμβουλές που της παρέχονται είναι τα βασικά στοιχεία που την διαφοροποιούν από τον αντίστοιχο θεσμό της Εποπτείας (Surveillance).

³⁰ Tietmayer (1998), *BIS Review* 59/1998, σελ.41 επ.

Κατανοώντας τη σημασία της έγκυρης και τακτικής αποδέσμευσης στοιχείων, πολλές χώρες άρχισαν να αναλαμβάνουν την προετοιμασία Εκθέσεων για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (ROSCs) τις οποίες έδιναν στη δημοσιότητα μετά την έγκρισή τους από τα αρμόδια όργανα του ΔΝΤ ή της Παγκόσμιας Τράπεζας συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη διαφάνεια των οικονομικών τους μεγεθών και, συνακόλουθα, στην προσέλκυση ξένων επενδύσεων³¹.

2.2.4 Εποπτεία

Μία από τις προτάσεις της Διαρκούς Ομάδας Εργασίας ήταν η προσμέτρηση των επιδόσεων κάθε οικονομίας στους τομείς που καλύπτουν τα διεθνή πρότυπα. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το σκεπτικό των Σημείων 12 – 15 της σχετικής Έκθεσης, προτείνεται να χρησιμοποιούνται ακόμα περισσότερο τα στοιχεία που προκύπτουν από τις αποτιμήσεις της επιτευχθείσας προόδου και να ενσωματώνονται πλέον ενεργά στο σχεδιασμό της οικονομικής πολιτικής³².

Παράλληλα, ωθούνται οι αρμόδιες εποπτικές αρχές κάθε χώρας να λαμβάνουν υπόψη τους την εφαρμογή των διεθνών προτύπων θεωρώντας την, μάλιστα, απαραίτητη προϋπόθεση που πρέπει να πληρείται προκειμένου να χορηγήσουν πρόσβαση στην αγορά τους. Επιπρόσθετα, προτείνεται να ενημερώνονται³³ οι εποπτικές αρχές κάθε χώρας όπου δραστη-

³¹ Βλ. IMF (1999d).

³² Βλ. IMF (2001h).

³³ Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια των εργασιών για τη νέα Συμφωνία της Βασιλείας για την Κεφαλαιακή Επάρκεια, ο Πρόεδρος της Διαρκούς Ομάδας Εργασίας του Financial Stability Forum απέστειλε υπόμνημα προς τον Πρόεδρο της Επιτροπής της Βα-

ριοποιούνται ξένες επιχειρήσεις από τις αρχές του κράτους καταγωγής τους αναφορικά με το βαθμό συμμόρφωσης με τα διεθνή πρότυπα.

Σε έρευνα που διεξήγαγε η Διαρκής Ομάδα Εργασίας προκειμένου να εξετάσει ποιες από τις εισηγήσεις της βρήκαν εφαρμογή, διαπίστωσε ότι είχε αναπτυχθεί ένα ευρύ δίκτυο ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων εποπτικών αρχών σε θέματα που αφορούσαν τους τομείς που κάλυπταν τα διεθνή πρότυπα.

3. Η υιοθέτηση των διεθνών προτύπων από το ΔΝΤ

Για να διασφαλιστεί στο έπακρο η αποτελεσματικότητα των διεθνών προτύπων, κρίθηκε επιβεβλημένη η «υιοθέτησή» τους από έναν διεθνή οργανισμό που, όντας επιστημονικά ολοκληρωμένος και υλικοτεχνικά άρτιος³⁴, θα μπορούσε να τα αξιοποιήσει στην προσπάθεια ενδυνάμωσης του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος. Αυτός ο διεθνής οργανισμός αποφασίστηκε, για τους λόγους που εκτίθενται στη συνέχεια, να είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο³⁵.

σιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία στο οποίο ανέφερε επί λέξη, "... national supervisors, in assessing the risk management procedures in a bank, should take account of how far compliance with Standards and Codes by the country of operation/domicile of the borrower contributes to the bank's risk assessment".

³⁴ Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι το Financial Stability Forum δεν έχει δικό του επιστημονικό επιτελείο αλλά λειτουργεί μέχρι και σήμερα χρησιμοποιώντας το δυναμικό που έχει αποσπασθεί σε αυτό από άλλους διεθνείς οργανισμούς. Χαρακτηριστικό δε, είναι το γεγονός ότι η γραμματεία του FSF λειτουργεί και συντονίζει το έργο που επιτελείται μέσα από τα γραφεία της γραμματείας της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών στην Ελβετία.

³⁵ Βλ. IMF (1999b) καθώς και IMF (2001d).

3.1 Τα διεθνή πρότυπα ως εργαλείο πολιτικής του ΔΝΤ

Η διαπίστωση της ανάγκης «υιοθέτησης» των διεθνών προτύπων από κάποιο διεθνή οργανισμό που να έχει τη δυνατότητα αξιοποίησής τους, συνέπεσε χρονικά με τη φιλολογία που είχε αναπτυχθεί για την ανάγκη αναδιάρθρωσης των IFIs και ιδιαίτερας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Όλο και περισσότερες ήταν οι φωνές που ζητούσαν από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο να αναλάβει ουσιαστικό ρόλο στην πρόληψη διεθνών χρηματοοικονομικών κρίσεων, επιστρατεύοντας ως εργαλείο πολιτικής στην προσπάθεια αυτή τα διεθνή πρότυπα³⁶.

Το καλοκαίρι του 2000, ο διευθύνων σύμβουλος του ΔΝΤ Horst Köhler ανέλαβε να ετοιμάσει Έκθεση σχετικά με την προοπτική αναμόρφωσης του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και των διεθνών χρηματοοικονομικών οργανισμών, την οποία διαβίβασε στη Διεθνή Οικονομική και Νομισματική Επιτροπή (IMFC)³⁷ το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους. Βασική εισήγηση της Έκθεσης ήταν η ανάγκη άμεσης αναδιάρθρωσης του ΔΝΤ, εστιάζοντας πλέον το βάρος των πολιτικών του περισσότερο στην πρόληψη διεθνών χρηματοοικονομικών κρίσεων παρά στη διαχείρισή τους³⁸. Η Έκθεση, η οποία απένειμε εφ' εξής στο ΔΝΤ το ρόλο του παρατηρητή (ob-

³⁶ Ενδεικτικά, βλ. Calomiris (2001), *IMF Survey*, σελ. 286 επ, Boorman (2002), *IMF Survey*, σελ. 16 επ. και Fischer (2001), *IMF Survey*, σελ. 199 επ.

³⁷ Βλ. IMF (2000h).

³⁸ "... should focus more on crisis prevention rather than on crisis resolution and mitigation... work harder to put crisis prevention at the heart of its activities... enhance the members ability to take early and pre - emptive action"

server) του διεθνούς οικονομικού συστήματος, εγκρίθηκε πανηγυρικά στη συνεδρίαση της IMFC στην Πράγα λίγες μέρες αργότερα³⁹.

Το Νοέμβριο του επόμενου χρόνου, δόθηκε στη δημοσιότητα Έκθεση⁴⁰ του Γραφείου Σχεδιασμού Πολιτικής του ΔΝΤ, η οποία, λαμβάνοντας υπόψη το νέο ρόλο «παρατηρητή» του διεθνούς συστήματος που είχε πλέον αναλάβει το ΔΝΤ, τοποθετούσε την πρόληψη κρίσεων στο επίκεντρο των δραστηριοτήτων του θέτοντας τις βάσεις για τη δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου πολιτικών με σκοπό την ενδυνάμωση του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος. Η πρόληψη κρίσεων, όπως σκιαγραφείτο στην Έκθεση, αρθρώνονταν γύρω από πέντε πολιτικές που είχαν στόχο την ελαχιστοποίηση, κατά το δυνατόν, των πιθανοτήτων εμφάνισης κρίσεων μέσω της έγκαιρης διάγνωσης των αδυναμιών του χρηματοοικονομικού τομέα. Μία από τις πέντε πολιτικές ήταν η εφαρμογή των διεθνών προτύπων⁴¹.

Συνεπώς, ο λόγος για τον οποίο το ΔΝΤ «υιοθέτησε» το όλο εγχείρημα της εφαρμογής διεθνών προτύπων είναι επειδή αυτά αντιπροσωπεύουν ένα αναπόσπαστο εργαλείο πολιτικής στο νέο ρόλο του Ταμείου αναφορικά με την πρόληψη διεθνών χρηματοπιστωτικών κρίσεων.

3.2 Η αξιοποίηση των διεθνών προτύπων στην πράξη

Πώς, όμως, λειτουργούν στην πράξη τα διεθνή πρότυπα ως εργαλείο πολιτικής του ΔΝΤ στην πρόληψη κρίσεων;

³⁹ Βλ. σχετικά IMF (2000i).

⁴⁰ Βλ. IMF (2001m).

⁴¹ Βλ. Clementi (2000) και Williamson (2000).

Μία από τις σημαντικότερες λειτουργίες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου είναι η επιτήρηση των χρηματοοικονομικών πολιτικών των κρατών μελών του μέσω του μηχανισμού της Εποπτείας (Surveillance). Πρόκειται για εκείνη την πολιτική που διαδραματίζει τον πρωταρχικό ρόλο στην πρόληψη κρίσεων. Προκειμένου να επιτευχθεί καλύτερα το έργο της Εποπτείας στα πλαίσια του νέου ρόλου του ΔΝΤ, αποφασίστηκε η τελευταία να αφορά πέρα από τις παραδοσιακές και άλλες πτυχές του ευρύτερου χρηματοοικονομικού τομέα, όπως την πολιτική διάχυσης στοιχείων, τη δημοσιονομική διαφάνεια, την εταιρική διακυβέρνηση κλπ. Σημειώθηκε, με άλλα λόγια, μία σημαντική διεύρυνση του πεδίου της (Enhanced – Strengthened Surveillance)⁴².

Η αποτίμηση της επιτευχθείσας προόδου αναφορικά με την εφαρμογή και ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων από τα κράτη που έχουν επιλέξει να τα υιοθετήσουν, γίνεται μέσω των ROSCs. Οι Εκθέσεις αυτές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα τομέων, αντίστοιχο με το εύρος των διεθνών προτύπων. Τα στοιχεία που εμπεριέχονται εκεί, όντας ποσοτικά και ποιοτικά επαρκή, διασφαλίζουν την τελεσφόρα και αποτελεσματική λειτουργία του μηχανισμού της Εποπτείας στη νέα της μορφή⁴³.

Επομένως, μέσα από την περίπλοκη διασύνδεση μηχανισμών και πολιτικών που παρουσιάστηκε πιο πάνω, αβίαστα καταλήγει κανείς στο συμπέρασμα ότι, στην πράξη, οι αποτιμήσεις της εφαρμογής των διεθνών προτύπων (ROSCs) τροφοδοτούν με στοιχεία το μηχανισμό της Εποπτείας,

⁴² Βλ. σχετικά IMF (2002e) και Calomiris (1999), *Cato Journal*, σελ. 21 επ.

⁴³ Βλ. IMF (1997a), IMF (1999f) και IMF (2000f).

ο οποίος είναι ο κατεξοχήν υπεύθυνος - αρμόδιος για την πρόληψη των διεθνών κρίσεων, που αποτελεί το επίκεντρο του νέου ρόλου του ΔΝΤ.

3.3 Η εξασφάλιση της πειθαρχίας στα διεθνή πρότυπα

Το στοιχείο που διαφοροποιεί το ΔΝΤ σε σχέση με άλλους διεθνείς οργανισμούς είναι η θεσμική δυνατότητα που έχει να επιτυγχάνει την πειθαρχία στα διεθνή πρότυπα. Συγκεκριμένα, κάθε χρόνο το Ταμείο διεξάγει διαβουλεύσεις με τα μέλη του στα πλαίσια του Άρθρου IV, όπου εξετάζεται η συνολική κατάσταση των οικονομιών τους⁴⁴. Η συμμετοχή στις διαβουλεύσεις είναι υποχρεωτική αφού τα κράτη δεσμεύονται βάσει των καταστατικών τους υποχρεώσεων που πηγάζουν από τη Συνθήκη (treaty obligations). Εκεί, εξετάζεται μεταξύ άλλων και ο βαθμός ενσωμάτωσης των διεθνών κανόνων καλής πρακτικής ενώ οι επισημάνσεις που κάνουν οι επιτελείς του ΔΝΤ είναι υποχρεωτικό να ακολουθούνται κατά γράμμα από τις αρμόδιες αρχές κάθε κράτους⁴⁵.

⁴⁴ Βλ. IMF (2002c).

⁴⁵ Προς το παρόν, ενδεχόμενη μη συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα από την πλευρά των χωρών που τα έχουν υιοθετήσει δε συνιστά παραβίαση των υποχρεώσεων (breach of obligations) που έχουν αναλάβει βάσει της Συνθήκης. Το αντίθετο θα συνέβαινε μόνο εάν η εφαρμογή των προτύπων ήταν υποχρεωτική. Πάντως, οικονομικοί κύκλοι πιέζουν προς αυτή την κατεύθυνση. Ενδεικτική είναι η δήλωση του Gordon Brown "... internationally agreed codes of conduct will only work if there is an effective and authoritative surveillance mechanism. This building block is already present in the IMF Article IV Consultations to which all IMF member states are committed by their treaty obligations. It (the Article IV process) must become broader encompassing not just macroeconomic policy but the implementation of the codes and standards on which stability depends".

Με τον τρόπο αυτό, το ΔΝΤ καταφέρνει να δεσμεύει, πολιτικά, τα μέλη του στην τήρηση κανόνων και πρακτικών που νομικά δεν έχουν καμία δεσμευτική ισχύ.

4. Επικρίσεις για τα διεθνή πρότυπα

Η εφαρμογή και ενσωμάτωση διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων με σκοπό την εξυγίανση και ενδυνάμωση του χρηματοοικονομικού τομέα και κατ' επέκταση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος αποτελεί αναμφίβολα ένα εξαιρετικά σημαντικό και φιλόδοξο εγχείρημα. Σε κάθε προσπάθεια τέτοιου βεληνεκούς, αναμενόμενο είναι να εμφανίζονται συχνά παραλείψεις και αδυναμίες, τόσο κατά το σχεδιασμό όσο και κατά την εκτέλεση. Στη συνέχεια της παρούσας μελέτης, εκτίθενται οι επικρίσεις που δέχτηκε η συγκεκριμένη προσπάθεια, οι οποίες προέρχονται κυρίως από την πλευρά των αναπτυσσομένων χωρών.

4.1 Αμφιβολίες ως προς την αποτελεσματικότητα

Αν και, θεωρητικά, η χρησιμότητα των διεθνών προτύπων είναι αναμφισβήτητη, εντούτοις, οι αναπτυσσόμενες χώρες υποστηρίζουν ότι μέχρι στιγμής τουλάχιστον δεν έχει επιβεβαιωθεί πρακτικά η διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας για τα κράτη που εφαρμόζουν τα διεθνή πρότυπα. Απεναντίας μάλιστα, τα εμπειρικά στοιχεία κάθε άλλο παρά προς το συμπέρασμα αυτό κατατείνουν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η περίπτωση της Αργεντινής⁴⁶. Αν και διενήργησε συνολικά 8 αποτιμήσεις της προόδου εφαρμογής των διεθνών προτύπων (4 ROSCs και 4 self

⁴⁶ Williamson (2000), σελ. 95 επ.

assessments), οι οποίες, μάλιστα, έδιναν τα εύσημα στις αρχές της χώρας για την εξαιρετική κατάσταση της οικονομίας και την πλήρη ενσωμάτωση των προτύπων, παρά ταύτα, η οικονομία της Αργεντινής αντιμετωπίζει σήμερα τη χειρότερη κρίση στην πρόσφατη ιστορία της.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις αναπτυσσόμενες χώρες, η λύση που προσφέρει η υιοθέτηση και εφαρμογή των διεθνών προτύπων είναι μερική και όχι συνολική (αντιπροτείνουν τη δημιουργία ενός συστήματος σταθερών διεθνώς συναλλαγματικών ισοτιμιών). Η οικονομική σταθερότητα προϋποθέτει όχι μόνο διαφάνεια και σωστή λειτουργία της αγοράς και των χρηματοοικονομικών θεσμών της (financial institutions) αλλά και τη δυνατότητα όλων των δρώντων να ανταλλάσσονται και να αξιοποιούν την πληροφόρηση που προσφέρουν οι διεθνείς κώδικες. Και, ενώ τα διεθνή πρότυπα ρυθμίζουν τα της διαφάνειας και της λειτουργίας των αγορών και των θεσμών, δεν υπεισέρχονται καθόλου στους τρόπους αξιοποίησης των παρεχόμενων στοιχείων με αποτέλεσμα να συνεισφέρουν αρνητικά στη λειτουργία του συστήματος⁴⁷.

Επιπροσθέτως, πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες θεωρούν την όλη προσπάθεια αμφιβόλου αποτελεσματικότητας από τη στιγμή που στερείται του απαραίτητου νομικού πλαισίου (legal framework and appropriate judicial system), το οποίο θα διασφαλίσει τόσο την παροχή επαρκών και ποιοτικών στοιχείων όσο και τη συμμόρφωση με τις επιταγές των κωδίκων επιβάλλοντας αυστηρές κυρώσεις στους παραβάτες.

⁴⁷ Βλ. Sugisaki (2002).

4.2 Ασυμμετρία υποχρεώσεων και ευθυνών

Κάτι που προσάπτουν οι αναπτυσσόμενες χώρες σε βάρος των ανεπτυγμένων είναι η νοοτροπία με την οποία σχεδίασαν τα διεθνή πρότυπα. Σύμφωνα με τις πρώτες, τα διεθνή πρότυπα τοποθετούν το βάρος της αναμόρφωσης του διεθνούς συστήματος αποκλειστικά στις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι υποχρεώσεις που εισαγάγουν τα διεθνή πρότυπα αντικατοπτρίζουν την άποψη ότι για τις αδυναμίες του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος υπεύθυνες είναι αποκλειστικά και μόνο οι αναπτυσσόμενες χώρες⁴⁸. Έτσι, επιβάλλονται στις τελευταίες αυστηρές υποχρεώσεις για διαφάνεια και διάχυση στοιχείων χωρίς, όμως, να ισχύει κάτι

⁴⁸ Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία περί συναλλαγματικών ισοτιμιών, σε ένα μη συμμετρικό σύστημα σταθερών ισοτιμιών, οι πλεονασματικές και ελλειμματικές χώρες δε μοιράζονται μεταξύ τους ομοιόμορφα την ευθύνη της επίτευξης ισορροπίας στον εξωτερικό τομέα των οικονομιών τους. Οι χώρες με πλεόνασμα, ακολουθώντας πολιτικές εξουδετέρωσης των επιδράσεων των εισροών συναλλάγματος στην εγχώρια προσφορά χρήματος, μετακυλύουν όλο το βάρος της προσαρμογής στις χώρες με έλλειμμα. Οι τελευταίες είναι εκείνες που φέρουν μόνες την ευθύνη της αποδυνάμωσης των πληθωριστικών πιέσεων. Θα πρέπει να αυξήσουν τα επιτόκιά τους για να στηρίξουν το νόμισμά τους με όλες τις δυσμενείς συνέπειες στο προϊόν και την απασχόληση. Στον αντίποδα, σε ένα συμμετρικό σύστημα, πλεονασματικές και ελλειμματικές χώρες εναρμονίζουν τις πολιτικές τους για την αποφυγή παρατεταμένων συναλλαγματικών κρίσεων. Οι πλεονασματικές χώρες ακολουθούν μία επεκτατική νομισματική πολιτική, διευκολύνοντας, με τον τρόπο αυτό, την άσκηση πολιτικής υψηλών επιτοκίων από τις ελλειμματικές χώρες. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. Καπόπουλος – Λαζαρέτου (1997), σελ. 122 - 149.

αντίστοιχο για τους οικονομικούς δρώντες που προέρχονται από τις ανεπτυγμένες χώρες⁴⁹.

Επιπλέον, κατηγορούν τις ανεπτυγμένες χώρες ότι, επιβάλλοντας τα διεθνή πρότυπα, εγκλωβίζουν τις αναπτυσσόμενες σε μία οικονομική πολιτική ανοιχτών αγορών για τα κεφάλαια των πρώτων, κάτι που δεν είναι πάντα προς το συμφέρον τους.

4.3 Το πρόβλημα της «κυριότητας»

Μία από τις σημαντικότερες ανησυχίες που συμμερίζονται τόσο οι ανεπτυγμένες όσο και οι αναπτυσσόμενες χώρες είναι το λεγόμενο πρόβλημα της «κυριότητας» (the “ownership” problem)⁵⁰ των διεθνών προτύπων. Είναι γεγονός ότι οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν εκπροσωπούνται επαρκώς στους οργανισμούς που είναι επιφορτισμένοι με την ανάπτυξη των προτύπων. Για παράδειγμα, στην Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία συμμετέχουν μόνο ανεπτυγμένες οικονομικά χώρες (13 στον αριθμό), στο FSF που είναι και το βασικό διεθνές forum για την ανάπτυξη των προτύπων συμμετέχουν οι χώρες του G-7, η Αυστραλία, η Σιγκαπούρη, το Χονγκ Κονγκ και η Ολλανδία χωρίς να συμμετέχει καμία αναπτυσσόμενη χώρα κλπ (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Α5).

⁴⁹ Η Έκθεση της UNCTAD για το 2001 αναφέρει χαρακτηριστικά ότι “... standards and codes have failed to adopt an even – handed approach between debtors and creditors. Thus, it seems as if they are pressed upon developing countries to improve transparency and disclosure without corresponding obligations for disclosure by financial institutions and hedge funds”.

⁵⁰ Βλ. Reddy (2002) και Giovanolli (2000), σελ. 145 επ.

Η κατάσταση αυτή δημιουργεί δύο προβλήματα. Αφ' ενός, η ανάπτυξη των προτύπων μονομερώς από τις ανεπτυγμένες χώρες χωρίς τη συμμετοχή και τη ζωτικής σημασίας συνεισφορά των αναπτυσσομένων χωρών έχει ως αποτέλεσμα τα πρότυπα που αναπτύσσονται και που προορίζονται, κυρίως, για τις αναπτυσσόμενες χώρες να μην ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους και τις ιδιαίτερες συνθήκες των οικονομικών τους συστημάτων⁵¹. Με τον τρόπο αυτό, οι ανεπτυγμένες χώρες σφυρηλατούν τα πρότυπα κρίνοντας εξ' ιδίων, με βάση τη φάση του κύκλου στην οποία βρίσκονται οι δικές τους οικονομίες.

Αφ' ετέρου, οι αναπτυσσόμενες χώρες δεν είναι διατεθειμένες να δεχτούν τα πρότυπα που τους επιβάλλονται από τις ανεπτυγμένες χώρες, τη στιγμή μάλιστα που αυτές δε συμμετείχαν καθόλου στη διαδικασία ανάπτυξής τους. Τα διεθνή πρότυπα είναι για αυτές ξένο σώμα, κάτι που οι ανεπτυγμένες χώρες τους επιβάλλουν με νοοτροπία που παραπέμπει σε καταστάσεις περασμένων δεκαετιών⁵². Έτσι εξηγείται και η απροθυμία των εθνικών Κογκρέσων να προωθήσουν τις απαραίτητες ρυθμίσεις για την υιοθέτηση των διεθνών προτύπων.

⁵¹ Χαρακτηριστική είναι η δήλωση του Gordon Brown, Chancellor of the Exchequer, "...there exists the danger of pushing inappropriate measures for a given country's state of financial and institutional development and any order of priority for implementation of the codes and standards must be carefully established on an individual basis to ensure positive net benefits".

⁵² Βλ. σχετικά Khan (2001), *IMF Finance and Development*, σελ. 25 επ.

4.4 Διεύρυνση της Εποπτείας (*Surveillance*)

Όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, την επιτήρηση της εφαρμογής των διεθνών προτύπων κρίθηκε σκόπιμο, για τους λόγους που εκτέθηκαν πιο πάνω, να αναλάβει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Πλέον, οι επιδόσεις των χωρών αναφορικά με την πρόοδο της εφαρμογής και ενσωμάτωσης των διεθνών προτύπων αποτελούν μέρος των διαβουλεύσεων στα πλαίσια του Άρθρου IV⁵³. Σύμφωνα με τις αναπτυσσόμενες χώρες, κάτι τέτοιο συνεπάγεται ουσιαστικά την καθ' υπέρβαση των Άρθρων της Συμφωνίας διεύρυνση των αρμοδιοτήτων του ΔΝΤ σε ό,τι αφορά την άσκηση της Εποπτείας (*Surveillance*), η οποία περιλαμβάνει πλέον όχι μόνο τους παραδοσιακούς τομείς ευθύνης του ΔΝΤ (δημοσιονομική, νομισματική και συναλλαγματική πολιτική) αλλά, επιπροσθέτως, καλύπτει και την προληπτική εποπτεία, τη λογιστική, τις διαδικασίες πτώχευσης, την εταιρική διακυβέρνηση κλπ.

Επιπροσθέτως, σύμφωνα πάντα με τις αναπτυσσόμενες χώρες, η διεύρυνση της Εποπτείας αποτελεί παραβίαση του σκληρού πυρήνα εκείνων των αρμοδιοτήτων η άσκηση των οποίων επιφυλάσσεται αποκλειστικά για το ίδιο το κράτος⁵⁴. Παράλληλα, δεν εξυπηρετεί σε καμία περίπτωση το διακηρυγμένο σκοπό της (πρόληψη κρίσεων) καθώς η παρέμβαση σε θέματα μικροοικονομικής πολιτικής και θεσμικής υποδομής δεν είναι δυνατό να αποτρέψει χρηματοπιστωτικές κρίσεις που έχουν κατά βάση μακροοικονομικό χαρακτήρα.

⁵³ Βλ. IMF (2002b) καθώς και Köhler (2002c).

⁵⁴ Βλ. Eichengreen (1998) και (2001).

4.5 Διασύνδεση με Όρους Οικονομικής Πολιτικής (*Conditionality*)

Παρά τις συνεχείς διαβεβαιώσεις από την πλευρά του ΔΝΤ ότι η εφαρμογή των διεθνών κωδίκων είναι προαιρετική, οι αναπτυσσόμενες χώρες εκφράζουν φόβους ότι τα μέλη του G-7 θα επιβάλλουν, ουσιαστικά, την υιοθέτηση των προτύπων συνδέοντας την εφαρμογή τους με τη δανειοληπτική ικανότητα των αναπτυσσομένων χωρών⁵⁵. Με άλλα λόγια, οι αναπτυσσόμενες χώρες φοβούνται ότι, προκειμένου να λάβουν οικονομική βοήθεια από την Παγκόσμια Τράπεζα, ένας από τους όρους οικονομικής πολιτικής (*Conditionality*) που θα τους επιβάλλεται θα είναι και η υιοθέτηση των διεθνών προτύπων⁵⁶.

⁵⁵ Βλ. Reddy (2001), *BIS Review* 62/2001, 21 επ.

⁵⁶ Επίσημοι κύκλοι του ΔΝΤ αποκλείουν κατηγορηματικά τη διασύνδεση των διεθνών προτύπων με τους όρους οικονομικής πολιτικής. Αναλυτικά, βλ. IMF (2001c), IMF (2001j), IMF (2001p), World Bank (2001c) καθώς και IMF (2002a). Επίσης, Boorman (2001a), *IMF Survey*, σελ. 220 επ καθώς και Knor (2001), *Global Economy Series*, σελ. 183 επ.

Σε αυτή την περίπτωση, η δημοσιοποίηση των Εκθέσεων ROSCs θα έχει ως αποτέλεσμα την ταξινόμηση των χωρών σε δύο κατηγορίες, ανάλογα με τον αν αυτές συμμορφώνονται ή όχι με τα διεθνή πρότυπα (performers and non performers).

Έτσι, το ΔΝΤ θα αποκτήσει το χαρακτήρα συμβουλευτικού οργάνου των επενδυτών προς όφελος των ανεπτυγμένων χωρών (credit rating agency)⁵⁷.

⁵⁷ Χαρακτηριστική είναι η δήλωση αξιωματούχου της FED "...the role and scope of the IMF should shift from collecting and sharing information within the club of nations to promoting the collection and sharing of information for markets and investors".

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΑ ΔΙΕΘΝΗ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΚΩΔΙΚΕΣ

Τα διεθνή πρότυπα και κώδικες (Standards and Codes) είναι ευρέως διαδεδομένες και διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές, πρακτικές και κατευθυντήριες γραμμές που σκοπό έχουν να προωθήσουν την ευρωστία και εύρυθμη λειτουργία ορισμένων τομέων της θεσμικής υποδομής και της οικονομικής ζωής κάθε χώρας. Με πρωτοβουλία του FSF και των αρμόδιων για την ανάπτυξη των προτύπων διεθνών οργανισμών, οι κώδικες (οι οποίοι σε αριθμό αγγίζουν τους 80) καθώς και όλο το σχετικό υλικό (supporting documents) συγκεντρώθηκαν και κατηγοριοποιήθηκαν στο Compendium of Standards⁵⁸.

Τα διεθνή πρότυπα μπορεί να εμφανίζονται είτε υπό τη μορφή Αρχών (Principles), δηλαδή γενικά αποδεκτών αξιωμάτων διατυπωμένων κατά τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζουν στις εθνικές αρχές ένα σημαντικό βαθμό ευλυγισίας στην εφαρμογή τους, είτε υπό τη μορφή καλών πρακτικών (Good Practices), δηλαδή κανόνων που είναι πιο αυστηρά διατυπωμένοι και αφήνουν λιγότερα περιθώρια αυτονομίας στις αρμόδιες αρχές ή με τη μορφή κατευθυντήριων γραμμών (Methodologies – Guidelines), δηλαδή λεπτομερών κανόνων που η εφαρμογή τους συνίσταται στην αυστηρή εκπλήρωση προϋποθέσεων αφήνοντας ελάχιστα περιθώρια ευελιξίας στις εθνικές αρχές.

⁵⁸ Το Compendium of Standards βρίσκεται στην ηλεκτρονική σελίδα του Financial Stability Forum <http://www.fsforum.org/Standards/KeyStds.html>

Καθώς η ενσωμάτωση και εφαρμογή του συνόλου των προτύπων θα ήταν ακατόρθωτο να επιτευχθεί για οποιαδήποτε οικονομία, θεωρήθηκε αναγκαία η ιεράρχησή τους ούτως ώστε να καταστεί πραγματοποιήσιμη η υιοθέτησή τους. Για το σκοπό αυτό, το FSF ξεχώρισε 12 πρότυπα (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Α2) τα οποία θεώρησε ότι διαδραματίζουν ρόλο-κλειδί (key standards) για την εύρυθμη λειτουργία της οικονομίας και, ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να δοθεί προτεραιότητα στην εφαρμογή τους⁵⁹.

Τα πρότυπα αυτά διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες: (i) μακροοικονομική πολιτική και διαφάνεια στοιχείων (Macroeconomic Policy and Data Transparency), (ii) θεσμική υποδομή και διάρθρωση αγοράς (Institutional and Market Infrastructure) και (iii) χρηματοοικονομικός συντονισμός και εποπτεία (Financial Regulation and Supervision)⁶⁰.

1. Μακροοικονομική Πολιτική και Διαφάνεια Στοιχείων

1.1 Διαφάνεια στην Οικονομική και Νομισματική Πολιτική (Monetary and Financial Policy Transparency)

Ο διεθνής οργανισμός που ανέλαβε την εκπόνηση διεθνών προτύπων στους τομείς της διάχυσης στοιχείων και της διαφάνειας στην οικονομική, νομισματική και δημοσιονομική πολιτική είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο⁶¹.

⁵⁹ Βλ. World Bank (2001b).

⁶⁰ Από τις εκδόσεις – μελέτες του Financial Stability Forum, βλ. σχετικά FSF (2001a), FSF (2001b) καθώς και FSF (2002) .

⁶¹ Για μία εκτενέστατη ανάλυση των οργάνων και των πολιτικών του ΔΝΤ, βλ. Γκόρτσος (1998), σελ. 431 - 458.

Όπως και η Παγκόσμια Τράπεζα, έτσι και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ιδρύθηκε το 1944 στο Bretton Woods του New Hampshire των Ηνωμένων Πολιτειών από 45 χώρες. Σήμερα, περιλαμβάνει 184 κράτη. Θεσμικά, ανήκει στο ευρύτερο σύστημα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών. Σκοπός της λειτουργίας του είναι να διασφαλίσει τη σταθερότητα του διεθνούς νομισματικού συστήματος χρησιμοποιώντας τα μέσα οικονομικής και νομισματικής πολιτικής που έχει στη διάθεσή του. Επί του παρόντος, Διευθύνων Σύμβουλος του ΔΝΤ είναι ο Horst Köhler.

Τον Απρίλιο του 1998, η Ενδιάμεση Επιτροπή (Interim Committee) του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (η οποία από την Άνοιξη του 2000 ονομάζεται Διεθνής Οικονομική και Νομισματική Επιτροπή - International Monetary and Financial Committee) έδωσε το «πράσινο φως» για την ανάπτυξη ενός διεθνούς προτύπου διαφάνειας στον τομέα της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής. Λίγους μήνες αργότερα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα, τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης και την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών ολοκλήρωσαν έναν Κώδικα Καλής Πρακτικής για τη Διαφάνεια στην Οικονομική και Νομισματική Πολιτική (“Code of Good Practices on Transparency in Monetary and Financial Policies – Declaration of Principles”)⁶², ο οποίος επικυρώθηκε από την Ενδιάμεση Επιτροπή την 26^η Σεπτεμβρίου του 1999⁶³.

Ο Κώδικας έχει σκοπό να σκιαγραφήσει την πολιτική διαφάνειας που ενδείκνυται να ακολουθούν οι Κεντρικές Τράπεζες στη χάραξη οικονομι-

⁶² Το πλήρες κείμενο του Κώδικα βρίσκεται στην ηλεκτρονική σελίδα του ΔΝΤ <http://www.imf.org/external/np/mae/mft/code/index.htm>

κής και νομισματικής πολιτικής⁶⁴. Βασίζεται σε δύο γενικές παραδοχές. Αφ' ενός, η άσκηση πολιτικής στον οικονομικό και νομισματικό τομέα είναι περισσότερο αποτελεσματική όταν η κοινή γνώμη γνωρίζει τους στόχους που έχει θέσει η κυβερνητική πολιτική και τα μέσα που χρησιμοποιεί για να τους επιτύχει. Αφ' ετέρου, η αρχή της καλής διακυβέρνησης επιβάλλει οι Κεντρικές Τράπεζες να είναι υπόλογες (accountable), ιδιαιτέρως σε περιπτώσεις όπου χαίρουν σημαντικής λειτουργικής και θεσμικής αυτονομίας.

Για τις ανάγκες του Κώδικα, η έννοια της διαφάνειας αναφέρεται στη γνωστοποίηση - δημοσίευση των επιδιωκόμενων στόχων της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, του οικονομικού, θεσμικού και νομικού πλαισίου άσκησης της, των σχετικών με τη διοίκηση αποφάσεων (policy decisions) και της ορθολογικής τους βάσης (rationale), των στατιστικών στοιχείων και πληροφοριών και, τέλος, των ορίων ευθύνης των αρμόδιων οργάνων. Η πληροφόρηση της κοινής γνώμης θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σε τακτά και προκαθορισμένα χρονικά διαστήματα και κάθε ενδιαφερόμενος θα πρέπει να μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτή.

⁶³ Βλ. σχετικά IMF (1999h).

⁶⁴ Ο Κώδικας χρησιμοποιεί την έννοια των «Κεντρικών Τραπεζών» εννοώντας το αρμόδιο σε κάθε χώρα θεσμικό όργανο που είναι επιφορτισμένο με τη χάραξη της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, είτε πρόκειται για την Κεντρική Τράπεζα ή για οποιονδήποτε άλλο θεσμό. Για τα περισσότερα μέλη του ΔΝΤ η αρμοδιότητα αυτή ανήκει στην Κεντρική Τράπεζα. Υπάρχουν, όμως, και ορισμένες χώρες που έχουν επιφορτίσει με τη χάραξη της οικονομικής και νομισματικής τους πολιτικής κάποιο άλλο ανεξάρτητο όργανο (“Monetary Authority”, “Currency Board” κλπ).

Συνεπώς, οι στόχοι που θέτει ο Κώδικας είναι η διάκριση των αρμοδιοτήτων και η σαφήνεια των επιδιωκόμενων στόχων στον τομέα της άσκησης οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, η γνωστοποίηση των μέσων που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν από την πλευρά της κεντρικής τράπεζας, η ελεύθερη πρόσβαση στις σχετικές πληροφορίες και η σαφής οριοθέτηση των ορίων ευθύνης των αρμόδιων οργάνων.

Για να διευκολύνει τις χώρες που επιλέξουν να υιοθετήσουν τον Κώδικα για τη Διαφάνεια στην Οικονομική και Νομισματική Πολιτική, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δημοσίευσε ένα συμβουλευτικό κείμενο (“Supporting Document to the Code of Good Practices”)⁶⁵ το οποίο επικυρώθηκε από το Διοικητικό του Συμβούλιο τον Απρίλιο του 2000.

Μέχρι τον Ιανουάριο του 2002, είχαν ολοκληρωθεί 27 Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (ROSCs) στον τομέα της Διαφάνειας στην άσκηση Οικονομικής και Νομισματικής Πολιτικής.

1.2 Διαφάνεια στη Δημοσιονομική Πολιτική (*Fiscal Policy Transparency*)

Η διαφάνεια στη δημοσιονομική πολιτική έχει ως στόχο να θέσει την κυβέρνηση κάθε χώρας ενώπιον των ευθυνών της ενισχύοντας την υπεγγυότητά της (accountability) απέναντι στην κοινή γνώμη και να δώσει τέλος σε πολιτικές που αποδεικνύονται ζημιογόνες για την οικονομία. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η καλή διακυβέρνηση της χώρας η οποία συμβάλλει στη μακροοικονομική σταθερότητα και την ευρωστία του χρη-

⁶⁵ Για το συμβουλευτικό κείμενο βλ. την ιστοσελίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου <http://www.imf.org/external/np/mae/mft/sup/index.htm>

ματοοικονομικού τομέα. Αρμόδιος διεθνής οργανισμός για την ανάπτυξη διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων στον τομέα της δημοσιονομικής διαφάνειας είναι και εδώ το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Στις 16 Απριλίου του 1998, η Ενδιάμεση Επιτροπή επικύρωσε στην Ουάσιγκτον των Ηνωμένων Πολιτειών τον Κώδικα Καλής Πρακτικής για τη Δημοσιονομική Πολιτική (“Code of Good Practices on Fiscal Transparency – Declaration on Principles”)⁶⁶ καθώς και τον συνοδευτικό οδηγό (manual)⁶⁷. Ο Κώδικας βασίζεται σε 4 γενικές αρχές:

Σύμφωνα με την πρώτη αρχή (“Clarity of Roles and Responsibilities”), είναι ζωτικής σημασίας η διάκριση των ευθυνών και αρμοδιοτήτων των κυβερνητικών οργάνων σε θέματα οικονομικής και νομισματικής πολιτικής καθώς και σε θέματα που αφορούν τη λειτουργία των επιχειρήσεων του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα με τη δεύτερη αρχή (“Public Availability of Information”), σημαντικό ρόλο στη δημοσιονομική διαφάνεια διαδραματίζει η ανάγκη για τακτική πληροφόρηση όλων των πολιτικών κομμάτων και της κοινής γνώμης με την περιοδική δημοσίευση δημοσιονομικών στοιχείων. Η πληροφόρηση δεν πρέπει να περιορίζεται στη δημοσιοποίηση μόνο του προϋπολογισμού αλλά κάθε οικονομικής μελέτης που διεξάγεται για λογαριασμό της κυβέρνησης.

Η τρίτη αρχή (“Open Budget Preparation, Execution and Reporting”) υπογραμμίζει την ανάγκη για ακρίβεια, αξιοπιστία και εύκολη πρόσβαση

⁶⁶ Το πλήρες κείμενο του Κώδικα βρίσκεται στη σελίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου <http://www.imf.org/external/np/fad/trans/code.htm>

⁶⁷ Για περισσότερες πληροφορίες πάνω στο κείμενο του συνοδευτικού Οδηγού βλ. τη σελίδα <http://www.imf.org/external/np/fad/trans/manual/index.htm>

στα στοιχεία που αφορούν τη δημοσιονομική πολιτική. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάγκη για εναρμόνιση των οικονομικών αναφορών που δίνονται στη δημοσιότητα με τις επιταγές των διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων στον τομέα του λογιστικού ελέγχου (accounting and auditing).

Τέλος, σύμφωνα με την τέταρτη αρχή (“Independent Assurances of Integrity”), καίριας σημασίας είναι η χρησιμοποίηση εξωτερικών εμπειρογνομόνων που θα διασφαλίσουν με το κύρος τους και την ανεξαρτησία τους την εγκυρότητα και αξιοπιστία των οικονομικών μεγεθών που δίνονται στη δημοσιότητα.

Για να διευκολύνει όσες χώρες επιλέξουν να υιοθετήσουν τις Αρχές για τη Δημοσιονομική Διαφάνεια, το ΔΝΤ εξέδωσε, εκτός από τον οδηγό, ένα ερωτηματολόγιο⁶⁸ το οποίο χρησιμεύει στη διενέργεια των self assessments. Τόσο ο Κώδικας όσο και ο οδηγός αναθεωρούνται τακτικά⁶⁹.

Μέχρι τον Ιανουάριο του 2002, είχαν ολοκληρωθεί 27 εκθέσεις στα πλαίσια των ROSCs ενώ άλλες 8 ήταν υπό προετοιμασία.

1.3 Διάχυση Στοιχείων (*Data Dissemination*)

Το έργο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου στον τομέα της διάχυσης στοιχείων ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 1995, όταν η Ενδιάμεση Επιτροπή έδωσε την έγκρισή της για την ανάπτυξη διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων που θα έχουν σκοπό την καλύτερη καθοδήγηση των μελών του ΔΝΤ στη διάχυση των οικονομικών τους στοιχείων. Το Πρότυπο που ανα-

⁶⁸ Το ερωτηματολόγιο βρίσκεται στη σελίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου <http://www.imf.org/external/np/fad/trans/question/quest.htm>

⁶⁹ Η τελευταία αναθεώρηση του Κώδικα έγινε στις 23 Μαρτίου του 2001 ενώ ο Οδηγός αναθεωρείται κάθε χρόνο από την Ενδιάμεση Επιτροπή.

πτύχθηκε (Data Dissemination Standard) διακρίνεται σε δύο κατηγορίες: στο Σύστημα Διάχυσης Γενικών Στοιχείων (General Data Dissemination System – GDDS) και στο Σύστημα Διάχυσης Ειδικών Στοιχείων (Special Data Dissemination System – SDDS).

1.3.1 Σύστημα Διάχυσης Γενικών Στοιχείων (GDDS)

Το GDDS⁷⁰ εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ στις 16 Δεκεμβρίου του 1997 και απευθύνεται σε όλες τις χώρες μέλη του. Σκοπός του είναι να τις ενθαρρύνει να βελτιώσουν την ποιότητα των στοιχείων που δημοσιεύουν, να εγκαθιδρύσει ένα πλαίσιο συνεργασίας και διαλόγου για την καλύτερη αξιολόγηση των αναγκών και των προτεραιοτήτων στον τομέα της διάχυσης στοιχείων και να διασφαλίσει την πληρότητα, εγκυρότητα, προσβασιμότητα και αξιοπιστία των στατιστικών στοιχείων που δίνονται στη δημοσιότητα.

Το πλαίσιο του GDDS, λαμβάνοντας υπόψη τις σημαντικές διαφορές των στατιστικών συστημάτων των χωρών προς τα οποία απευθύνεται, διαρθρώνεται γύρω από τέσσερις βασικούς πυλώνες: τα βασικά χαρακτηριστικά των στοιχείων, την ποιότητά τους, την πρόσβαση σε αυτά και την αξιοπιστία τους. Βασικά χαρακτηριστικά των στοιχείων είναι η κάλυψη που παρέχουν (coverage), η περιοδικότητά τους (periodicity) και η επικαιρότητά τους (timeliness). Τα στοιχεία που δίνονται στη δημοσιότητα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες για διάφορους τομείς της οικονομίας (real, fiscal, financial and external sector) όπως, για παράδειγμα, το μέγεθος του Ακαθάριστου Εθνικού και Εγχώριου Προϊόντος, το ποσοστό βιομηχανικής ανάπτυξης, το ύψος των επιτοκίων κλπ, αλλά και για κοινωνικό –

δημογραφικούς δείκτες (ο δημογραφικός τομέας προστέθηκε το Νοέμβριο του 2001 – βλ. Παράρτημα, Πίνακας Β1) όπως το ποσοστό της ανεργίας, τον τιμάρθρο, την απασχόληση, την υγεία κλπ⁷¹.

Η συμμετοχή των μελών του ΔΝΤ στο GDDS είναι προαιρετική. Σε περίπτωση που ένα κράτος επιλέξει να συμμετέχει, θα πρέπει να δεσμευθεί ότι θα χρησιμοποιεί το δομικό και θεσμικό πλαίσιο του GDDS για τη διάχυση στοιχείων. Παράλληλα, θα χρειαστεί να ορίσει μία χώρα συντονιστή (coordinator) που θα είναι υπεύθυνη για τις συνομιλίες των αρμόδιων αρχών του κράτους με το ΔΝΤ, ενώ θα πρέπει να ετοιμάσει και μία έκθεση στην οποία να περιγράφει τις τρέχουσες πρακτικές της στον τομέα της διάχυσης στοιχείων (metadata) καθώς και τα βήματα που προτίθεται να λάβει για να βελτιώσει την παρούσα κατάσταση. Η έκθεση αυτή, η οποία θα τοποθετείται στην επίσημη διαδικτυακή σελίδα του ενδιαφερόμενου κράτους (National Summary Data Page – NSDPs) παραπέμποντας με hyperlink στον Πίνακα Ανακοινώσεων για τη Διάχυση Στοιχείων του ΔΝΤ (Dissemination Standards Bulletin Board – DSBB), θα πρέπει να ανανεώνεται τουλάχιστον μία φορά το χρόνο (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Β2).

Η υλοποίηση του GDDS έγινε σε δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση, έμφαση δόθηκε στην εξάσκηση και την εξοικείωση με το Πρόγραμμα. Για το σκοπό αυτό, διοργανώθηκαν 9 περιφερειακά σεμινάρια⁷² με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων αρμόδιων εθνικών αρχών όπου δοκιμάστηκαν πιλοτικά οι διαδικασίες του GDDS. Η δεύτερη φάση ξεκίνησε το Μάιο του 2000

⁷⁰ Βλ. αναλυτικά τη σελίδα του GDDS <http://dsbb.imf.org/gddsweb/whatgdds.htm>

⁷¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. IMF (2001g).

⁷² Βλ. τη σελίδα <http://www.dsbb.imf.org/gddsweb/regseminar.htm>

και είχε στόχο τη δημοσίευση των στοιχείων των σεμιναρίων που είχαν προηγηθεί.

Η ευθύνη για τη σωστή εφαρμογή του GDDS ανήκει αποκλειστικά στο ενδιαφερόμενο κράτος, το οποίο έχει τη διακριτική ευχέρεια να επιλέξει τόσο το ρυθμό όσο και τη μέθοδο που θα ακολουθήσει. Το ΔΝΤ στηρίζει τις προσπάθειες των συμμετεχόντων κρατών κυρίως με την παροχή τεχνικής βοήθειας. Επιπλέον, για να διευκολύνει τις χώρες που επιθυμούν να συμμετάσχουν στο GDDS, το ΔΝΤ εξέδωσε ένα συμβουλευτικό οδηγό ("Guide to the General Dissemination System")⁷³. Στον οδηγό γίνεται σαφές ότι η επιτυχής εφαρμογή του GDDS αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στο αυστηρότερο SDDS.

Από τη συμμετοχή στο Πρόγραμμα, επωφελούνται, καταρχήν, οι εθνικές στατιστικές υπηρεσίες, οι οποίες αποκτούν τη θεσμική υποδομή και την επιστημονική κατάρτιση για να βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών που προσφέρουν. Επωφελούνται ακόμα οι διμερείς και πολυμερείς παροχείς τεχνικής βοήθειας (bilateral and multilateral providers of technical assistance) καθώς αποκτούν ένα χρήσιμο εργαλείο, αναγνωρισμένο από τη διεθνή κοινότητα. Τέλος, επωφελείται και το ίδιο το κράτος καθώς η αξιοπιστία και εγκυρότητα των στατιστικών στοιχείων που δημοσιεύει με τη συμμετοχή στο GDDS, αποτελούν τα εχέγγυα για την προσέλωση ξένων επενδυτικών κεφαλαίων.

Μέχρι τον Αύγουστο του 2002, συνολικά 43 χώρες συμμετείχαν στο Πρόγραμμα GDDS.

⁷³ Βλ. τη σελίδα <http://www.dsbb.imf.org/gddsweb/gddsguide.pdf>

1.3.2 Σύστημα Διάχυσης Ειδικών Στοιχείων (SDDS)

Το SDDS⁷⁴ εγκρίθηκε από το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ στις 26 Μαρτίου του 1996 και απευθύνεται προς τις χώρες που έχουν ή επιθυμούν να αποκτήσουν πρόσβαση στις διεθνείς κεφαλαιαγορές και που ήδη εφαρμόζουν ικανοποιητικά το GDDS. Σκοπός του είναι να προωθήσει την έγκαιρη και αξιόπιστη δημοσίευση στοιχείων συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη βελτίωση της λειτουργίας της αγοράς και μακροπρόθεσμα της οικονομίας. Επί του παρόντος, στο Πρόγραμμα συμμετέχουν 50 χώρες ενώ διεξάγονται συνομιλίες με άλλες 7 χώρες, μία εκ των οποίων είναι η Ελλάδα.

Τα κράτη που θα επιλέξουν να συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να ακολουθούν καλές πρακτικές διάχυσης δεδομένων σε είκοσι κατηγορίες στοιχείων που αφορούν τέσσερις τομείς της οικονομίας (real, fiscal, financial and external sector), διασφαλίζοντας την πρόσβαση όλων των ενδιαφερόμενων σε αυτά, διευρύνοντας την κάλυψη που αυτά παρέχουν και εξασφαλίζοντας την ποιότητα, την περιοδικότητα και την αξιοπιστία τους. Επιπλέον, αναλαμβάνουν την υποχρέωση να τοποθετούν τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν τους παραπάνω τομείς στην επίσημη ιστοσελίδα (web page) της αρμόδιας εθνικής υπηρεσίας η οποία θα συνδέεται με hyperlink με το Dissemination Standards Bulletin Board (DSBB) του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Σε όσες χώρες είχαν συμμετάσχει από την αρχή του Προγράμματος, είχε δοθεί μία «περίοδος χάριτος» δύο περίπου χρόνων (από την άνοιξη του 1996 μέχρι το Δεκέμβριο του 1998) κατά τη διάρκεια της οποίας δεν

⁷⁴ Βλ. τη σελίδα <http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdds/q/2002/eng/01/index.htm>

επιτηρείτο (monitoring of observance) από το ΔΝΤ η εφαρμογή του προτύπου, προκειμένου να έχουν την ευκαιρία να προσαρμοστούν ικανοποιητικότερα στις αυστηρές απαιτήσεις του SDDS. Κάτι ανάλογο αποφασίστηκε να μην ισχύσει για όσα κράτη εισέρχονται στο Πρόγραμμα από την 1^η Ιανουαρίου του 1999 και εξής, κάτι που σημαίνει ότι κάθε νέος συνδρομητής πρέπει να έχει προσαρμοστεί στις απαιτήσεις του SDDS ήδη πριν την ενσωμάτωσή του σε αυτό, καθώς επιτηρείται από τη στιγμή που εισέρχεται στο Πρόγραμμα.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης ενός κράτους με τις απαιτήσεις του SDDS, τότε τα αρμόδια όργανα του ΔΝΤ προσπαθούν να επιλύουν το πρόβλημα με απευθείας συνομιλίες με το εν λόγω κράτος. Αν δε βρεθεί ικανοποιητική λύση, τότε το θέμα τίθεται ενώπιον του κράτους - συντονιστή (coordinator) ενώ το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο έχει τη δυνατότητα να πληροφορήσει τα υπόλοιπα μέλη του Προγράμματος μέσω του DSBB. Αν συνεχιστεί να υπάρχει πρόβλημα, τότε το θέμα έρχεται ενώπιον του Διοικητικού Συμβουλίου του ΔΝΤ το οποίο κατά την εξέταση του ζητήματος έχει τη δυνατότητα να αποφασίσει την απομάκρυνση των στοιχείων του εν λόγω κράτους από το DSBB. Επί του παρόντος, μόνο μία χώρα (Ινδία) δεν έχει συμμορφωθεί μέχρι στιγμής με τις απαιτήσεις του Προγράμματος (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Β2)⁷⁵.

Κατά τις δύο τελευταίες ανασκοπήσεις του Προγράμματος⁷⁶, αποφασίστηκε να ενσωματωθούν στις υπό επιτήρηση κατηγορίες του SDDS οι τομείς του εξωτερικού χρέους (external debt data category), των διεθνών

⁷⁵ Βλ. σχετικά, IMF (2000g).

⁷⁶ Βλ. IMF (2001k). Αναλυτικά, IMF (2000c) καθώς και IMF (1998).

επενδύσεων (International Investment Position – IIP) και των διεθνών αποθεματικών και της ρευστότητας ξένου συναλλάγματος (data on international reserves and foreign currency liquidity)⁷⁷. Τα στοιχεία πάνω στους προαναφερθέντες τομείς πρέπει να τοποθετηθούν στις NSDPs μέχρι το Μάρτιο του 2003.

Μέχρι στιγμής, έχουν ολοκληρωθεί συνολικά 16 Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (ROSCs) ενώ για το 2002 άλλες 8 έχουν ήδη αναληφθεί.

2. Θεσμική Υποδομή και Διάρθρωση Αγοράς

2.1 Εκκαθάριση και δικαιώματα πιστωτών (*Insolvency and Creditors Rights*)⁷⁸

Η ύπαρξη ενός συστήματος εκκαθάρισης που διασφαλίζει τα δικαιώματα των πιστωτών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία της οικονομίας και σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων αστοχιών της αγοράς. Τα εθνικά συστήματα εκκαθάρισης ποικίλουν από χώρα σε χώρα αντανακλώντας διαφορές τόσο στα νομικά συστήματα όσο και στις οικονομικές και κοινωνικές επιλογές πολιτικής. Για το λόγο αυτό, έχει σταθεί αρκετά δύσκολο μέχρι σήμερα να υπάρξει εναρμόνιση σε διεθνές επίπεδο στον τομέα αυτό.

⁷⁷ Βλ. IMF (1999c).

⁷⁸ Η ιδιαιτερότητα του προτύπου που έχει αναπτυχθεί στον τομέα αυτό είναι ότι, μέχρι το καλοκαίρι του 2002, δεν είχε ακόμα επικυρωθεί (endorsed) από το Financial Stability Forum, σε αντίθεση με όλα τα υπόλοιπα πρότυπα που παρουσιάζονται εδώ.

Πολλές είναι οι διεθνείς πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί μέχρι σήμερα στον τομέα της εκκαθάρισης και των δικαιωμάτων των πιστωτών. Η σημαντικότερη από αυτές είναι της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank)⁷⁹.

Η Παγκόσμια Τράπεζα ιδρύθηκε την 1^η Ιουλίου του 1944 στο Bretton Woods του New Hampshire. Αποτελεί παγκοσμίως τη μεγαλύτερη πηγή παροχής αναπτυξιακής βοήθειας. Καταστατικός της σκοπός είναι η εξάλειψη της φτώχειας σε παγκόσμιο επίπεδο. Επί του παρόντος, δραστηριοποιείται σε 100 αναπτυσσόμενες χώρες σε συνεργασία με μη κυβερνητικούς οργανισμούς, διεθνείς οργανώσεις και επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα. Αποτελείται από 5 διεθνείς οργανισμούς: τη Διεθνή Τράπεζα για την Ανοικοδόμηση και την Ανάπτυξη (International Bank for Reconstruction and Development – IBRD), την Παγκόσμια Ένωση για την Ανάπτυξη (International Development Association – IDA), τη Διεθνή Εταιρία Χρηματοδότησης (International Finance Corporation – IFC), τον Οργανισμό για την Προστασία των Πολυμερών Επενδύσεων (Multilateral Investment Guarantee Agency – MIGA) και το Διεθνές Κέντρο για το Διακανονισμό Επενδυτικών Διαφορών (International Center for Settlement of Investment Disputes – ICSID). Πρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι ο James D. Wolfensohn.

Τον Απρίλιο του 2001 ολοκληρώθηκαν και παρουσιάστηκαν στο Διοικητικό Συμβούλιο της Παγκόσμιας Τράπεζας οι Αρχές και Κατευθυντήριες Γραμμές για Συστήματα Αποτελεσματικής Εκκαθάρισης και Δικαιωμάτων των Πιστωτών (“Principles and Guidelines for Effective Insolvency

⁷⁹ Η ιστοσελίδα της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι <http://www.worldbank.org>

Regimes and Creditor Rights Systems”)⁸⁰. Σκοπός των Αρχών είναι να υπογραμμίσουν την ανάγκη για αποτελεσματικά συστήματα εκκαθάρισης, να προσδιορίσουν τους στόχους τους και να δώσουν τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές για το σωστό σχεδιασμό τους⁸¹. Για να διευκολύνει την αξιολόγηση των συστημάτων εκκαθάρισης των κρατών που επιλέξουν να υιοθετήσουν τις Αρχές, η Παγκόσμια Τράπεζα δημοσίευσε ένα Πρότυπο Αξιολόγησης Συστημάτων Εκκαθάρισης (“Insolvency Regimes Assessment Template”)⁸².

Μία δεύτερη προσπάθεια ανάληψης δράσης στον παραπάνω τομέα προήλθε από την Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο στο Διεθνές Εμπόριο (United Nations Committee on International Trade Law – UNCITRAL)⁸³. Το Μάιο του 1997, εξέδωσε ένα Μοντέλο - Πρότυπο για τη Διασυνοριακή Εκκαθάριση (“Model Law on Cross – Border Insolvency”) που είχε σκοπό να προωθήσει τη δικαστική συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων χωρών και να διασφαλίσει την ίση μεταχείριση όλων των πιστωτών, ημεδαπών και αλλοδαπών. Η υιοθέτηση του μοντέλου εξετάζεται από πολλές χώρες.

⁸⁰ Το πλήρες κείμενο των Αρχών βρίσκεται στο διαδίκτυο στην ηλεκτρονική σελίδα <http://www.worldbank.org/ifa/InsolvencyPrinciplesandGuidelinesApril2001.pdf>

⁸¹ Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο δημοσίευσε την Άνοιξη του 1999 μία Έκθεση για τις Αποτελεσματικές Διαδικασίες Εκκαθάρισης όπου ανέλυε τις διαφορετικές επιλογές πολιτικής που μπορεί να κάνει μία χώρα κατά το σχεδιασμό συστημάτων εκκαθάρισης. Το κείμενο της Έκθεσης αυτής αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη των Αρχών για τα Συστήματα Αποτελεσματικής Εκκαθάρισης από την Παγκόσμια Τράπεζα. Για το κείμενο της Έκθεσης βλ. Hagan (2000), *IMF Finance and Development*, σελ. 12 επ.

⁸² Βλ. τη σελίδα http://www.worldbank.org/ifa/images/Insolvency_Assessment_o.pdf

⁸³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τη σελίδα <http://www.uncitral.org>

Παράλληλα, ο Διεθνής Δικηγορικός Σύλλογος (International Bar Association)⁸⁴, μέσω της αρμόδιας Επιτροπής (Insolvency and Creditor Rights Committee), δημοσίευσε το Κογκορδάτο για τη Διασυνοριακή Εκκαθάριση (“Cross – Border Insolvency Concordat”) που έχει σκοπό την προώθηση ενός νομικού πλαισίου συνεργασίας πάνω στον τομέα της εκκαθάρισης και των δικαιωμάτων των πιστωτών. Μέχρι στιγμής, η ολοκλήρωση της τελικής επεξεργασίας του Κογκορδάτου δεν έχει ακόμα επιτευχθεί.

Μία ακόμα προσπάθεια που πρόσφατα τέθηκε σε ισχύ (τον Ιούνιο του 2002) προέρχεται από την πλευρά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το Νοέμβριο του 1995 υιοθετήθηκε το Τελικό Κείμενο της Συνόδου για τις Διαδικασίες Εκκαθάρισης (“European Union Convention on Insolvency Procedures”). Σκοπός του ήταν η ρύθμιση της περίπτωσης κατά την οποία η υπό εκκαθάριση εταιρία διαθέτει περιουσιακά στοιχεία σε περισσότερες από μία χώρες μέλη της ΕΕ. Η σχετική Σύμβαση, όμως, η οποία στηρίχθηκε στο άρθρο 220 της Συνθήκης ΕΚ, δεν υπογράφηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο μέχρι την 23^η Μάη 1996 οπότε και έληγε η προθεσμία που οριζόταν στο άρθρο 49 της Σύμβασης κι έτσι το θέμα παρέμεινε στάσιμο⁸⁵. Τρία χρόνια αργότερα, με πρωτοβουλία της Γερμανίας και της Φινλανδίας, ξεκίνησαν, χωρίς τη συμμετοχή του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας, οι διαδικασίες για την έκδοση Κανονισμού «περί των διαδικασιών αφερεγγυότητας». Ο Κανονισμός εκδόθηκε τελικά με τη συμμετοχή του Ηνωμένου

⁸⁴ Βλ. τη σελίδα στο διαδίκτυο <http://www.ibanet.org>

⁸⁵ A4 – 0234/1999, 23.11.1995.

Βασιλείου και της Ιρλανδίας το Μάιο του 2000 και τέθηκε σε ισχύ δύο χρόνια αργότερα⁸⁶.

Μέχρι στιγμής, μόνο μία Έκθεση ROSCs στον τομέα της εκκαθάρισης και των δικαιωμάτων των πιστωτών έχει ολοκληρωθεί, ενώ υπό προετοιμασία βρίσκονται άλλες έξι.

2.2 Εταιρική Διακυβέρνηση (*Corporate Governance*)

Ο διεθνής οργανισμός που είναι επιφορτισμένος με την ανάπτυξη προτύπων στον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης είναι ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (*Organization for the Economic Cooperation and Development – OECD*)⁸⁷. Είναι ο οργανισμός που διαδέχτηκε τον Οργανισμό για την Ευρωπαϊκή Οικονομική Συνεργασία που είχε συσταθεί για τη χορήγηση στην Ευρώπη της οικονομικής βοήθειας που προέβλεπε το Σχέδιο Μάρσαλ μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο ΟΟΣΑ συστάθηκε το 1961 και είχε σκοπό την ενίσχυση των οικονομιών των μελών του, τη δημιουργία δομών που θα τους εξασφαλίσουν οικονομική ανάπτυξη, την επίτευξη πλήρους απασχόλησης και την επέκταση του ελεύθερου εμπορίου.

Σήμερα, οι τομείς δράσης του Οργανισμού έχουν διευρυνθεί σημαντικά, περιλαμβάνοντας πλέον και πολιτικές σχεδιασμένες ειδικά για τις αναδυόμενες οικονομίες. Οι πολυάριθμες Ομάδες Εργασίας του ΟΟΣΑ καλύπτουν όχι μόνο οικονομικούς αλλά και κοινωνικούς τομείς όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική εταιρική ευθύνη, η ανεργία, ο πολιτισμός, οι επιστήμες κλπ. Αποτελούμενος από 30 χώρες μέλη και συνεργαζόμενος

⁸⁶ ΕΕ L160/1, 30.06.2000, σελ. 48 επ.

με άλλες 70, ο ΟΟΣΑ διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε διεθνές επίπεδο. Γενικός Γραμματέας του Οργανισμού είναι από τον Ιούνιο του 1996 ο Donald J. Johnston.

Ένα από τα σημαντικότερα αντικείμενα που απασχολούν τον ΟΟΣΑ είναι η εταιρική διακυβέρνηση. Πρόκειται για τον τομέα που ασχολείται με τους κανόνες που διέπουν τη σχέση μεταξύ των μετόχων, δανειστών και υπαλλήλων μίας εταιρίας και των διοικούντων αυτής. Εξ' ορισμού, η εταιρική διακυβέρνηση έχει σκοπό να διασφαλίσει τη σωστή διαχείριση των υποθέσεων και την προστασία των συμφερόντων της εταιρίας προς όφελος των μετόχων της. Μακροπρόθεσμα, η σωστή εταιρική διακυβέρνηση έχει στόχο την ανάπτυξη ενός ανταγωνιστικού ιδιωτικού τομέα και τη δημιουργία του κατάλληλου επενδυτικού κλίματος για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων⁸⁸.

Τον Απρίλιο του 1998, το Συμβουλευτικό Κλιμάκιο του ΟΟΣΑ για την Εταιρική Διακυβέρνηση (Business Advisory Group on Corporate Governance) δημοσίευσε μία έκθεση με αντικείμενο τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των εταιριών και την πρόσβαση στην αγορά ("Corporate Governance: Improving Competitiveness and Access to Capital in Global Markets"). Οι ελλείψεις της έκθεσης αυτής και το γεγονός ότι δε λάμβανε υπόψη της τις ιδιαιτερότητες των οικονομιών στις οποίες απευθυνόταν, οδήγησαν τον ΟΟΣΑ να αναθέσει σε μία Ομάδα Εργασίας τη βελτίωση της έκθεσης και την ανάπτυξη ενός διεθνούς προτύπου στον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης.

⁸⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τη σελίδα του ΟΟΣΑ <http://www.oecd.org>

Ένα χρόνο αργότερα, ο Οργανισμός εξέδωσε τις Αρχές για την Εταιρική Διακυβέρνηση (“Principles of Corporate Governance”)⁸⁹, τις οποίες επικύρωσε το Μάιο του ίδιου χρόνου το Διοικητικό Συμβούλιο του Οργανισμού. Σκοπός τους είναι να βελτιώσουν το νομικό, κανονιστικό και θεσμικό πλαίσιο για σωστή εταιρική διακυβέρνηση σε χώρες μέλη και μη του ΟΟΣΑ και να προωθήσουν τη συνεργασία μεταξύ ανεπτυγμένων χωρών και οικονομιών που βρίσκονται σε μετάβαση.

Οι Αρχές αποτελούνται από 5 θεματικές: δικαιώματα μετόχων (όπου γίνεται λόγος για το δικαίωμα συμμετοχής των μετόχων στις γενικές συνελεύσεις, το δικαίωμα μεταβίβασης των μετοχών, το δικαίωμα στην έγκαιρη πληροφόρηση κλπ), ίση μεταχείριση μετόχων (αφορά την αναγνώριση των ίδιων δικαιωμάτων σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς μετόχους), ευθύνες μετόχων (ενεργό συμμετοχή στις συνελεύσεις της εταιρίας), διαφάνεια και δημοσίευση στοιχείων (χρησιμοποίηση υψηλών προδιαγραφών στους τομείς της εργασίας και του λογιστικού ελέγχου, χρησιμοποίηση ανεξάρτητου σώματος ελεγκτών), και, τέλος, ευθύνες του Διοικητικού Συμβουλίου (λήψη αποφάσεων με βάση το συμφέρον της εταιρίας, σωστός οικονομικός σχεδιασμός, αποτελεσματικές πολιτικές προώθησης, ανάληψη ευθυνών κλπ).

Για να διευκολύνει όσες χώρες μέλη ή μη αποφασίσουν να υιοθετήσουν τις Αρχές (υπενθυμίζεται ότι δεν έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα) ο ΟΟΣΑ εξέδωσε το Δεκέμβριο του 2000 μία σειρά από μεθοδολογικά

⁸⁸ Βλ. σχετικά Reinhart και Kaminski (2000), *Journal of International Economics*, σελ. 452 επ καθώς και Fischer (1997).

⁸⁹ Το πλήρες κείμενο των Αρχών για την Εταιρική Διακυβέρνηση βρίσκεται στη σελίδα του ΟΟΣΑ <http://www.oecd.org/pdf/M00008000/M00008299.pdf>

εργαλεία που σκοπό έχουν να παρέχουν στα κράτη την απαραίτητη επισημονική καθοδήγηση για τη σωστή εφαρμογή τους⁹⁰.

Παράλληλα, Ο ΟΟΣΑ, σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα και με τη βοήθεια πολυάριθμων διεθνών οργανισμών, ίδρυσαν το Παγκόσμιο Forum για την Εταιρική Διακυβέρνηση (Global Corporate Governance Forum)⁹¹, το Συμβουλευτικό Κλιμάκιο για τον Ιδιωτικό Τομέα (Private Sector Advisory Group) και αρκετά περιφερειακά fora για την εταιρική διακυβέρνηση (Regional Corporate Governance Roundtables).

Η Επιτροπή της Βασιλείας (Basel Committee on Banking Supervision) έχει ήδη αναλάβει την εκπόνηση μελέτης σχετικά με τη χρησιμότητα των διεθνών προτύπων για την εταιρική διακυβέρνηση στην τραπεζική πρακτική ενώ αναμένεται σε σύντομο χρονικό διάστημα να εκδώσει έκθεση σχετικά με τις ευθύνες που υπέχουν τα Διοικητικά Συμβούλια των πιστωτικών ιδρυμάτων σύμφωνα με τις Αρχές για την Εταιρική Διακυβέρνηση.

Μέχρι το Φεβρουάριο του 2002, είχαν ολοκληρωθεί 11 εκθέσεις για την εταιρική διακυβέρνηση στα πλαίσια των ROSCs ενώ βρίσκονται υπό προετοιμασία άλλες 6 που αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το τέλος του 2002.

⁹⁰ Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εταιρική διακυβέρνηση βλ. την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.oecd.org/daf/governance/principles.htm>

⁹¹ Η πρώτη μελέτη (White Paper) ολοκληρώθηκε το Μάρτιο του 2002 και αφορούσε την εταιρική διακυβέρνηση στη Ρωσία. Παράλληλα, έχουν δοθεί στη δημοσιότητα αρκετά Regional White Papers τα οποία συζητήθηκαν στο Μεξικό (όσα αφορούσαν τη Λατινική Αμερική, 8 – 10 Απριλίου 2002) και στην Ινδία (όσα αφορούσαν την Ασία, 10 – 12 Ιουνίου 2002).

2.3 Λογιστική (*Accounting*)

Το αρμόδιο Σώμα για την ανάπτυξη προτύπων στον τομέα της λογιστικής είναι το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (*International Accounting Standards Board – IASB*)⁹². Πρόκειται για το διεθνές forum που αντικατέστησε την Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (*International Accounting Standards Committee – IASC*). Η τελευταία ήταν ένα ανεξάρτητο ιδιωτικό σώμα λογιστών που είχε ιδρυθεί τον Ιούλιο του 1973. Το 1977 αποφασίστηκε η επιτροπή να συνεχίσει το έργο της μέσα από τη νεοσυσταθείσα Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (*International Federation of Accountants – IFAC*). Το 1981, IASC και IFAC συμφώνησαν να δοθεί σταδιακά πλήρης αυτονομία στην πρώτη σε θέματα κατάρτισης διεθνών λογιστικών προτύπων. Έτσι, το Μάιο του 2000 οι δεσμοί μεταξύ των δύο σωμάτων διακόπηκαν και, από την 1^η Απρίλη του 2001, ο διάδοχος της Επιτροπής είναι το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.

Το Συμβούλιο είναι ένα ανεξάρτητο διεθνές forum το οποίο χρηματοδοτείται από τις εισφορές μεγάλων διεθνών λογιστικών εταιριών, ιδιωτικών χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων, τραπεζών και βιομηχανιών σε όλο τον κόσμο. Αποτελείται από 13 μέλη που προέρχονται από 9 χώρες. Σκοπός του Συμβουλίου είναι η κατάρτιση και προώθηση διεθνώς αποδεκτών κανόνων και προτύπων στον τομέα της λογιστικής. Πρόεδρος του IASB είναι ο Sir David Tweedie.

Τα Διεθνή Πρότυπα για τη Λογιστική (*International Accounting Standards – IASs*) άρχισαν να εκπονούνται στα πλαίσια της IASC ξεκινώντας το 1974. Μέχρι το 2001 είχαν καταρτιστεί συνολικά 41 πρότυπα στον τομέα

⁹² Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τη σελίδα <http://www.iasc.org.uk>

της λογιστικής. Σκοπός τους είναι να θέσουν τις βάσεις για ομοιόμορφη κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων σε διεθνές επίπεδο.

Τα σημαντικότερα από αυτά αφορούν την παρουσίαση οικονομικών καταστάσεων (IAS 1), τις ενοικιάσεις (IAS 17), τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις ομίλων εταιριών (IAS 27), τις οικονομικές εκθέσεις σε τράπεζες και joint ventures (IAS 30 και 31), τις βλάβες περιουσιακών στοιχείων (IAS 36), τα άυλα περιουσιακά στοιχεία (IAS 38) κλπ.

Προκειμένου τα διεθνή πρότυπα να έχουν τη μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα, η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία έχει ήδη αναλάβει (Accounting Task Force) τη μελέτη και αξιολόγηση των προτύπων που έχουν άμεση σχέση με τη λειτουργία των τραπεζών⁹³. Τον Ιούλιο του 1999 η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε κατευθυντήριες γραμμές αναφορικά με τη χορήγηση δανείων (“Sound Practices for Loan Accounting and Disclosure”) αξιοποιώντας κάποια από τα πρότυπα του IASC.

Παράλληλα, και ο IOSCO κινείται προς την κατεύθυνση της αξιολόγησης της ενσωμάτωσης στο έργο του των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων⁹⁴ ενώ το ίδιο αναμένεται να πράξει και η Διεθνής Ένωση Εποπτών Ασφαλιστικών Εταιριών (International Association of Insurance Supervisors).

Το Δεκέμβριο του 2001, οι 7 μεγαλύτερες λογιστικές εταιρίες στον κόσμο δημοσίευσαν την ετήσια ενιαία έκθεσή τους για τις διαφορές στα λογιστικά πρότυπα σε διεθνές επίπεδο. Σύμφωνα με αυτή, σε 60 χώρες οι διαφορές που υπάρχουν είναι αμελητέες, σε 20 χώρες έχει επιτευχθεί ση-

⁹³ Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης υπάρχουν στο διαδίκτυο στην ηλεκτρονική σελίδα <http://bis.org/publ/bcbs70.pdf>

μαντική σύγκλιση ενώ σε άλλες 30 χώρες δεν υπάρχει καμία ένδειξη ότι έχει επιτευχθεί οποιαδήποτε πρόοδος⁹⁵.

Μέχρι τον Ιανουάριο του 2002, είχαν ολοκληρωθεί 3 εκθέσεις ROSCs στον τομέα της λογιστικής, άλλες 5 ήταν υπό προετοιμασία ενώ άλλες 8 είχαν μόλις αναληφθεί.

2.4 Ελεγκτική (Auditing)

Το διεθνές όργανο που επιμελήθηκε την εκπόνηση διεθνών προτύπων στον τομέα του ελέγχου είναι η Διεθνής Ομοσπονδία Λογιστών (International Federation of Accountants – IFAC)⁹⁶. Ιδρύθηκε το 1977 και αποτελείται από εθνικά επαγγελματικά Σώματα Λογιστών τα οποία εκπροσωπούν λογιστές που απασχολούνται τόσο στον ιδιωτικό όσο και στο δημόσιο τομέα, σε επιχειρήσεις, στην εκπαίδευση, σε βιομηχανίες κλπ. Επί του παρόντος, περιλαμβάνει 156 εθνικά επαγγελματικά σωματεία σε 114 χώρες εκπροσωπώντας περίπου 2 εκατομμύρια λογιστές.

Το Συμβούλιο της IFAC αποτελείται από 17 μέλη προερχόμενα από 16 χώρες. Εκλέγονται για 3 χρόνια από την Ολομέλεια, η οποία συνέρχεται μία φορά το χρόνο. Το Συμβούλιο αναθέτει στις πολυάριθμες Ομάδες Εργασίας την εκπόνηση προτύπων στους τομείς ενδιαφέροντος (area of interest) της Ομοσπονδίας. Οι τομείς αυτοί είναι η εκπαίδευση, η δεοντολογία, ο λογιστικός έλεγχος του δημόσιου τομέα, η ελεγκτική, το management και η τεχνολογία της πληροφορίας (information technology). Οι

⁹⁴ Βλ. τη σελίδα <http://www.iosco.org/press/presscomm000517.html>

⁹⁵ Το πλήρες κείμενο της μελέτης υπάρχει στη σελίδα του International Forum on Accountancy Development http://www.ifad.net/content/nn/nn_f_gaap_frameset.htm

⁹⁶ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τη σελίδα <http://www.ifac.org>

Εκθέσεις των αντίστοιχων Ομάδων Εργασίας, πλην αυτών στον τομέα της ελεγκτικής, είναι διαθέσιμες χωρίς χρέωση στο διαδικτυακό τόπο της Ομοσπονδίας

Σκοπός της IFAC είναι η εναρμόνιση διεθνώς των standards εργασίας στον τομέα του ελέγχου προκειμένου να παρέχονται υπηρεσίες υψηλών προδιαγραφών στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Παράλληλα, προωθεί την απελευθέρωση των ελεγκτικών υπηρεσιών διεθνώς ενώ παρέχει πολύτιμη τεχνική και επιστημονική αρωγή, όπου αυτό είναι δυνατόν.

Μία από τις Επιτροπές της IFAC είναι η Επιτροπή Διεθνών Ελεγκτικών Πρακτικών (International Auditing Practices Committee – IAPC). Στα πλαίσιά της αποκρυσταλλώθηκαν τα Διεθνή Πρότυπα πάνω στην Ελεγκτική (International Standards on Auditing – ISAs) και οι Διεθνείς Αναφορές πάνω στην Ελεγκτική Πρακτική (International Auditing Practice Statements – IAPSS)⁹⁷ που, αν και ενσωματώνονται στα Διεθνή Πρότυπα, αποτελούν ιδιαίτερο τμήμα τους λόγω του τεχνικού τους χαρακτήρα.

Τα Διεθνή Πρότυπα πάνω στην Ελεγκτική καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεματικών όπως, για παράδειγμα, τη λεπτομερή καταγραφή των ευθυνών που έχει ένας ελεγκτής (πρόκειται για τα πρότυπα ISA 200 έως ISA 240), το σχεδιασμό που είναι αναγκαίο να λαμβάνει χώρα πριν από κάθε ελεγκτική έρευνα (ISA 300 έως ISA 320), θέματα εσωτερικού ελέγχου (ISA 400 έως ISA 402), τη διαχείριση των στοιχείων που προκύπτουν μετά από έναν έλεγχο (ISA 500 έως ISA 580), τη συνεργασία με άλλους ελεγκτικούς φορείς (ISA 600 έως ISA 620) και κάποια άλλα ειδικά θέματα (ISA 800 έως ISA 930).

⁹⁷ Τα δύο κείμενα υπάρχουν στη σελίδα <http://www.ifac.org/Guidance/index.tmpl>

Οι Διεθνείς Αναφορές πάνω στην Ελεγκτική Πρακτική αφορούν θέματα τεχνικού χαρακτήρα όπως CIS Environments – Stand Alone – Micro-computers (ISA 1002), Data Base Systems (ISA 1004), Computer Assisted Audit Techniques (ISA 1009) κλπ.

Ένας σημαντικός αριθμός των μελών της Ομοσπονδίας έχει υιοθετήσει τα Διεθνή Πρότυπα πάνω στην Ελεγκτική, τα οποία χρησιμοποιούν ως βάση για την ανάπτυξη των δικών τους εθνικών ελεγκτικών προτύπων. Αν και δεν έχουν νομικά δεσμευτικό χαρακτήρα, πολλές είναι οι χώρες που έσπευσαν να τα ενσωματώσουν στην ελεγκτική πρακτική στο δημόσιο τομέα. Για να διασφαλίσει την καλύτερη δυνατή εφαρμογή των προτύπων, η IFAC, σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα, διεθνή οικονομικά fora και μεγάλες συμβουλευτικές εταιρίες, ίδρυσε το Φεβρουάριο του 1999 το Διεθνές Forum για την Προώθηση της Ελεγκτικής (International Forum on Accountancy Development – IFAD).

Ειδικά για το δημόσιο τομέα, η IFAC έχει συστήσει ειδική επιτροπή (Public Sector Committee – PSC) στην οποία συμμετέχουν η Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Στα πλαίσια αυτής της Επιτροπής εκπονούνται μελέτες που οδηγούν στην ανάπτυξη επιπρόσθετων προτύπων, ειδικά για το δημόσιο τομέα. Το πρώτο από αυτά (International Public Sector Accounting Standard - IPSAS) ολοκληρώθηκε το καλοκαίρι του 2001.

Το Δεκέμβριο του 2000, η IFAC εξέδωσε ένα προκαταρκτικό σχέδιο που έχει σκοπό να χρησιμεύσει σε όσα κράτη που έχουν υιοθετήσει τα Διεθνή Πρότυπα πάνω στην Ελεγκτική ως μεθοδολογικό εργαλείο για την αξιολόγηση της επιτευχθείσας προόδου στην ενσωμάτωσή τους (Accounting

and Auditing Assessment Template)⁹⁸. Μέχρι την ολοκλήρωση της προετοιμασίας του, η Παγκόσμια Τράπεζα προέτρεψε τα κράτη να προχωρούν, με τη βοήθειά της, στη διεξαγωγή ιδίων αποτιμήσεων (self assessments).

Μέχρι τον Ιανουάριο του 2002, 3 εκθέσεις ROSCs ήδη είχαν ολοκληρωθεί, άλλες 5 ήταν υπό προετοιμασία ενώ 8 είχαν ήδη εγκριθεί για το 2002.

2.5 Πληρωμές και Διακανονισμοί (*Payment and Settlement*)

Το αρμόδιο διεθνές forum για την ανάπτυξη διεθνών προτύπων στον τομέα των συστημάτων πληρωμών και διακανονισμών είναι η Επιτροπή για τα Συστήματα Πληρωμών και Διακανονισμών (Committee on Payment and Settlement Systems – CPSS)⁹⁹. Υφίσταται από το 1980 όταν οι Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών του G-10 θέλησαν να σχηματίσουν μία Ομάδα Εμπειρογνομόνων πάνω στα Συστήματα Πληρωμών. Το έργο της Ομάδας δημοσιεύτηκε το 1985 στη σειρά εκδόσεων της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών “BIS Red Papers” ενώ το 1990 ιδρύεται πλέον και επίσημα.

Σκοπός της Επιτροπής είναι η δημιουργία ενός πλαισίου συνεργασίας ανάμεσα στις αρμόδιες αρχές για τις πληρωμές και τα συστήματα διακανονισμών καθώς και η παρακολούθηση της εξέλιξης και η ανάλυση της λειτουργίας των εθνικών τους συστημάτων πληρωμών και διακανονισμών. Από τον Ιούνιο του 2000, Πρόεδρος της Επιτροπής είναι ο Tommaso Padoa – Schioppa.

⁹⁸ Βλ. σχετικά IMF (1999a).

⁹⁹ Αναλυτικά, βλ. την ηλεκτρονική σελίδα της Επιτροπής για τα Συστήματα Πληρωμών <http://www.bis.org/cpss/cpssinfo03.htm>

Τα τελευταία χρόνια η Επιτροπή ανέπτυξε μία στενή συνεργασία με Κεντρικές Τράπεζες εκτός G-10 και κυρίως από χώρες με αναδυόμενες οικονομίες. Στόχος της συνεργασίας της με τις αναπτυσσόμενες χώρες είναι η διασφάλιση της συμμετοχής τους στη Διαρκώς Διασυνδεδεμένη Τράπεζα Διακανονισμών (Continuous Linked Settlement Bank), εγχείρημα που φιλοδοξεί να μειώσει κατά πολύ τις καθυστερήσεις στην εκτέλεση των πληρωμών και στο διακανονισμό τους. Όταν της ζητηθεί και όπου αυτό είναι δυνατό, η Επιτροπή προσφέρει επιστημονική βοήθεια παρέχοντας εξειδικευμένο προσωπικό, οργανώνοντας σεμινάρια κλπ.

Η CPSS δημοσίευσε το Δεκέμβριο του 1999 ένα συμβουλευτικό κείμενο πάνω στις Βασικές Αρχές για Συστημικά Μεγάλες Πληρωμές ("Core Principles for Systemically Important Payment Systems – CPSIPS). Η περίοδος για υποβολή παρατηρήσεων έληξε στις 17 Μαρτίου του 2000 και μετά από 8 μήνες, τον Ιανουάριο του 2001, εκδόθηκε το τελικό κείμενο των Βασικών Αρχών¹⁰⁰. Το κείμενο περιλαμβάνει 4 τομείς ευθύνης των Κεντρικών Τραπεζών και 10 Βασικές Αρχές που αφορούν το σχεδιασμό και τη λειτουργία των συστημάτων μεγάλων πληρωμών. Έχουν ευρύ αντικείμενο και μπορούν να βρουν εφαρμογή σε χώρες που βρίσκονται σε οποιοδήποτε στάδιο οικονομικής ανάπτυξης.

Το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου, η Επιτροπή για τα Συστήματα Πληρωμών και Διακανονισμών σε συνεργασία με τον IOSCO εξέδωσε ένα κείμενο αρχών σχετικά με τα συστήματα διακανονισμού στον τομέα των κινητών αξιών (Final Recommendations for Securities Settlement Systems)¹⁰¹.

¹⁰⁰ Το πλήρες κείμενο βρίσκεται στη σελίδα <http://www.bis.org/publ/cpss43.htm>

¹⁰¹ Το κείμενο των Αρχών βρίσκεται στη σελίδα <http://www.bis.org/publ/cpss46.pdf>

Πρόκειται για συστάσεις που σκοπό έχουν να θέσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούν τα συστήματα πληρωμών στον τομέα των κινητών αξιών. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στο νομικό πλαίσιο των συστημάτων πληρωμών, τη διαχείριση κινδύνων, τη διαφάνεια και την εποπτεία.

Επί του παρόντος, μία κοινή Επιτροπή που αποτελείται από εμπειρογνώμονες από την CPSS και τον IOSCO (“The Joint IOSCO/CPSS Working Group”) αναπτύσσει μία σειρά μεθοδολογικών εργαλείων για τη διευκόλυνση της ενσωμάτωσης και εφαρμογής των προτύπων στον τομέα των Συστημάτων Πληρωμών. Παράλληλα, η ίδια Επιτροπή επιχειρεί με τη μέθοδο των ερωτηματολογίων να αποκτήσει μία ολοκληρωμένη εικόνα αναφορικά με την πορεία και τις μελλοντικές προοπτικές καθιέρωσης των Αρχών για τα Συστήματα Πληρωμών.

Μέχρι τις αρχές του 2002, είχαν ολοκληρωθεί 20 Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων στον τομέα των Συστημάτων Πληρωμών (ROSCs)¹⁰².

2.6 Ευστάθεια Αγοράς (*Market Integrity*)

Το αρμόδιο διεθνές forum που είναι επιφορτισμένο με τη διατήρηση της ευστάθειας και ακεραιότητας των αγορών είναι η Ομάδα Δράσης για τον Οικονομικό Τομέα (Financial Action Task Force – FATF)¹⁰³. Η Ομάδα

¹⁰² Για μία συνολική αποτίμηση της ενσωμάτωσης του Προτύπου για Συστημικά Μεγάλες Πληρωμές βλ. IMF - World Bank (2002c).

¹⁰³ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τη σελίδα <http://www.oecd.org/fatf>

Δράσης για το Ξέπλυμα Χρήματος ενεργοποιήθηκε το 1989¹⁰⁴ στη Σύνοδο Κορυφής των χωρών του G-7 στο Παρίσι. Τα μέλη της αποτελούνταν από τις χώρες του G-7, την Ευρωπαϊκή Ένωση και από άλλες 8 χώρες¹⁰⁵. Σκοπός της διακυβερνητικής Ομάδας Δράσης ήταν η καταγραφή των τεχνικών που χρησιμοποιούνταν για το ξέπλυμα βρώμικου χρήματος και η κατάρτιση σχεδίου για την αντιμετώπισή τους. Από τον Ιούλιο του 2001 Πρόεδρος της είναι η Claire Lo από το Χονγκ-Κονγκ .

Τον Απρίλη του 1990 η FATF δημοσίευσε μία έκθεση η οποία περιείχε 40 Προτάσεις που έθεταν τα θεμέλια για την καταπολέμηση του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (“The 40 Recommendations of the Financial Action Task Force”)¹⁰⁶. Η έκθεση αυτή αποτελούσε τη βάση όλων των προσπαθειών εναντίον του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος ενώ ήταν διατυπωμένη κατά τέτοιο τρόπο ώστε να τυγχάνει γενικής αποδοχής. Οι συντάκτες της αναγνώριζαν την ύπαρξη πολλών διαφορετικών νομικών συστημάτων και τις δυσκολίες που αυτό συνεπάγονταν για την ομοιομορφη εφαρμογή των προτάσεων. Για το λόγο αυτό, οι 40 Προτάσεις δεν αποτελούν στην ουσία μέτρα αλλά πολύτιμο μεθοδολογικό υλικό στη βάση του οποίου κάθε χώρα θα είναι σε θέση να αναπτύξει εκείνα τα μέτρα που θα της ταιριάζουν περισσότερο.

¹⁰⁴ Σε αντίθεση με άλλα διακυβερνητικά fora, η FATF δεν έχει απεριοριστο χρόνο ζωής. Τα μέλη της έχουν συμφωνήσει να συνεχιστεί η λειτουργία της μέχρι το 2004 οπότε και θα αποφασίσουν για την περαιτέρω παράταση ή μη της λειτουργίας της.

¹⁰⁵ Από το 1992, 12 νέα κράτη έχουν γίνει μέλη της Ομάδας Εργασίας που αριθμεί πλέον 28 μέλη.

¹⁰⁶ Το πλήρες κείμενο των Προτάσεων βρίσκεται στην ηλεκτρονική σελίδα του ΟΟΣΑ http://www.oecd.org/fatf/40Recs_en.htm

Οι σημαντικότερες από αυτές είναι η δημιουργία του κατάλληλου νομικού πλαισίου που θα επιτρέπει την κατάσχεση των προϊόντων του εγκλήματος, η υποχρέωση των τραπεζών να διατηρούν αρχεία όλων των πελατών τους και να αναφέρουν στις αρμόδιες εθνικές αρχές οποιαδήποτε ύποπτη συναλλαγή, η λειτουργία αποτελεσματικών μηχανισμών εποπτείας, η ανάγκη σύναψης σχετικών διεθνών συμφωνιών κλπ. Για να διευκολύνει την κατανόηση των Προτάσεων, η FATF δημοσίευσε κατά την περίοδο 1990 – 1995 αρκετές Ερμηνευτικές Σημειώσεις (Interpretive Notes).

Οι Προτάσεις αναθεωρήθηκαν για πρώτη φορά το 1996 προκειμένου να συμπεριληφθούν όλες οι νέες μέθοδοι που η πρόοδος της τεχνολογίας «έθεσε στη διάθεση» του ξεπλύματος βρώμικου χρήματος (on – line banking, ηλεκτρονικό χρήμα κλπ) αλλά και για να προλάβουν ενδεχόμενες μελλοντικές απειλές. Επί του παρόντος, η FATF, σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ετοιμάζει τη δεύτερη κατά σειρά αναθεώρηση των Προτάσεων η οποία αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι το Φεβρουάριο του 2003¹⁰⁷.

Η επιτήρηση της εφαρμογής των Προτάσεων λαμβάνει χώρα με δύο τρόπους: είτε με τη μέθοδο της ίδιας αξιολόγησης (self assessment) ή με τη μέθοδο της επιτόπιας έρευνας.

Στη μέθοδο της ίδιας αξιολόγησης, κάθε κράτος παρέχει πληροφορίες συμπληρώνοντας ένα ερωτηματολόγιο μία φορά το χρόνο αναφορικά με την επιτευχθείσα πρόοδο σχετικά με την ενσωμάτωση των Προτάσεων. Στη συνέχεια, οι απαντήσεις μελετώνται από τις αρμόδιες ομάδες εργασίας της FATF και, μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα, γίνονται οι απαραί-

¹⁰⁷ Βλ. σχετικά Griffith – Jones (2001).

τητες συστάσεις – εισηγήσεις μη δεσμευτικού χαρακτήρα προς το κράτος για την αποτελεσματικότερη εφαρμογή των Προτάσεων.

Η μέθοδος της επιτόπιας έρευνας (ή αλλιώς της αμοιβαίας αξιολόγησης - mutual evaluation) ενδείκνυται κυρίως για τα κράτη που δεν έχουν ευθυγραμμιστεί με τις επιταγές των Προτάσεων. Τα μέτρα που ακολουθούνται σε αυτή τη μέθοδο αποτελούν μία διαβαθμισμένη προσέγγιση που σκοπό έχει να ασκήσει πίεση στο εν λόγω κράτος. Αρχικά, ζητείται από το κράτος να παραδώσει μία έκθεση προόδου (progress report) στην Ολομέλεια της FATF. Στη συνέχεια, ο πρόεδρος της FATF αποστέλλει μία υψηλόβαθμη αντιπροσωπεία στο κράτος για να διεξάγει επιτόπια έρευνα. Ακολούθως, μπορεί να τεθεί σε εφαρμογή η Πρόταση 21, σύμφωνα με την οποία το εν λόγω κράτος μπαίνει στη «μαύρη λίστα» και ενημερώνονται για τη μη συμμόρφωσή του όλα τα υπόλοιπα κράτη. Σαν ύστατο μέτρο, το κράτος μπορεί να διαγραφεί από την FATF. Οι περιλήψεις των αξιολογήσεων και με τις δύο μεθόδους υπάρχουν στην Ετήσια Έκθεση της FATF καθώς και στο διαδικτυακό της τόπο¹⁰⁸.

Μέχρι στιγμής, δεν έχει ακόμα αναληφθεί καμία Έκθεση ROSCs στον τομέα της ακεραιότητας των αγορών.

3. Χρηματοοικονομικός Συντονισμός και Εποπτεία

3.1 Τραπεζική Εποπτεία (Banking Supervision)

Αρμόδιο διεθνές forum για την εποπτεία στον τραπεζικό τομέα είναι η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on

¹⁰⁸ Βλ. τη σελίδα http://www.oecd.org/fatf/FATDocs_en.htm

Banking Supervision – BCBS)¹⁰⁹. Ιδρύθηκε στα τέλη του 1974 από τους Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών του G-10. Συνέρχεται 4 φορές το χρόνο σε επίπεδο Διοικητών Κεντρικών Τραπεζών και αρμοδίων για την προληπτική εποπτεία φορέων (όπου την αρμοδιότητα αυτή δεν έχει η Κεντρική Τράπεζα). Στα πλαίσιά της λειτουργούν περίπου 30 Ομάδες Εργασίας και Δράσης (Working Groups and Task Forces) οι οποίες γνωστοποιούν τα αποτελέσματα των ερευνών τους απευθείας στα αρμόδια όργανα των χωρών του G-10. Η Επιτροπή της Βασιλείας δεν έχει υπερεθνικές εποπτικές αρμοδιότητες και τα πορίσματά της δεν έχουν νομικά δεσμευτική ισχύ. Σκοπός του έργου της είναι η διατύπωση κατευθυντήριων γραμμών στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας με στόχο την υιοθέτηση και εφαρμογή τους από τις αρμόδιες εθνικές εποπτικές αρχές. Σημερινός Πρόεδρος της Επιτροπής της Βασιλείας είναι ο William McDonough, Πρόεδρος και CEO της Federal Reserve Bank στη Νέα Υόρκη.

Την τελευταία πενταετία, η Επιτροπή της Βασιλείας εργάστηκε ενεργά για την προώθηση και αποδοχή διεθνών εποπτικών προτύπων. Σε συνεργασία με πολλές εθνικές εποπτικές αρχές που προέρχονταν από κράτη εκτός του G-10, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα, η Επιτροπή ανέπτυξε μια σειρά Βασικών Αρχών για την Αποτελεσματική Εποπτεία στον Τραπεζικό Τομέα (“Core Principles for Effective Banking Supervision”)¹¹⁰. Οι Βασικές Αρχές επικυρώθηκαν από τους Διοικητές των Κεντρικών Τραπεζών των χωρών του G-10 τον Απρίλιο του 1997 και από τα αρμόδια όργανα του G-7 στη Σύνοδο του Ντένβερ τον Ιούνιο

¹⁰⁹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. την ηλεκτρονική σελίδα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών <http://www.bis.org/bcbs>

του ίδιου χρόνου. Δημοσιεύτηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας το Σεπτέμβριο του 1997 και επικυρώθηκαν από τη διεθνή κοινότητα τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου κατά τη διάρκεια της κοινής Ετήσιας Συνέλευσης του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας.

Για να διευκολύνει την υιοθέτηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των Βασικών Αρχών, η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε τον Οκτώβριο του 1999 τη Μεθοδολογία των Βασικών Αρχών (“Core Principles Methodology”)¹¹¹ η οποία περιέχει για κάθε Βασική Αρχή μια σειρά κριτηρίων που διευκολύνουν την αξιολόγηση της εφαρμογής τους.

Οι Βασικές Αρχές για την Αποτελεσματική Εποπτεία στον Τραπεζικό Τομέα αποτελούνται από 25 προτάσεις – κλειδιά για την άσκηση αποτελεσματικής εποπτείας στον τραπεζικό τομέα. Έχοντας σκοπό να αποτελέσουν τη βασική κατευθυντήρια γραμμή για την τραπεζική εποπτεία, οι Αρχές καλύπτουν όλα τα θέματα ζωτικής σημασίας όπως, για παράδειγμα, τις προϋποθέσεις για αποτελεσματική εποπτεία, τη διαδικασία παροχής άδειας λειτουργίας, το θεσμικό πλαίσιο για την έγκριση διαρθρωτικών αλλαγών, την έκταση των αρμοδιοτήτων των εθνικών εποπτικών αρχών, το θεσμικό πλαίσιο για διασυνοριακές τραπεζικές συναλλαγές (cross – border banking), την έκταση των στοιχείων που δίνονται στη δημοσιότητα κλπ.

Οι Βασικές Αρχές προτρέπουν τα κράτη να εφαρμόσουν και μία σειρά άλλων κανονιστικών κανόνων, κατευθυντήριων και προτύπων που αναπτύχθηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας και που περιέχονται στο

¹¹⁰ Για το κείμενο των Βασικών Αρχών βλ. <http://www.bis.org/publ/bcbs30a.htm>

¹¹¹ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τη σελίδα <http://www.bis.org/publ/bcbs61.htm>

Compendium of Basel Committee Recommendations. Μεταξύ αυτών, οι προϋποθέσεις κεφαλαιακής επάρκειας του 1988 με τις τροποποιήσεις τους (Basel Capital Accord), οι αρχές για τις διασυνοριακές τραπεζικές συναλλαγές (Basel “Concordat”) κλπ.

Σε συνεργασία με την Ομάδα Διασύνδεσης (Liaison Group), η οποία αποτελείται από 20 μέλη του G-22, παρατηρητές από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα, η Επιτροπή της Βασιλείας έχει δημιουργήσει Ομάδες Εργασίας με σκοπό την περιοδική αναθεώρηση των Βασικών Αρχών και την αξιολόγηση της εφαρμογής τους από τα κράτη που τις έχουν υιοθετήσει¹¹².

Μέχρι στιγμής, έχουν αναληφθεί 33 Εκθέσεις ROSCs στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας ενώ προγραμματίζονται άλλες 8 για το 2002¹¹³.

3.2 *Κινητές Αξίες (Securities Regulation)*

Το διεθνές forum που είναι επιφορτισμένο με την ανάπτυξη διεθνών προτύπων στον τομέα των κινητών αξιών είναι ο Διεθνής Οργανισμός Επιτροπών Κινητών Αξιών (International Organization of Securities Commissions - IOSCO)¹¹⁴. Ο συντονισμός (regulation) στον τομέα των κινητών αξιών γίνεται στα πλαίσια τόσο κυβερνητικών οργανισμών όσο και μη κυβερνητικών οργανισμών (Self Regulatory Organizations – SROs). Σκοπός του IOSCO είναι να προωθήσει τη συνεργασία ανάμεσα στις αρμόδιες εθνικές αρχές και τους SROs ούτως ώστε να αναπτυχθούν διεθνώς απο-

¹¹² Αναλυτικά, βλ. Sundararajan / Marston and Basu (2001).

¹¹³ Για μία αποτίμηση της λειτουργίας του Προτύπου στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας βλ. IMF (2000e) καθώς και IMF – World Bank (2002a).

¹¹⁴ Αναλυτικά, βλ. την ηλεκτρονική σελίδα <http://www.iosco.org>

δεκτές αρχές στο αντικείμενο των κινητών αξιών. Η διατήρηση εύρωστων αγορών, η ανταλλαγή έγκυρων πληροφοριών, η παροχή αμοιβαίας τεχνικής και επιστημονικής βοήθειας και η αποτελεσματική επιτήρηση των αγορών κινητών αξιών αποτελούν τους διακηρυγμένους στόχους του οργανισμού.

Περιλαμβάνει όλες εκείνες τις εθνικές κρατικές και μη (associate) αρχές¹¹⁵ που είναι υπεύθυνες για την επιτήρηση των τομέων των κινητών αξιών και των συμβολαίων μελλοντικής εκπλήρωσης (futures). Η Επιτροπή των Προέδρων συνέρχεται μία φορά το χρόνο και αποτελείται από τους Προέδρους όλων των Επιτροπών, κυβερνητικών και μη για να επικυρώσει τις αποφάσεις - συστάσεις της Εκτελεστικής Επιτροπής.

Μετά από εκτεταμένες διαβουλεύσεις με όλα τα του τα μέλη και με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο IOSCO εξέδωσε το Σεπτέμβριο του 1998 δύο κείμενα αρχών. Το πρώτο είχε τον τίτλο «Στόχοι και Αρχές του Συντονισμού στον τομέα των Κινητών Αξιών» (“Objectives and Principles of Securities Regulation”) και περιλάμβανε μία σειρά βασικών αρχών και κατευθυντήριων γραμμών για την αποτελεσματική εποπτεία στον τομέα των κινητών αξιών. Το κείμενο χωρίζεται σε τρία μέρη.

Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει μία εισαγωγή και μία αναλυτική περιγραφή των Αρχών και των Στόχων. Οι 30 Αρχές που διατυπώνονται εκεί βασίζονται στους εξής τρεις στόχους: την προστασία των επενδυτών, τη διασφάλιση της ισορροπίας, ευρωστίας και διαφάνειας των αγορών και τη μείωση του συστημικού κινδύνου. Οι Αρχές διακρίνονται σε 8 κατηγορίες

ανάλογα με το αντικείμενο που επιδιώκουν να ρυθμίσουν. Μεταξύ αυτών, οι αρμοδιότητες του συντονιστή της αγοράς, οι επιβολές του σχετικού ρυθμιστικού πλαισίου, η έκταση της συνεργασίας των αρμόδιων φορέων κλπ.

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει όλες εκείνες τις επιθυμητές ιδιότητες (desirable attributes) που πρέπει να έχει ο ιδανικός συντονιστής. Στη συνέχεια, αναφέρεται στο σημαντικό μελλοντικό ρόλο που είναι δυνατό να διαδραματίσουν οι SROs στον τομέα της επιτήρησης του ρυθμιστικού πλαισίου για τις κινητές αξίες.

Το τρίτο μέρος περιλαμβάνει μία εκτενή ανάλυση των πρακτικών επιπτώσεων που θα έχει για το συντονισμό των κινητών αξιών η υιοθέτηση και εφαρμογή των αρχών που αναφέρονται στο πρώτο μέρος, κάνοντας ιδιαίτερη μνεία στους εκδότες, τα συλλογικά επενδυτικά σχέδια, τους μεσάζοντες της αγοράς, το διακανονισμό και την εκκαθάριση των συναλλαγών κλπ.

Το δεύτερο κείμενο είχε τον τίτλο “Disclosure Standards to Facilitate Cross – Border Offerings and Listings by Multinational Issuers” και περιλάμβανε αρχές και κατευθυντήριες γραμμές μη χρηματοοικονομικού χαρακτήρα (non financial standards) για την επίτευξη καλύτερων αποτελεσμάτων στην ανταλλαγή πληροφοριών διασφαλίζοντας τη συγκρισιμότητά τους (comparability of information).

Για να διευκολύνει την υιοθέτηση και εφαρμογή των Στόχων και Αρχών, ο IOSCO ανέπτυξε μεθοδολογίες ίδιας αξιολόγησης (self assessment

¹¹⁵ Ο IOSCO αποτελείται από όλες σχεδόν τις χώρες που έχουν οργανωμένα χρηματιστήρια αξιών. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του οργανισμού οι χώρες μέλη του,

methodologies). Την άνοιξη του 2000, κάνοντας μία προσπάθεια αποτίμησης της μέχρι τότε πορείας των Αρχών, μοίρασε στα μέλη του ερωτηματολόγια που αφορούσαν τόσο στο σύνολο των Στόχων και Αρχών όσο και στους εκδότες και τους συντονιστές ξεχωριστά. Επί του παρόντος, ο οργανισμός βρίσκεται στη διαδικασία αξιολόγησης των απαντήσεων που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια και σε συνεργασία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα μελετά προτάσεις για την αναθεώρησή τους. Παράλληλα, παρέχοντας εξειδικευμένο επιστημονικό δυναμικό, προσφέρει πολύτιμη βοήθεια στη διεξαγωγή του FSAP στον τομέα των κινητών αξιών.

Μέχρι το Δεκέμβριο του 2001, είχαν ολοκληρωθεί 15 Εκθέσεις ROSCs στον τομέα των κινητών αξιών¹¹⁶.

3.3 Εποπτεία Ασφαλειών (*Insurance Supervision*)

Την αρμοδιότητα για την κατάρτιση διεθνών προτύπων στον τομέα των ασφαλειών έχει η Διεθνής Ένωση Εποπτών Ασφαλιστικών Εταιριών (*International Association of Insurance Supervisors – IAIS*)¹¹⁷. Ιδρύθηκε το 1994 και αποτελείται από περίπου 100 μέλη. Η Γενική Συνέλευση της IAIS συνεδριάζει μία φορά το χρόνο ενώ από τον Ιανουάριο του 1998, απέκτησε Γραμματεία η οποία λειτουργεί στα γραφεία της τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών στην Ελβετία. Σκοπός του έργου της είναι η συνεργασία μεταξύ των κανονιστικών και εποπτικών αρχών προκειμένου να αναπτυ-

μέχρι στιγμής, αγγίζουν τις 134.

¹¹⁶ Για την αποτίμηση της ενσωμάτωσης του Προτύπου στον τομέα των Κινητών Αξιών βλ. IMF – World Bank (2002b).

¹¹⁷ Για περισσότερες πληροφορίες βλ. τη σελίδα <http://www.iaisweb.org>

χθούν διεθνώς αποδεκτές αρχές και πρότυπα στον τομέα της εποπτείας των ασφαλειών. Παράλληλα, η IAIS παρέχει στους ενδιαφερόμενους φορείς την απαραίτητη υλικοτεχνική βοήθεια και επιστημονική εμπειρία για την ικανοποιητικότερη εφαρμογή των μη νομικά δεσμευτικών προτάσεων – εισηγήσεών της. Από τα μέσα του 1999, καθιερώθηκε ο θεσμός του παρατηρητή, ρόλος που επιφυλάσσεται κυρίως για επαγγελματικές ενώσεις ασφαλιστών, ασφαλιστικές εταιρίες και επιχειρήσεις.

Το Σεπτέμβριο του 1997, η Ένωση Εποπτών εξέδωσε δύο κείμενα αρχών. Τις Αρχές για την Εποπτεία στον τομέα των Ασφαλειών (“Insurance Supervisory Principles”)¹¹⁸, οι οποίες αναθεωρήθηκαν τον Οκτώβριο του 2000 και τις Αρχές για την Εποπτεία Διεθνών Ασφαλιστών και Ασφαλιστικών Εταιριών και των Υποκαταστημάτων τους (“Principles Applicable to the Supervision of International Insurers and Insurance Groups and their Cross – Border Establishments”)¹¹⁹, οι οποίες αναθεωρήθηκαν το Δεκέμβριο του 1999.

Οι Αρχές για την Εποπτεία στον τομέα των Ασφαλειών αποτελούν τις 14 βασικές κατευθυντήριες γραμμές για την ικανοποιητική λειτουργία ενός συστήματος εποπτείας για τις Ασφάλειες. Σύμφωνα με αυτές, πρωταρχικός ρόλος αποδίδεται στη μορφή οργάνωσης της εποπτικής αρχής η οποία πρέπει να είναι διαρθρωμένη κατά τέτοιο τρόπο ώστε να είναι σε θέση να επιτυγχάνει τους καταστατικούς της σκοπούς - τη διατήρηση, δηλαδή, ενός κανονιστικού πλαισίου αποτελεσματικού και ισορροπημέ-

¹¹⁸ Το πλήρες κείμενο των Αρχών για την Εποπτεία των Ασφαλειών βρίσκεται στην ηλεκτρονική σελίδα <http://www.iaisweb.org/content/02pas/02principles.pdf>

¹¹⁹ Για το πλήρες κείμενο <http://www.iaisweb.org/content/02pas/02concordat.pdf>

νου που θα διασφαλίζει τα συμφέροντα τόσο των ασφαλιστικών εταιριών όσο και των πελατών τους.

Επιπλέον, γίνεται εκτεταμένη αναφορά στις προϋποθέσεις παροχής άδειας λειτουργίας, στους όρους μεταβίβασης του ελέγχου ασφαλιστικών εταιριών, στο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης και της διενέργειας εσωτερικών ελέγχων, στην προληπτική εποπτεία, στη διασφάλιση της ικανότητας των ασφαλιστικών εταιριών να αναλαμβάνουν δράση όταν προκύπτουν προβλήματα που θίγουν την αξιοπιστία του κλάδου (remedial action), στους όρους συνεργασίας των εταιριών κατά τη διάρκεια επιτόπιων εποπτικών ελέγχων, στις προϋποθέσεις επιβολής κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων, την τήρηση του επαγγελματικού απορρήτου κλπ.

Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στις διασυννοριακές εργασίες. Σύμφωνα με τις Αρχές, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι όλες οι εταιρίες του κλάδου υπόκεινται σε κάποιου είδους εποπτικών αρχών και ότι καμία αλλοδαπή ασφαλιστική εταιρία δε θα διαφύγει από την άσκηση εποπτείας. Προκειμένου να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, η ίδρυση ασφαλιστικού υποκαταστήματος στην αλλοδαπή υπόκειται στην κοινή έγκριση τόσο της χώρας υποδοχής όσο και της χώρας προέλευσης.

Παράλληλα, με τη δημοσίευση των Αρχών για την Εποπτεία, η IAIS εξέδωσε και δύο κείμενα οδηγιών (Guidance Papers). Το πρώτο από αυτά, το οποίο τιτλοφορείται “Guidance on Insurance Regulation and Supervision for Emerging Market Economies”¹²⁰ αναγνωρίζει την αστάθεια του ασφαλιστικού τομέα στις αναπτυσσόμενες και ανερχόμενες οικονομίες, ως άμεση

¹²⁰ Το κείμενο βρίσκεται στη σελίδα <http://www.iaisweb.org/1/pasc.html>

συνέπεια των θεσμικών και μακροοικονομικών ανεπαρειών τους και υπογραμμίζει την ανάγκη για την εκπόνηση αποτελεσματικού νομοθετικού πλαισίου και ικανοποιητικών μηχανισμών ανταλλαγής πληροφοριών, τη θεσμοθέτηση επαρκών εποπτικών μηχανισμών και τη συμμόρφωση προς διεθνώς αποδεκτά πρότυπα στον τομέα της προληπτικής εποπτείας¹²¹.

Το δεύτερο κείμενο, το οποίο φέρει τον τίτλο “Memorandum of Understanding” αναγνωρίζει τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν οι έγκυρες πληροφορίες και υπογραμμίζει την ανάγκη ύπαρξης και σωστής λειτουργίας κανονιστικών πλαισίων για την έγκαιρη ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμοδίων αρχών.

Τον Οκτώβριο του 1998, η IAIS υιοθέτησε τρία επιπρόσθετα πρότυπα. Το Εποπτικό Πρότυπο για την Παροχή Άδειας Λειτουργίας (“Supervisory Standard on Licensing”) το οποίο περιέχει επιπρόσθετες υποχρεώσεις για όποια ασφαλιστική εταιρία επιθυμεί να πάρει άδεια λειτουργίας, το Εποπτικό Πρότυπο για τις Επιτόπιες Επιθεωρήσεις (“Supervisory Standard on On – Site Inspections”) το οποίο περιέχει τις κατευθυντήριες γραμμές για τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων και το Εποπτικό Πρότυπο για τα Παράγωγα (“Supervisory Standard on Derivatives”) το οποίο κάνει συστάσεις αναφορικά με τους τρόπους μείωσης του κινδύνου στην αγορά των παραγώγων.

Το Φεβρουάριο του 1999, η Εκτελεστική Επιτροπή της IAIS ανέθεσε στην αρμόδια Ομάδα Δράσης (Task Force on the Assessment and Implementation of Insurance Core Principles) την αξιολόγηση της έως τότε ενσω-

¹²¹ Βλ. σχετικά Köhler (2000).

μάτωσης των προτύπων και, παράλληλα, την εκπόνηση μίας σειράς μεθοδολογικών εργαλείων με σκοπό την καλύτερη εφαρμογή των Αρχών. Η Ομάδα Εργασίας ετοίμασε ένα προκαταρκτικό σχέδιο για τη Μεθοδολογία των Βασικών Αρχών (“Core Principles Methodology”)¹²² το οποίο συζητήθηκε το Μάρτιο του 2000 στη Λίμα του Περού και εγκρίθηκε τον Απρίλιο του ίδιου χρόνου. Περιλαμβάνει κριτήρια για τη διευκόλυνση της διενέργειας αξιολογήσεων αναφορικά με την πρόοδο στην ενσωμάτωση των Αρχών στον τομέα των Ασφαλειών. Στο Παράρτημα παρέχονται πολύτιμες πληροφορίες για τη δομή και διάρθρωση που πρέπει να έχουν οι Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (ROSCs) στον τομέα των ασφαλειών.

Τον τελευταίο χρόνο, η IAIS έχει αναθέσει σε μία Ομάδα Δράσης (Task Force on Revisions to the Insurance Core Principles and Methodology) την αναθεώρηση των Βασικών Αρχών. Η Ομάδα Εργασίας αναμένεται να ολοκληρώσει το έργο της το φθινόπωρο του 2003.

¹²² Για το πλήρες κείμενο βλ. την ηλεκτρονική σελίδα της Διεθνούς Ένωσης Εποπτών Ασφαλειών <http://www.iaisweb.org/content/02pas/02cpm.pdf>

Μέχρι στιγμής, έχουν ολοκληρωθεί 16 Εκθέσεις ROSCs στον τομέα της Εποπτείας των Ασφαλειών¹²³.

¹²³ Για την αποτίμηση της λειτουργίας του Προτύπου στον τομέα των Ασφαλειών βλ. IMF – World Bank (2001).

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Όπως αναφέρθηκε και στο πρώτο μέρος της παρούσας μελέτης, η υιοθέτηση και εφαρμογή των διεθνών προτύπων είναι αποκλειστικά επιλογές των κρατών. Στην προσπάθεια αυτή, αναπόσπαστο κομμάτι αποτελούν οι περιοδικές αποτιμήσεις – αξιολογήσεις της επιτευχθείσας προόδου καθώς μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά τα συμμετέχοντα κράτη να εντοπίσουν αδυναμίες του χρηματοοικονομικού τους τομέα και να καταρτίσουν λεπτομερή και ολοκληρωμένα σχέδια για την αποτελεσματικότερη εξάλειψή τους. Οι αποτιμήσεις αυτές είναι δυνατό να επιτευχθούν με τρεις διαφορετικούς τρόπους: είτε από το ίδιο το ενδιαφερόμενο κράτος χρησιμοποιώντας δικά του εθνικά μέσα και υπηρεσίες (self assessment), είτε από ιδιώτες εμπειρογνώμονες εγνωσμένου κύρους (hired experts), ή από κάποιο ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό που να μπορεί να προσφέρει τέτοιου είδους υπηρεσίες (external assessments) ¹²⁴. Ο πλέον αξιόπιστος από τους προαναφερθέντες τρόπους αξιολόγησης είναι όταν αναλαμβάνεται από έναν αξιόπιστο και ανεξάρτητο διεθνή οργανισμό.

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα, σε συνεργασία με πολυάριθμους διεθνείς οργανισμούς και διεθνή fora αλλά και με την ενεργό συμμετοχή των αρμόδιων εθνικών αρχών των ενδιαφερομέ-

¹²⁴ Βλ. σχετικά Fischer (2000).

νων χωρών (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Γ1), έθεσαν πρόσφατα τις βάσεις για τη δημιουργία ενός οργανωτικού πλαισίου που έχει σκοπό την πληρέστερη αξιολόγηση της προσπάθειας ενσωμάτωσης και αξιοποίησης των διεθνών προτύπων από τα κράτη που έχουν επιλέξει να τα υιοθετήσουν. Δύο από τις σημαντικότερες πρωτοβουλίες στον τομέα αυτό είναι το Πρόγραμμα Αξιολόγησης του Χρηματοοικονομικού Τομέα (Financial Sector Assessment Program - FSAP)¹²⁵ και οι Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (Reports on the Observance of Standards and Codes - ROSCs).

Οι παραπάνω δύο πρωτοβουλίες του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας έχουν ως στόχο την αξιολόγηση της οικονομίας και της ενσωμάτωσης σε αυτή των διεθνών προτύπων. Το Πρόγραμμα FSAP σκοπεύει στη συνολική εξέταση του χρηματοπιστωτικού τομέα κάθε χώρας, αναπόσπαστο μέρος της οποίας είναι και η επισκόπηση της επιτευχθείσας προόδου ως προς την υιοθέτηση των διεθνών προτύπων. Όμως, δεν είναι το Πρόγραμμα FSAP που θα εξετάσει λεπτομερώς την ενσωμάτωσή τους. Ο ρόλος αυτός επιφυλάσσεται στις Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων. Οι Εκθέσεις ROSCs, εκκινώντας από τα συμπεράσματα του Προγράμματος FSAP, θα αναλύσουν διεξοδικά την πρόοδο κάθε συμμε-

¹²⁵ Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι το Πρόγραμμα FSAP, θεσμικά, δεν ανήκει στο εγχείρημα της εφαρμογής διεθνών προτύπων αλλά σε μία άλλη πολιτική από αυτές που αναλήφθηκαν στα πλαίσια του νέου ρόλου πρόληψης κρίσεων του ΔΝΤ, της Αξιολόγησης των Αδυναμιών του Χρηματοοικονομικού Τομέα (Financial Sector Vulnerabilities). Όμως, στο πνεύμα της διασύνδεσης των πολιτικών που κατατείνουν στον ίδιο στόχο, το Πρόγραμμα διαρθρώνεται κατά τέτοιο τρόπο ώστε να συνεισφέρει και στην αξιολόγηση της εφαρμογής των διεθνών προτύπων.

τέχουσας χώρας στους τομείς που έχουν συμφωνηθεί εκ των προτέρων. Αυτός είναι και ο λόγος ύπαρξης και των δύο πρωτοβουλιών. Το Πρόγραμμα FSAP εξετάζει γενικά την κατάσταση της οικονομίας ενώ οι Εκθέσεις ROSCs εξετάζουν ειδικά τη συμμόρφωση με τα διεθνή πρότυπα.

Αμφότερες ενεργοποιούνται μόνο μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους. Ενώ, όμως, οι αξιολογήσεις στα πλαίσια του FSAP ετοιμάζονται από κοινού από τα επιτελεία του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, οι εκθέσεις στα πλαίσια των ROSCs συνήθως καταρτίζονται από κάθε επιτελείο ξεχωριστά. Επιπλέον, οι τελευταίες είναι δυνατό να αναληφθούν όχι μόνο από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα αλλά και από κάθε διεθνές forum που έχει την απαιτούμενη τεχνογνωσία και εμπειρία να αναλάβει κάτι τέτοιο στον τομέα του γνωστικού του αντικείμενου (within its mandate)¹²⁶. Τέλος, οι αξιολογήσεις για το Πρόγραμμα FSAP περιορίζονται σε ζητήματα μόνο του χρηματοπιστωτικού τομέα (κυρίως για θέματα τραπεζικής εποπτείας και διαφάνειας σε θέματα οικονομικής και νομισματικής πολιτικής) ενώ ανάλογος περιορισμός για τις εκθέσεις των ROSCs δεν υπάρχει.

¹²⁶ Ήδη έχουν αναφερθεί πολλές ιδιωτικές πρωτοβουλίες προς αυτή την κατεύθυνση. Για παράδειγμα, ένα από τα μεγαλύτερα συνταξιοδοτικά ιδρύματα των Η.Π.Α. (California Public Employees Retirement System - CalPERS – <http://www.calpers.ca.gov>) ανέθεσε σε πολυεθνική εταιρία παροχής επενδυτικών υπηρεσιών (Oxford Analytica – <http://www.oxan.com>) να ετοιμάσει εκθέσεις χρησιμοποιώντας τη μεθοδολογία των ROSCs αξιολογώντας την πρόοδο κάποιων αναπτυσσομένων χωρών στην ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων στον τομέα της οικονομικής και νομισματικής διαφάνειας.

1. Το Πρόγραμμα Αξιολόγησης του Χρηματοοικονομικού Τομέα (FSAP)

1.1 Σκοπός του προγράμματος

Το Πρόγραμμα Αξιολόγησης του Χρηματοοικονομικού Τομέα¹²⁷ (στο εξής FSAP) παρουσιάστηκε για πρώτη φορά το Μάιο του 1999. Πρόκειται για μία από κοινού προσπάθεια του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας που σκοπό έχει την αξιολόγηση του χρηματοοικονομικού τομέα¹²⁸ των συμμετεχόντων κρατών, τον εντοπισμό των αδυναμιών και των πηγών αστάθειάς του και τη μεγιστοποίηση των προσπαθειών που καταβάλλουν τα κράτη για τη συνολικότερη ενδυνάμωση των οικονομιών τους. Με το FSAP διαπιστώνονται και ιεραρχούνται με σύνεση οι ανάγκες σε τεχνική βοήθεια που έχει κάθε κράτος, κατανέμονται πιο ορθολογικά οι περιορισμένοι πόροι του προγράμματος σε υλικοτεχνική υποδομή και ανθρώπινο δυναμικό και, διασφαλίζοντας πληρέστερη επιτήρηση του χρηματοοικονομικού τομέα, ελαχιστοποιούνται οι πιθανότητες εμφάνισης διεθνών

¹²⁷ Περισσότερες πληροφορίες για το πρόγραμμα είναι διαθέσιμες στις ηλεκτρονικές σελίδες τόσο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου όσο και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Αναλυτικά, για το ΔΝΤ η σελίδα <http://www.imf.org/external/np/fsap/fsap.asp> ενώ για την Παγκόσμια Τράπεζα <http://www.worldbank.org/finance/html/fsap.html>

¹²⁸ Ο Χρηματοοικονομικός τομέας περιλαμβάνει τους χρηματοπιστωτικούς θεσμούς ενός κράτους σε όλη τους την έκταση δηλ. τις τράπεζες, τα αμοιβαία κεφάλαια, τις ασφαλιστικές εταιρίες, την αγορά συναλλάγματος, τη χρηματαγορά, κεφαλαιαγορές κλπ. Αναλυτικά, βλ. Hibers (2001), *Economic Perspectives*, σελ. 135 – 158.

κρίσεων¹²⁹. Η έμφαση δίνεται πλέον στην πρόληψη των κρίσεων παρά στην επίλυσή τους. Αξιοποιώντας τα συμπεράσματα κάθε FSAP, δίνεται η ευκαιρία στις αρμόδιες εθνικές αρχές να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν προγράμματα σταθεροποίησης του χρηματοοικονομικού τους τομέα συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην οικοδόμηση ενός όσο το δυνατόν πιο ανθεκτικού διεθνούς χρηματοπιστωτικού γίγνεσθαι.

Το FSAP ξεκίνησε σε πιλοτική βάση, για ένα μόνο χρόνο, περιλαμβάνοντας 12 χώρες αρκετά διαφορετικές μεταξύ τους ως προς το βαθμό ανάπτυξης των οικονομιών τους¹³⁰. Αξιολογώντας την πρόοδο που είχε συντελεστεί, ένα χρόνο αργότερα, ΔΝΤ και Παγκόσμια Τράπεζα αποφάσισαν τη συνέχιση του προγράμματος, το οποίο για το επόμενο έτος θα συμπεριλάμβανε 24 χώρες με προοπτική αύξησης του αριθμού αυτού σε 35 χώρες το μεθεπόμενο χρόνο, έτσι ώστε, διατηρώντας το ρυθμό αυτό, σε 5 χρόνια να είναι δυνατό να καλυφθούν και τα 184 κράτη μέλη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου¹³¹. Αξίζει να αναφερθεί εδώ πως, στο ενδεχόμενο το FSAP να περιλαμβάνει 35 χώρες κάθε έτος, ο προϋπολογισμός αναμένεται να ξεπερνά τα \$150.000.000 το χρόνο.

¹²⁹ Για να είναι σε θέση να εκτιμήσει καλύτερα τις ανάγκες σε οικονομική και τεχνική βοήθεια αλλά και τους ενδεχόμενους μελλοντικούς κινδύνους, η Ευρωπαϊκή Ένωση ζήτησε από όλες τις υποψήφιες για ένταξη χώρες να συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα.

¹³⁰ Οι χώρες αυτές ήταν το Καμερούν, ο Καναδάς, η Κολομβία, το Ελ Σαλβαδόρ, η Εσθονία, η Ουγγαρία, η Ινδία, το Ιράν, η Ιρλανδία, το Καζακστάν, ο Λίβανος και η Νότιος Αφρική.

¹³¹ Τελικά, για το έτος 2001, το FSAP περιέλαβε 23 χώρες ενώ για το 2002 άλλες 24 χώρες. Αναλυτικά, βλ. IMF (2000m) καθώς και τις προσθήκες που έγιναν στο τελικό κείμενο στο IMF (2000n).

Στα πλαίσια του FSAP καταρτίζονται εκθέσεις στο πεδίο της οικονομικής και νομισματικής διαφάνειας, της τραπεζικής εποπτείας, των κινητών αξιών, των ασφαλειών, των συστημάτων πληρωμών, ενώ σπανιότερα στον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης και του λογιστικού ελέγχου¹³². Οι τομείς της τραπεζικής εποπτείας και της οικονομικής και νομισματικής διαφάνειας εξετάζονται σε κάθε περίπτωση ενώ δεν αποκλείεται κάποιος από τους παραπάνω τομείς να εξετάζονται όχι στα πλαίσια του FSAP αλλά αυτοτελώς, υπό την αιγίδα διαφόρων Προγραμμάτων Τεχνικής Βοήθειας (Technical Assistance Programs).

Η επιτυχής έκβαση του πιλοτικού προγράμματος είχε ως αποτέλεσμα πολλές χώρες να επιθυμούν να ενταχθούν στην αξιολόγηση του FSAP¹³³. Δεδομένης, όμως, της έλλειψης των απαραίτητων πόρων από την πλευρά του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας αλλά και του φόρτου εργασίας των δύο οργανισμών, αποφασίστηκε από κοινού με τις ενδιαφερόμενες αρμόδιες εθνικές αρχές η αυστηρή ιεράρχηση (prioritization) τόσο ως προς τη συμμετοχή των χωρών όσο και ως προς την έκταση της αξιολόγησης. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι προηγούνται οι χώρες που κρίνεται ότι είναι πιο «επικίνδυνες» για την ασφάλεια του διεθνούς συστήματος λόγω του ελλιπών εθνικών συστημάτων επιτήρησης του χρηματοοικονομικού τομέα. Όσο για το εύρος του FSAP, αποφασίστηκε για τα έτη 2001 και 2002 να περιλαμβάνει την αξιολόγηση μόνο των πιο σημαντικών τομέων, όπως

¹³² Στο πιλοτικό Πρόγραμμα, κάθε ένα από τα 12 FSAP που διενεργήθηκαν εξέτασε κατά μέσο όρο 3,8 τομείς ενώ για τα 23 FSAP που ολοκληρώθηκαν μέσα στο 2001, ο μέσος όρος ανέβηκε στο 4,2.

¹³³ Ακόμα και πολλές ανεπτυγμένες χώρες επιθυμούν την ένταξή τους στο Πρόγραμμα. Βλ. Για τη συμμετοχή στο Πρόγραμμα, βλ. Παράρτημα, Πίνακας Γ2.

για παράδειγμα την τραπεζική εποπτεία, την οικονομική και νομισματική διαφάνεια κλπ.

1.2 Διάρθρωση και λειτουργία

Η διαδικασία αξιολόγησης ξεκινά μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου κράτους. Υλοποιείται από κοινού από εμπειρογνώμονες του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και της Παγκόσμιας Τράπεζας και με τη συμμετοχή ειδικών από το υπό εξέταση κράτος και από εξειδικευμένους διεθνείς οργανισμούς. Η αποτίμηση καλύπτει εκείνα τα πρότυπα που θεωρούνται τα πιο σημαντικά κάθε φορά και είναι πάντα αντικείμενο συμφωνίας μεταξύ όλων των συμμετεχόντων στη διαδικασία. Κάθε αξιολόγηση στα πλαίσια του FSAP περιλαμβάνει τρεις εκθέσεις¹³⁴:

Η πρώτη έκθεση (“Main Report”) περιλαμβάνει μία συνολική αποτίμηση του χρηματοοικονομικού τομέα του υπό εξέταση κράτους. Επισημαίνει τα τρωτά σημεία και τις αδυναμίες της οικονομίας ενώ, παράλληλα, υπογραμμίζει και τα θετικά στοιχεία της. Περιέχει, επίσης, την εκτίμηση των εμπειρογνώμων για τους βραχυπρόθεσμους και μεσοπρόθεσμους κινδύνους που διατρέχει η εν λόγω οικονομία ενώ στο τέλος κάνει κάποιες συστάσεις – προτάσεις λήψης συγκεκριμένων μέτρων προς το κράτος. Είναι εμπιστευτική και παραδίδεται στις αρμόδιες εθνικές αρχές. Στο Παράρτημά της περιλαμβάνει περιληπτικά την πρόοδο που έχει κάνει το κράτος σε ό,τι αφορά την ενσωμάτωση και επιτήρηση των διεθνών προτύπων.

¹³⁴ Βλ. Gianviti (2002).

Η δεύτερη έκθεση (“Selected Financial Sector Issues”) περιλαμβάνει μία λεπτομερή οικονομοτεχνική ανάλυση που στηρίζει με πίνακες και στατιστικά στοιχεία την πρώτη έκθεση. Και αυτή είναι εμπιστευτική ενώ δίνεται στις αρμόδιες εθνικές αρχές μόνο εάν ζητηθεί. Η πρώτη και η δεύτερη έκθεση είθισται να μη δημοσιεύονται ούτε από το ΔΝΤ ή την Παγκόσμια Τράπεζα ούτε από το κράτος που ζήτησε την αξιολόγηση.

Η τρίτη έκθεση (“Assessment of Observance of International Standards and Codes”) περιέχει μία λεπτομερή ανάλυση της προόδου που έχει κάνει το κράτος στην ενσωμάτωση και επιτήρηση των υπό αξιολόγηση διεθνών προτύπων. Ως εκ τούτου, αποτελεί τη βάση για την κατάρτιση των ROSCs. Την ευθύνη (responsibility) για την αξιολόγηση κάθε προτύπου έχει από κοινού η ομάδα εμπειρογνομόνων από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα, η ομάδα από εξειδικευμένους διεθνείς οργανισμούς και οι αρμόδιες εθνικές αρχές. Την υπεγγυότητα (accountability), όμως, τη φέρει αποκλειστικά το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα. Το κράτος μπορεί να δημοσιεύσει την τρίτη έκθεση, μόνο, όμως, με τη συγκατάθεση του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας (αρκεί η συγκατάθεση μόνο του ΔΝΤ αν το κράτος δεν είναι πελάτης της Παγκόσμιας Τράπεζας).

Στη βάση των ευρημάτων των εμπειρογνομόνων του FSAP, τα επιτελεία των δύο οργανισμών ετοιμάζουν ξεχωριστές εκθέσεις προς τα αντίστοιχα Διοικητικά Συμβούλια ανάλογα με το αντικείμενο (area of interest) κάθε οργανισμού. Η έκθεση των ειδικών από το ΔΝΤ θα αποτελέσει στη συνέχεια το θεμέλιο για την Αξιολόγηση της Σταθερότητας του Χρηματοοικονομικού Τομέα (Financial Sector Stability Assessment – FSSA) ενώ αυτή των ειδικών από την Παγκόσμια Τράπεζα τη βάση για την Αξιολόγηση του Χρηματοοικονομικού Τομέα (Financial Sector Assessment - FSA).

Η Αξιολόγηση της Σταθερότητας του Χρηματοοικονομικού Τομέα (στο εξής FSSA) επικεντρώνεται στις αδυναμίες και τα τρωτά σημεία της οικονομίας μακροπρόθεσμα. Πρόκειται δηλαδή για μία ευρύτερη και συνολικότερη εξέταση της κατάστασης στην οποία βρίσκεται η οικονομία και των πιθανών κινδύνων που ενδεχομένως να αντιμετωπίσει μακροπρόθεσμα. Η Αξιολόγηση στα πλαίσια του FSSA καταλήγει στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ όπου ενσωματώνεται στο υπόλοιπο υλικό που θα χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες των διαβουλεύσεων του Άρθρου IV (Article IV Consultations), δηλαδή των ετήσιων συζητήσεων ανάμεσα στο ΔΝΤ και τα κράτη μέλη του για θέματα μακροοικονομικής πολιτικής.

Συνεπώς, οι εκθέσεις του FSSA αποτελούν τον συνδυαστικό κρίκο ανάμεσα στο Πρόγραμμα FSAP και την πολιτική Εποπτείας (Surveillance)¹³⁵ του ΔΝΤ, όπως αυτή πραγματώνεται μέσα από τις διαβουλεύσεις του Άρθρου IV, παρέχοντας όλα εκείνα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την άσκησή της. Η διαφορά είναι ότι, ενώ το FSAP γίνεται για λογαριασμό του κράτους που ζητά αυτοβούλως τη διεξαγωγή του, το FSSA καταρτίζεται μόνο για τις ανάγκες της Εποπτείας του ΔΝΤ. Η έκθεση του FSSA μπορεί να δημοσιευθεί από το ΔΝΤ με τη συγκατάθεση του κράτους και συνήθως συνοδεύεται από την έκθεση που προκύπτει στο πλαίσιο των διαβουλεύσεων του Άρθρου IV¹³⁶ (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Γ3).

¹³⁵ Βλ. σχετικά Issing (1998) καθώς και Animat (2001).

¹³⁶ Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι κατά τη φάση της πιλοτικής εφαρμογής του Προγράμματος, δεν επιτρεπόταν σε κανέναν από τους συμμετέχοντες να δημοσιεύει τα αποτελέσματα του FSAP. Στη συνέχεια, όμως, της εφαρμογής του κρίθηκε ότι κάτι τέτοιο αντίκειται στην πολιτική διαφάνειας του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας κι έτσι αποφασίστηκε να επιτρέπεται, με τη σύμφωνη γνώμη όλων, η δημοσίευση των ευρημά-

Από τη μεριά της Παγκόσμιας Τράπεζας, η Αξιολόγηση του Χρηματοοικονομικού Τομέα (στο εξής FSA) χρησιμεύει ως διαγνωστικό εργαλείο που παρέχει μία ολοκληρωμένη εικόνα των οικονομιών των πελατών της Τράπεζας έτσι ώστε να είναι σε θέση να εκτιμήσει καλύτερα τις ανάγκες τους σε οικονομική και τεχνική βοήθεια. Τα πορίσματα του FSA χρησιμοποιούνται σε διάφορα προγράμματα της Παγκόσμιας Τράπεζας όπως για παράδειγμα στο Country Assistance Strategies – CAS, στα Social and Structural Reviews – SSR, στα Poverty Reduction Strategy Papers κλπ. Στα προαναφερθέντα προγράμματα, έμφαση δίνεται σε θέματα που αφορούν τη δημιουργία εκείνων των θεσμών (institution building) που θα επιτρέψουν στο κράτος να αναπτύξει μακροπρόθεσμα έναν υγιή και εύρωστο χρηματοοικονομικό τομέα¹³⁷.

1.3 Μεθοδολογικά εργαλεία του FSAP

Για να είναι σε θέση να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην ενδυνάμωση του χρηματοπιστωτικού τομέα των ενδιαφερομένων κρατών, το FSAP πρέπει να παρέχει συνεχώς υψηλής ποιότητας αξιολογήσεις, λαμβάνοντας κάθε φορά υπόψη τις ιδιαιτερότητες των υπό εξέταση οικονομιών. Για το σκοπό αυτό, οι ομάδες των εμπειρογνομόνων που απασχο-

των του Προγράμματος. Η πρακτική που έχει καθιερωθεί πάντως είναι να δημοσιεύεται μόνο η τρίτη έκθεση (“Assessment of Observance of International Standards and Codes”) του FSAP, βλ. σχετικά IMF (2000j).

¹³⁷ Εκθέσεις στα πλαίσια του FSA ετοιμάζονται μόνο όταν το υπό εξέταση κράτος είναι πελάτης της Παγκόσμιας Τράπεζας. Για παράδειγμα, από τις χώρες που συμμετείχαν στο πιλοτικό Πρόγραμμα του FSAP, δεν καταρτίστηκαν εκθέσεις για τον Καναδά και την Ιρλανδία.

λούνται στο Πρόγραμμα χρησιμοποιούν μεθοδολογικά εργαλεία που είναι ειδικά σχεδιασμένα για τους σκοπούς του FSAP. Τα εργαλεία αυτά είναι η μακροοικονομική ανάλυση, η μελέτη και εικονική εφαρμογή πιθανών αρνητικών σεναρίων για την οικονομία και η αξιολόγηση της ενσωμάτωσης των διεθνών προτύπων¹³⁸.

Η μακροοικονομική ανάλυση (Macroprudential Analysis) έχει σκοπό να καταδείξει την αμφίδρομη σχέση που υπάρχει μεταξύ μακροοικονομικής ευρωστίας της οικονομίας και θετικών αποδόσεων του χρηματοοικονομικού τομέα. Για τις ανάγκες της ανάλυσης χρησιμοποιούνται μακροοικονομικοί δείκτες¹³⁹ (Macro Prudential Indicators - MPIs)¹⁴⁰ οι οποίοι εξετάζουν σε βάθος τόσο τη σφριγηλότητα και φερεγγυότητα των εμπορικών τραπεζών όσο και το ευρύτερο πλαίσιο των εθνικών επιλογών οικονομικής πολιτικής. Η εμπειρία έχει δείξει πως όταν η ανάλυση καταδείξει αδυναμίες και στους δύο προαναφερθέντες τομείς τότε αυξάνονται οι πιθανότητες εμφάνισης μελλοντικά κάποιας οικονομικής κρίσης.

Η μελέτη και εικονική εφαρμογή διαφόρων σεναρίων (stress tests and scenario analysis) έχει σκοπό να μελετήσει τον αντίκτυπο που θα είχε στη λειτουργία της αγοράς και στη φερεγγυότητα των τραπεζών μία ενδεχόμενη σοβαρή χρηματοπιστωτική κρίση. Εφαρμόζεται τόσο σε μεγάλες εμπορικές τράπεζες όσο και σε ολόκληρα τραπεζικά συστήματα. Για τη σωστή διεξαγωγή των διαφόρων stress tests είναι κεφαλαιώδους σημασίας η κοινοποίηση προς το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα εκείνων των στοιχείων που θεωρούνται απαραίτητα. Το πρόβλημα που παρατηρείται

¹³⁸ Βλ. σχετικά Brown (1998).

¹³⁹ Βλ. σχετικά IMF (2000d), World Bank (2001a) καθώς και IMF (2000a).

εν προκειμένω είναι ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές τις περισσότερες φορές διστάζουν να αποκαλύψουν αυτά τα στοιχεία, παρά το γεγονός ότι τα τελευταία υπάγονται στη ρήτρα εμπιστευτικότητας (confidentiality clause).

Ένα δεύτερο πρόβλημα που παρατηρείται εδώ έχει να κάνει με το διαφορετικό επίπεδο της οικονομίας ανάμεσα στα κράτη που ανέπτυξαν αυτά τα σενάρια (ανεπτυγμένες χώρες) και σε αυτά τα οποία τα εφαρμόζουν (στην πλειοψηφία τους αναπτυσσόμενες χώρες). Πολλοί υποστηρίζουν ότι αυτά τα σενάρια θεωρούν δεδομένη την ύπαρξη ενός καλά οργανωμένου τραπεζικού συστήματος, τη λειτουργία εύρωστης κεφαλαιαγοράς καθώς και την ύπαρξη μεγάλου αριθμού καλά πληροφορημένων δρώντων. Αυτά τα προαπαιτούμενα σπανίζουν σε πολλές από τις αναπτυσσόμενες χώρες που παίρνουν μέρος στο Πρόγραμμα¹⁴¹.

Η αξιολόγηση της προόδου που έχει επιτύχει το κράτος στην ενσωμάτωση και εφαρμογή των διεθνών προτύπων έχει σκοπό, αφενός να αναδείξει τα θετικά στοιχεία της συγκεκριμένης οικονομίας σε ό,τι αφορά την προσαρμοστικότητά της σε νέα δεδομένα, αφετέρου να εντοπίσει τα θεσμικά κενά και τις αδυναμίες του χρηματοπιστωτικού τομέα. Το ενδιαφέρον εδώ εστιάζεται κυρίως στους τομείς της τραπεζικής εποπτείας, της οικονομικής και νομισματικής διαφάνειας, των συστημάτων πληρωμών, των κινητών αξιών και των ασφαλειών¹⁴².

¹⁴⁰ Βλ. IMF (2001f).

¹⁴¹ Για μία εκτενή ανάλυση των αρνητικών σημείων των stress tests βλ. Holt και Jones (1998).

¹⁴² Στα Προγράμματα FSAP που έχουν διεξαχθεί μέχρι σήμερα, ο βαθμός ενσωμάτωσης του προτύπου για την τραπεζική εποπτεία και την οικονομική και νομισματική διαφάνεια αξιολογήθηκε σε όλες τις περιπτώσεις, για τα συστήματα πληρωμών στις

1.4 Εξωτερική Αξιολόγηση του Προγράμματος

Η ευρεία έκταση των αντικειμένων που καλύπτει συνήθως κάθε FSAP κατέστησε αναγκαία την επιστράτευση εμπειρογνομένων και εκτός ΔΝΤ και Παγκόσμιας Τράπεζας. Ένας μεγάλος αριθμός κεντρικών τραπεζών, διεθνών οικονομικών ινστιτούτων, διεθνών οργανισμών, μη κυβερνητικών οργανώσεων (NGOs) και των οργανισμών που ανέπτυξαν τα διεθνή πρότυπα (standard setting agencies) συμφώνησαν να παραχωρήσουν ειδικούς - μέρος του επιστημονικού τους δυναμικού προκειμένου η όλη προσπάθεια να έχει θετική έκβαση¹⁴³.

Οι ειδικοί αυτοί (outside experts) συνεισέφεραν τα μέγιστα στην επιτυχή λειτουργία του Προγράμματος. Η πλειοψηφία εξ' αυτών συνέβαλε στην κατάρτιση των εκθέσεων για την αξιολόγηση της προόδου των υπό εξέταση κρατών στον τομέα της τραπεζικής εποπτείας και των συστημάτων πληρωμών ενώ κάποιοι προσέφεραν τις γνώσεις τους στο σχεδιασμό των stress tests και στην εφαρμογή εικονικών σεναρίων (scenario analysis).

περισσότερες περιπτώσεις, ενώ για τις κινητές αξίες και τις ασφάλειες μόνο στις μισές περιπτώσεις.

¹⁴³ Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσαν στη δημοσιότητα τα Διοικητικά Συμβούλια του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας, ο συνολικός αριθμός των διεθνών οργανισμών που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα ξεπερνά τους 60. Μεταξύ αυτών, η Επιβλέπουσα Αρχή για θέματα Τραπεζικής Εποπτείας των Κεντροαφρικανικών κρατών, Η Επιτροπή Κινητών Αξιών της Νέας Ζηλανδίας, οι Κεντρικές Τράπεζες του Περού, της Μαλαισίας, της Αυστραλίας, της Ινδίας, του Ισραήλ, της Τουρκίας, η FED, η Bundesbank, η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, η Επιτροπή της Βασιλείας, ο IOSCO κλπ. (Βλ. αναλυτικά Παράρτημα, Πίνακας Γ1).

Την εμπειρία και την τεχνογνωσία που αποκομίζουν από αυτή τη διαδικασία, οι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες την αξιοποιούν στις χώρες τους όπου βοηθούν τις αρμόδιες εθνικές αρχές να εξοικειωθούν με το Πρόγραμμα. Εξάλλου, η ύπαρξη έμπειρων ειδικών πλέον και εκτός ΔΝΤ και Παγκόσμιας Τράπεζας είχε ως αποτέλεσμα την ανάληψη αξιολογήσεων από τα ίδια τα κράτη (self assessments), προοπτική που ενδεχομένως να λειτούργησε για αυτά και ως κίνητρο για τη συνεισφορά των ειδικών.

Η χρησιμοποίηση εξωτερικών εμπειρογνομένων (peer review) για την αξιολόγηση του FSAP δε συνέβαλε μόνο στην πληρέστερη αξιολόγηση του Προγράμματος αλλά διεύρυνε και τη νομιμοποιητική βάση της προσπάθειας. Η συμμετοχή εξωτερικών ειδικών στο Πρόγραμμα αλλά και η διενέργεια πλέον όλο και περισσότερων self assessments ενίσχυσε το αίσθημα «κυριότητας» (ownership)¹⁴⁴ του Προγράμματος από την πλευρά των κρατών, κάτι που, όπως έχει προαναφερθεί στο πρώτο μέρος της παρούσας εισήγησης, αποτελεί κλειδί (αλλά και αγκάθι) για την επιτυχή έκβαση της όλης προσπάθειας.

Τα στοιχεία για την οικονομία του εξεταζόμενου κράτους που μαθαίνουν κατά τη διάρκεια της αποστολής τους οι εξωτερικοί εμπειρογνώμονες εμπίπτουν στο απόρρητο των πληροφοριών και προστατεύονται σύμφωνα με σχετική ρήτρα¹⁴⁵.

¹⁴⁴ Βλ. σχετικά IMF (2001n).

¹⁴⁵ Το Μάιο του 2000, τα Διοικητικά Συμβούλια του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας απέστειλαν σε όλους τους οργανισμούς που είχαν εκδηλώσει ενδιαφέρον να συμμετάσχουν στο Πρόγραμμα FSAP ένα Confidentiality Protocol το οποίο σκιαγραφούσε σε γενικές γραμμές τα καθήκοντα και τις ευθύνες των εμπειρογνομένων που θα συμμετείχαν στο Πρόγραμμα. Ένας από τους όρους του Πρωτοκόλλου ήταν η τήρηση απόλυτης

1.5 Αποτίμηση του FSAP

Μέχρι στιγμής, το Πρόγραμμα FSAP χαρακτηρίζεται σε γενικές γραμμές από επιτυχία. Κάτι τέτοιο προκύπτει όχι μόνο από τους συνεχείς απολογισμούς του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας αλλά και από τις μαρτυρίες των αρμόδιων εθνικών αρχών και των εμπειρογνομόνων των συνεργαζόμενων διεθνών οργανισμών. Το Πρόγραμμα βοήθησε τα κράτη που πήραν μέρος να αναπτύξουν ένα στρατηγικό πλαίσιο αξιολόγησης, ελέγχου και ενδυνάμωσης του χρηματοοικονομικού τους τομέα εντάσσοντας στην οικονομική τους πολιτική μοντέλα ανάλυσης και μεθοδολογικά εργαλεία διεθνούς κύρους και αποδοχής¹⁴⁶. Συνδυάζοντας κατάλληλα την μακροοικονομική ανάλυση, τα stress tests και την εφαρμογή εικονικών σεναρίων αλλά και την αξιολόγηση της επιτευχθείσας προόδου ως προς την ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων, τα συμμετέχοντα κράτη είχαν την ευκαιρία να εξετάσουν σε βάθος την ανθεκτικότητα και ευρωστία των οικονομιών τους, να εντοπίσουν αδυναμίες και μελανά σημεία και να βρουν λύσεις στα κακώς κείμενα.

Για παράδειγμα, σε αρκετές περιπτώσεις χωρών που λάμβαναν δάνεια από το ΔΝΤ και την Παγκόσμια Τράπεζα χωρίς να είναι σε θέση να επωφεληθούν από αυτά, το Πρόγραμμα κατάφερε να εντοπίσει την αιτία

εχεμύθειας αναφορικά με τις εμπιστευτικές πληροφορίες που θα έρχονταν στην κατοχή τους κατά τη διάρκεια του Προγράμματος. Για κάθε συνεργαζόμενο οργανισμό υπήρχαν και ειδικές επιπρόσθετες υποχρεώσεις που οι ειδικοί του έπρεπε να τηρήσουν. Το Πρωτόκολλο αυτό έπρεπε να επιστραφεί στο ΔΝΤ ή την Παγκόσμια Τράπεζα μαζί με μία υπογεγραμμένη δήλωση αποδοχής των όρων του μέσα σε ορισμένο χρονικό διάστημα.

¹⁴⁶ Για έναν αναλυτικό απολογισμό του Προγράμματος βλ. IMF (2001a). Επίσης, βλ. Conthe και Ingves (2001), *American Banker*, σελ. 156 επ. καθώς και Köhler (2001b).

του κακού που ήταν η διατήρηση πολύ υψηλών επιτοκίων. Σε άλλες περιπτώσεις, αποκαλύφτηκε ότι η αιτία εμφάνισης συχνών οικονομικών κρίσεων μικρής έντασης ήταν το γεγονός ότι οι κρατικές τράπεζες ήταν υπερβολικά εκτεθειμένες σε πιστωτικούς κινδύνους ενώ, παράλληλα, απουσίαζαν αξιόπιστα συστήματα εγγύησης καταθέσεων.

Από τη δική τους μεριά, τα συμμετέχοντα κράτη μετά τη λήξη κάθε FSAP, είχαν την ευκαιρία να διατυπώσουν τις εντυπώσεις τους αλλά και να κάνουν σχόλια και προτάσεις για την καλύτερη λειτουργία του Προγράμματος. Σε πολλές περιπτώσεις μέχρι σήμερα, οι συμμετέχουσες χώρες έχουν προτείνει να δίνεται μεγαλύτερη σημασία στη λειτουργία του ανεπίσημου τμήματος της οικονομίας, της λεγόμενης παραοικονομίας, καθώς διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες. Επίσης, προτάθηκε η αξιολόγηση της προόδου ενσωμάτωσης των διεθνών προτύπων να μην έχει το χαρακτήρα «βαθμολόγησης» (pass – fail scores) αλλά να είναι ευρύτερη και να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε οικονομίας. Τέλος, σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των προτάσεων του Προγράμματος (FSAP follow - up), τα συμμετέχοντα κράτη πρότειναν να δίνεται περισσότερος χρόνος για την υλοποίησή τους, ειδικά όταν είναι αναγκαίες σημαντικές θεσμικές μεταρρυθμίσεις.

Η εμπειρία από τη λειτουργία του FSAP αλλά και οι παρατηρήσεις – προτάσεις των χωρών που συμμετέχουν σε αυτό γίνονται αντικείμενο μελέτης σε συναντήσεις των ειδικών του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας που χρηματοδοτούνται από την Επιτροπή για τον Χρηματοοικονομικό Τομέα (Financial Sector Liaison Committee – FSLC).

2. Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (ROSCs)

2.1 Εισαγωγικά

Τον Ιανουάριο του 1999, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο εγκαινίασε ένα πιλοτικό πρόγραμμα που είχε ως στόχο την καταγραφή της προόδου που είχε συντελεστεί έως εκείνη τη στιγμή αναφορικά με την ενσωμάτωση και εφαρμογή των διεθνών προτύπων. Νωρίτερα τον ίδιο χρόνο, είχαν προηγηθεί σημαντικές παραινέσεις σε διεθνές επίπεδο που ανήγαγαν την αποτελεσματική επιτήρηση των διεθνών προτύπων σε προϋπόθεση *sine qua non* της εύρυθμης λειτουργίας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος¹⁴⁷. Η κοινή προτροπή των παραπάνω παραινέσεων ήταν η δημιουργία εκείνων των μηχανισμών που θα επέτρεπαν την καλύτερη επιτήρηση της εφαρμογής των διεθνών προτύπων. Ο ιδανικός τρόπος επιτήρησης θα ήταν η τελευταία να γίνεται από τον αρμόδιο οργανισμό που το ανέπτυξε (*standard setting agency*). Επειδή, όμως, οι οργανισμοί αυτοί συνήθως δεν έχουν την απαραίτητη εμπειρία και υλικοτεχνική επάρκεια, θεωρήθηκε αναγκαίο την επιτήρηση των προτύπων να αναλάβει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, στα πλαίσια του νέου του ρόλου¹⁴⁸.

¹⁴⁷ Συγκεκριμένα, τον Οκτώβριο του 1998 η μελέτη της Ομάδας Εργασίας του G-22 για την Διαφάνεια και την Υπεγγυότητα (G-22 Working Group on Transparency and Accountability) και το Νοέμβριο του ίδιου χρόνου η Διακήρυξη των Υπουργών Οικονομικών και των Διοικητών των Κεντρικών Τραπεζών του G-7. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. το πρώτο μέρος της παρούσας μελέτης.

¹⁴⁸ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. Köhler (2002b).

Για την καλύτερη προετοιμασία του προγράμματος διεξήχθησαν σε πιλοτική βάση τρεις προπαρασκευαστικοί γύροι (case studies) που αφορούσαν σε εκείνους τους τομείς που ενδιέφεραν το ΔΝΤ και που πάνω στους οποίους είχε σχετική εμπειρία (δημοσιονομική διαφάνεια και διάχυση στοιχείων). Μετά από προτροπή των Υπουργών Οικονομικών του G-22 στη Σύνοδο για την Ενδυνάμωση του Διεθνούς Χρηματοοικονομικού Συστήματος τον Ιούνιο του 1999, στο πρόγραμμα άρχισε να συνεργάζεται (από το Σεπτέμβριο του ίδιου έτους) και η Παγκόσμια Τράπεζα. Οι τομείς ευθύνης της ήταν σε πρώτο στάδιο η εταιρική διακυβέρνηση και η λογιστική (accounting and auditing). Στη συνέχεια, στους τομείς αυτούς προστέθηκε η τραπεζική εποπτεία, η οικονομική και νομισματική διαφάνεια, η λειτουργία των συστήματα πληρωμών, οι κινητές αξίες και οι ασφάλειες¹⁴⁹.

Μετά την επιτυχή έκβαση των τριών πειραματικών γύρων και τη θετική αξιολόγηση των «Εκθέσεων Διαφάνειας», όπως ονομάζονταν αρχικά, το Πρόγραμμα για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων (στο εξής ROSCs)¹⁵⁰ εντάχθηκε και επίσημα στο «οπλοστάσιο» του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Έκτοτε, σκοπός του Προγράμματος είναι η συνοπτική καταγραφή της προόδου που κάνουν τα κράτη που επιλέγουν να συμ-

¹⁴⁹ Ο λόγος για την προσθήκη όλων αυτών των νέων τομέων ευθύνης ήταν η παράλληλη έναρξη λειτουργίας του Προγράμματος FSAP, μέρος του οποίου, όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, ήταν και η αξιολόγηση της επιτευχθείσας προόδου αναφορικά με την ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων του χρηματοοικονομικού τομέα.

¹⁵⁰ Περισσότερες πληροφορίες υπάρχουν στην ηλεκτρονική σελίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου <http://www.imf.org/external/np/rosc/rosc.asp> καθώς και στη σελίδα της Παγκόσμιας Τράπεζας http://www.worldbank.org/ifa/rosc_more.html

μετάσχουν σε αυτό αναφορικά με την ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων. Μελετώντας τα ευρήματα του Προγράμματος, κάθε κράτος είναι σε θέση να συγκρίνει την εσωτερική του οικονομική πρακτική με διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα, να εντοπίσει αδυναμίες και να βρει με τη βοήθεια του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας τρόπους για να ενδυναμώσει το χρηματοπιστωτικό του τομέα. Παράλληλα, με τη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων των ROSCs (Summary Assessments), διευκολύνονται οι πιθανοί μελλοντικοί επενδυτές να αξιολογήσουν και να εκτιμήσουν καλύτερα το επενδυτικό κλίμα που επικρατεί σε κάθε χώρα. Η συμμετοχή στο Πρόγραμμα είναι εθελοντική.

Σύμφωνα με την τελευταία Έκθεση για την πρόοδο του Προγράμματος της 21^{ης} Ιουνίου 2002, συνολικά 228 εκθέσεις ROSCs για 76 οικονομίες έχουν ολοκληρωθεί, εκ των οποίων έχουν δημοσιευθεί 165 για 59 οικονομίες. Οι εκθέσεις αφορούσαν στην πλειοψηφία τους οικονομίες αναπτυσσόμενες, αναδυόμενες και σε μετάβαση. Το 44% των εκθέσεων προέκυψε από το Πρόγραμμα FSAP και αφορούσε την εξέταση των προτύπων που έχουν σχέση αποκλειστικά με τον οικονομικό τομέα¹⁵¹.

Ο προϋπολογισμός για την ολοκλήρωση μιας Έκθεσης ROSCs διαφέρει σημαντικά κάθε φορά, ανάλογα με τον υπό εξέταση τομέα και την τεχνική που χρησιμοποιείται. Έτσι, για παράδειγμα, ενώ οι πρώτες 6 εκθέσεις στον τομέα της εταιρικής διακυβέρνησης κόστισαν κατά μέσο όρο

¹⁵¹ Αντίστοιχα, σύμφωνα με την έκθεση του Ιουνίου του 2001, είχαν ολοκληρωθεί 110 εκθέσεις ROSCs για 43 χώρες εκ των οποίων είχαν δημοσιευθεί 76 για 31 χώρες (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Γ4). Αναλυτικά, βλ. IMF (2002g).

\$120.000, οι επόμενες 6 κόστισαν \$70.000¹⁵². Οι εκθέσεις για τον τομέα του λογιστικού ελέγχου κόστισαν περίπου \$60.000 ενώ αυτές για τα δικαιώματα των πιστωτών \$50.000.

Οι εκθέσεις ROSCs είναι κατά βάση εμπιστευτικές και δημοσιεύονται μόνο μετά την ολοκλήρωση των διαβουλεύσεων στα πλαίσια του Άρθρου IV. Ωστόσο, επειδή ορισμένες φορές οι εκθέσεις ολοκληρώνονται πολλούς μήνες πριν την κατάληξη των διαβουλεύσεων του Άρθρου IV, είναι δυνατή με τη σύμφωνη γνώμη του ενδιαφερόμενου κράτους η δημοσίευσή τους πριν το πέρας της διαδικασίας του Άρθρου IV¹⁵³. Μέχρι στιγμής, το ποσοστό των εκθέσεων που είναι διαθέσιμες στο διαδικτυακό τόπο του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου αγγίζει το 80% περίπου (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Γ5).

2.2 Διάκριση ROSCs

Οι εκθέσεις που καταρτίζονται στα πλαίσια του Προγράμματος ROSCs διακρίνονται, ανάλογα με τον τομέα χρησιμότητάς τους, σε αυτές που βρίσκουν εφαρμογή στην κυβερνητική πολιτική, το χρηματοπιστωτικό τομέα και τον τομέα των επιχειρήσεων¹⁵⁴.

¹⁵² Η διαφορά αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι, ενώ για τις πρώτες 6 εκθέσεις χρησιμοποιήθηκε η τεχνική του self assessment από τα ίδια τα ενδιαφερόμενα κράτη και κατόπιν η πρόσληψη και ειδικών εμπειρογνομόνων για τον έλεγχο των αποτελεσμάτων της αποτίμησης, στις επόμενες 6 η έκθεση συντάχθηκε αποκλειστικά από το προσωπικό του ΔΝΤ, κάτι που, φυσικά, κόστισε αρκετά λιγότερο.

¹⁵³ Βλ. IMF (2000k) και Geithner (2002), *IMF Survey*, 332 επ.

¹⁵⁴ Αναλυτικά για τη διάκριση των ROSCs βλ. IMF – World Bank (2000).

Οι εκθέσεις που σχετίζονται με την κυβερνητική πολιτική έχουν ως πρωταρχικό στόχο την επίτευξη μεγαλύτερου βαθμού διαφάνειας. Αυξημένη πληροφόρηση του κοινού έχει ως αποτέλεσμα την πληρέστερη κατανόηση των κυβερνητικών πολιτικών ενώ, παράλληλα, καθιστά ουσιαστικά πλέον την κυβέρνηση υπόλογη (accountable) στο ευρύ κοινό για τις επιλογές της αναφορικά με την εφαρμογή τους. Αντίστοιχα, βελτιώνεται σημαντικά η λειτουργία της αγοράς αφού οι συμμετέχοντες στις δομές της είναι επαρκώς πληροφορημένοι. Σε αυτή την κατηγορία ανήκουν οι εκθέσεις που καταρτίζονται για τα πρότυπα της διαφάνειας στην οικονομική και νομισματική πολιτική, της διάχυσης στοιχείων¹⁵⁵ και της δημοσιονομικής διαφάνειας.

Οι εκθέσεις που σχετίζονται με τον χρηματοοικονομικό τομέα είναι ζωτικής σημασίας για την έγκαιρη και αποτελεσματική πρόληψη οικονομικών κρίσεων. Στόχος τους είναι να διασφαλίσουν την ύπαρξη και την εύρυθμη λειτουργία ενός κανονιστικού πλαισίου για όλους τους οικονομικούς θεσμούς (τράπεζες, χρηματιστήρια κλπ). Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι εκθέσεις για τα πρότυπα της τραπεζικής εποπτείας, των συστημάτων πληρωμών, των κινητών αξιών και των ασφαλειών.

¹⁵⁵ Όπως έχει αναφερθεί στο Δεύτερο Μέρος της ανά χείρας εργασίας, το Πρότυπο για τη Διάχυση Στοιχείων (Data Dissemination Standard) διακρίνεται σε Πρότυπο Διάχυσης Ειδικών Στοιχείων (Special Data Dissemination Standard) και Πρότυπο Διάχυσης Γενικών Στοιχείων (General Data Dissemination Standard). Εν προκειμένω, οι εκθέσεις που εξετάζουν το ειδικό μέρος του προτύπου εξετάζουν τον τρόπο με τον οποίο τα οικονομικά στοιχεία αποδεδυούνται προς το ευρύ κοινό ενώ οι εκθέσεις που αφορούν το γενικό μέρος του προτύπου, αν και αφορούν το ίδιο αντικείμενο, εξετάζουν τις χώρες που

Τέλος, οι εκθέσεις που σχετίζονται με τον επιχειρηματικό τομέα έχουν ως στόχο να προασπίσουν το επενδυτικό κοινό από λανθασμένη πληροφόρηση σε ό,τι αφορά την οικονομική κατάσταση των μεγάλης οικονομικής σημασίας εταιριών. Εδώ ανήκουν οι εκθέσεις ROSCs που εξετάζουν τους τομείς της εταιρικής διακυβέρνησης, της λογιστικής, του ελέγχου, της αφερεγγυότητας και των δικαιωμάτων των πιστωτών.

2.3 Μεθοδολογία των Εκθέσεων

Κατά τη διάρκεια του πρώτου προπαρασκευαστικού γύρου, η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την κατάρτιση των εκθέσεων ήταν η αποτίμηση της επιτευχθείσας προόδου να διεξάγεται από τις ίδιες τις συμμετέχουσες χώρες (self assessment). Για την επαλήθευση - επικύρωση των αποτελεσμάτων προσλαμβάνονταν ειδικοί εμπειρογνώμονες από το εξωτερικό (hired experts)¹⁵⁶. Η πρακτική αυτή, παρά το μεγάλο οικονομικό κόστος που συνεπάγονταν για το ΔΝΤ, ενίσχυε το αίσθημα «κυριότητας» της διαδικασίας (ownership) καθώς τα κράτη συμμετείχαν ενεργά σε αυτή.

Στο δεύτερο γύρο, όπου συμμετείχε και η Παγκόσμια Τράπεζα, τα πράγματα ήταν διαφορετικά. Ο κύκλος των χωρών που συμμετείχαν στο πιλοτικό πρόγραμμα διευρύνθηκε κατά πολύ, περιλαμβάνοντας οικονομίες που βρίσκονταν σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης. Ήταν πλέον φανερό πως η μεθοδολογία που είχε ακολουθηθεί κατά τον πρώτο γύρο δε θα μπορούσε να βρει εφαρμογή εδώ, καθώς οι χώρες που είχαν λάβει μέρος εκεί (Αυστραλία, Ηνωμένο Βασίλειο και Αργεντινή) είχαν την επιστη-

δεν έχουν ακόμα τη δυνατότητα να ικανοποιήσουν τις επιπρόσθετες απαιτήσεις του ειδικού μέρους.

¹⁵⁶ Αναλυτικά, βλ. Hemus (2001), *IMF Survey*, σελ. 126 επ.

μονική επάρκεια και υλικοτεχνική υποδομή να διεξαγάγουν self assessments. Κάτι ανάλογο δε συνέβαινε και με τις χώρες του δεύτερου γύρου από τις οποίες σχεδόν καμία δεν ανήκε στις αναπτυγμένες οικονομίες¹⁵⁷. Έτσι, η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε και καθιερώθηκε έκτοτε ήταν τις αποτιμήσεις της προόδου αναφορικά με την ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων να αναλαμβάνει το ΔΝΤ.

Λόγω του περιορισμένου χρόνου και των υλικοτεχνικών ελλείψεων¹⁵⁸, δεν καταρτίστηκαν πλήρεις εκθέσεις (collection of modules) για όλα τα συμμετέχοντα κράτη αλλά, για κάποια από αυτά, ετοιμάστηκαν εκθέσεις που εξέταζαν την πρόοδο στην ενσωμάτωση ενός και μόνο προτύπου (individual module). Η δυνατότητα αυτή φάνηκε στη συνέχεια του Προγράμματος καθοριστική για την επιτυχία του καθώς, εάν για κάθε συμμετέχουσα χώρα έπρεπε να εξετάζεται η πρόοδος σε όλα τα πρότυπα ταυτόχρονα, τότε θα ήταν πολύ πιθανή η εμφάνιση σημαντικών λαθών. Για την αποφυγή αυτού του ενδεχομένου, υιοθετήθηκε η μέθοδος του loose-leaf binder. Δηλαδή, για κάθε χώρα που παίρνει μέρος στο Πρόγραμμα, δημιουργείται ένας φάκελος με το όνομά της όπου καταχωρούνται οι εκθέσεις που διενεργούνται για λογαριασμό της οποτεδήποτε αυτές λαμβάνουν χώρα.

¹⁵⁷ Οι χώρες αυτές ήταν το Καμερούν, το Μπαγκλαντές, η Κολομβία, η Ουκρανία, η Τυνησία, η Ουγκάντα, η Τσεχία, η Βουλγαρία και το Χονγκ-Κονγκ.

¹⁵⁸ Υπενθυμίζεται ότι, σε αντίθεση με το Πρόγραμμα FSAP όπου οι συνεργαζόμενοι οργανισμοί ξεπερνούν τους 60, στο Πρόγραμμα ROSCs, ο μόνος, μέχρι στιγμής, διεθνής οργανισμός που συνεργάζεται με το ΔΝΤ είναι η Παγκόσμια Τράπεζα. Βλ. σχετικά, Köhler (2001) και (2002), *IMF Survey*, σελ. 181 και 16 επ. αντίστοιχα.

Εξάλλου, η εγκατάλειψη της μεθόδου της ταυτόχρονης αποτίμησης (η οποία είχε προτιμηθεί κατά τη διάρκεια του πρώτου γύρου) και η υιοθέτηση της κλιμακωτής μεθόδου (modular approach) επιτρέπει στα κράτη να επιλέξουν με βάση τις δικές τους ανάγκες και προτεραιότητες σε ποιους τομείς θα ζητήσουν να εξεταστούν. Παράλληλα, η κλιμακωτή μέθοδος επιτρέπει ποιοτικότερα αποτελέσματα καθώς εστιάζει σε βάθος την επιστημονική ανάλυση ενώ ταυτόχρονα πετυχαίνει καλύτερο συντονισμό των διαθέσιμων πόρων.

Η πρακτική που χρησιμοποιείται συνήθως για την εξέταση της ενσωμάτωσης των διεθνών προτύπων είναι η συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου από τις αρμόδιες εθνικές αρχές που περιέχει ερωτήσεις σχετικά με τις μεθόδους που χρησιμοποιεί το ενδιαφερόμενο κράτος στον υπό εξέταση τομέα. Στη συνέχεια, διεξάγεται διάλογος ανάμεσα στο κράτος και τους φορείς του ΔΝΤ επί τη βάση των απαντήσεων που έχουν δοθεί αλλά και των συσσωρευμένων διαβουλεύσεων που έχουν γίνει μέχρι εκείνη τη στιγμή στα πλαίσια του Άρθρου IV. Ακολούθως, το ΔΝΤ διατυπώνει τη γνώμη του για την πρόοδο που έχει συντελεστεί στον εξεταζόμενο τομέα και κάνει προτάσεις προς τις αρμόδιες αρχές. Στην Έκθεση ROSCs που εκπονείται επιτρέπεται στο κράτος να διατυπώσει και τη δική του άποψη πάνω στο θέμα.

Με τον τρόπο αυτό, προκύπτουν οι Εκθέσεις ROSCs (Summary Assessments) για την αξιολόγηση της ενσωμάτωσης των διεθνών προτύπων που δεν ανήκουν στον χρηματοοικονομικό τομέα (financial sector)¹⁵⁹. Για τα

¹⁵⁹ Οι Εκθέσεις ROSCs για τα πρότυπα που δεν ανήκουν στον χρηματοοικονομικό τομέα αντλούν τις πληροφορίες τους από τεχνικής φύσης προγράμματα, όπως για πα-

πρότυπα που ανήκουν στον χρηματοοικονομικό τομέα το υλικό για την κατάρτιση των Summary Assessments αντλείται από τις Εμπεριστατωμένες Εκθέσεις (Detailed Assessments) που προκύπτουν από το Πρόγραμμα FSAP.

Από τον Ιούλιο του 2001, οι Εκθέσεις ROSCs περιλαμβάνουν και μια αξιολόγηση της ποιότητας των στοιχείων που δημοσιεύουν τα κράτη. Η αξιολόγηση αυτή ετοιμάζεται στα πλαίσια του Προγράμματος για την Αξιολόγηση Στοιχείων (Data Quality Assessment Framework – DQAF). Το πρόγραμμα αυτό έχει αναπτυχθεί από το Τμήμα Στατιστικής του ΔΝΤ σε συνεργασία με εθνικές στατιστικές υπηρεσίες και αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς. Σκοπός του είναι ομογενοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό και πλέον αποδεκτό τρόπο τις διεθνώς αναγνωρισμένες στατιστικές έννοιες και ορισμούς (μεταξύ των οποίων και οι United Nations Fundamental Principles of Official Statistics) και να εξασφαλίσει μεθοδολογική επάρκεια, ακρίβεια και αξιοπιστία στη δημοσιοποίηση στατιστικών στοιχείων¹⁶⁰.

2.4 ROSCs και Surveillance

Από όλα τα σχετικά επίσημα έγγραφα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου γίνεται σαφές ότι οι αξιολογήσεις της προόδου αναφορικά με την ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων θεωρούνται ένα από τα σημαντικότερα δομικά στοιχεία της Εποπτείας (Surveillance) που ασκεί το ΔΝΤ. Προκειμένου να επιτευχθούν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα στις

ράδειγμα τα Προγράμματα Multi-topic Technical Assistance, Technical Consultations (TC) και Technical Cooperation Action Plans (TCAP).

¹⁶⁰ Για τα πρώτα βήματα της προσπάθειας, βλ. και αργότερα IMF (2000b). Επίσης, Persaud (2002), σελ. 214 επ.

διαβουλεύσεις του Άρθρου IV αποφασίστηκε η ενημέρωση της Εποπτείας να γίνεται μέσω διαρθρωμένων μεθόδων που εξετάζουν τις εθνικές πρακτικές στους τομείς των διεθνών προτύπων. Καταλληλότερο μέσο για το σκοπό αυτό, οι Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων¹⁶¹. Η αδιάλειπτη παροχή πληροφοριών αναφορικά με την ενσωμάτωση των διεθνών προτύπων στους 11 προαναφερθέντες τομείς είναι ζωτικής σημασίας για την ικανοποιητική ενημέρωση και διεξαγωγή της Εποπτείας.

Ωστόσο, οι Εκθέσεις ROSCs, όπως και το Πρόγραμμα FSAP, ετοιμάζονται μόνο κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου κράτους. Δηλαδή, η κατάρτισή τους είναι προαιρετική και όχι υποχρεωτική. Εκτός αυτού, εξετάζουν μόνο τους τομείς που επιλέγει το κράτος και όχι τους τομείς που ενδεχομένως να ενδιαφέρουν πρωταρχικά το ΔΝΤ. Επομένως, προκύπτει το ερώτημα πώς ενημερώνεται η Εποπτεία - η διεξαγωγή της οποίας είναι υποχρεωτική - όταν δεν υπάρχουν οι εκθέσεις ROSCs. Η απάντηση που προκύπτει από τα επίσημα έγγραφα του ΔΝΤ είναι ότι, σε μία τέτοια περίπτωση, ενεργοποιούνται εναλλακτικές πηγές πληροφόρησης¹⁶² όπως για παράδειγμα η αναζήτηση ανεπίσημων self assessments που δεν έχουν διεξαχθεί από το ΔΝΤ ή την Παγκόσμια Τράπεζα ούτε έχουν επικυρωθεί από εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, η χρησιμοποίηση των πληροφοριών που έρχονται στην κατοχή του ΔΝΤ στα πλαίσια προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας σχετική με τα διεθνή πρότυπα κλπ.

Εάν, παρ' όλ' αυτά, οι μη επικυρωθείσες self assessments δεν είναι αρκετά αξιόπιστες και οι πληροφορίες που έχουν έρθει σε γνώση του ΔΝΤ

¹⁶¹ Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. IMF (1999g).

¹⁶² Βλ. σχετικά IMF (2002d) και (2002f).

κατά τη διάρκεια προγραμμάτων τεχνικής βοήθειας είναι μη αξιοποιήσιμες λόγω ενδεχομένως του υπερβολικά τεχνικού τους χαρακτήρα, τότε είναι πιθανό το ΔΝΤ, μη έχοντας άλλη πηγή πληροφόρησης, να ζητήσει από το εν λόγω κράτος την κατάρτιση έκθεσης ROSCs¹⁶³.

2.5 Αξιολόγηση των Εκθέσεων ROSCs

Οι Εκθέσεις για την Επιτήρηση των Διεθνών Προτύπων σε γενικές γραμμές χαρακτηρίζονται από επιτυχία. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιείται (modular approach) εξασφαλίζει τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα συνδυάζοντας κατάλληλα την ποιότητα των αξιολογήσεων και τον ικανοποιητικό συντονισμό των διαθέσιμων πόρων. Η δομή και διάρθρωση των εκθέσεων επιτρέπει την απρόσκοπτη και ομοιόμορφη διεξαγωγή τους είτε πρόκειται για αναπτυσσόμενες χώρες είτε για οικονομίες που βρίσκονται σε υψηλότερο στάδιο ανάπτυξης.

Ο προαιρετικός τους χαρακτήρας, η δυνατότητα των κρατών να επιλέγουν τους τομείς που θα περιλαμβάνει κάθε έκθεση αλλά και η αντίθεσή τους προς μία λογική «βαθμολόγησης» της επιτευχθείσας προόδου (pass - fail scores) έχουν συμβάλλει τα μέγιστα στην καθιέρωση του Προγράμματος. Η αξιοποίηση των ROSCs στην Εποπτεία του ΔΝΤ καταδεικνύει όχι μόνο τη σημασία των Εκθέσεων αλλά και την αξιοπιστία των παρεχόμενων στοιχείων.

Από την δική τους πλευρά, τα κράτη που επιθυμούν να συμμετέχουν στο Πρόγραμμα συνεχώς αυξάνονται. Η θετική επίδραση που είχε η διεξαγωγή εκθέσεων στις οικονομίες των κρατών που έχουν ήδη συμμετά-

¹⁶³ Αναλυτικά, βλ. IMF (1999e).

σχει¹⁶⁴, η επιθυμία τους να αποδείξουν την καλή κατάσταση των οικονομικών τους τομέων, η προσπάθεια αναζήτησης συμβουλών για την εύρεση λύσης σε προβλήματα μακροοικονομικού χαρακτήρα ή ακόμα και διεθνείς υποχρεώσεις κάθε χώρας¹⁶⁵ είναι κάποιοι από τους λόγους που ωθούν τα κράτη προς αυτή την κατεύθυνση.

Ωστόσο, πολλά μένει ακόμα να γίνουν προκειμένου να διασφαλιστεί η αρμονική λειτουργία των Εκθέσεων. Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που έχει ανακύψει μέχρι στιγμής είναι το γεγονός ότι κάθε Έκθεση συνεπάγεται, αφενός μεγάλο οικονομικό κόστος, αφετέρου την απασχόληση μεγάλου μέρους του επιστημονικού δυναμικού του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας. Αυτό έχει ως συνέπεια τόσο τη σημαντική καθυστέρηση στην ολοκλήρωση μίας πλήρους σειράς ROSCs για μία χώρα όσο και στην ανανέωσή τους (update). Υπολογίζεται ότι για την ολοκλήρωση μίας σειράς ROSCs χρειάζονται, κατά μέσο όρο, περίπου 7-8 χρόνια, κάτι που υπονομεύει την αξιοπιστία της όλης προσπάθειας.

Επιπλέον, όπως έχει προαναφερθεί μέχρι στιγμής, η Παγκόσμια Τράπεζα είναι ο μόνος συνεργαζόμενος διεθνής οργανισμός στην κατάρτιση των Εκθέσεων ROSCs. Η κατάσταση αυτή αναμένεται να αλλάξει προκει-

¹⁶⁴ Για παράδειγμα, στο Μεξικό, τα στατιστικά στοιχεία που αφορούσαν το επίπεδο των συναλλαγματικών διαθεσίμων της χώρας, δημοσιεύονταν 3 φορές το χρόνο. Με τη συμμετοχή του Μεξικού τόσο στο Πρόγραμμα FSAP όσο και στην κατάρτιση Εκθέσεων ROSCs, οι ξένοι επενδυτές αισθάνονται πλέον πιο «ασφαλείς». Βλ. σχετικά Berg και Pattillo (2000), *Economic Issues*, σελ. 315 επ.

¹⁶⁵ Στην Πολωνία, η συμμετοχή στο Πρόγραμμα έχει ζητηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να προετοιμαστεί καλύτερα η οικονομία της χώρας ενόψει της ένταξής της στους κόλπους του οργανισμού.

μένου να δοθεί νέα πνοή στην προσπάθεια με τη συμμετοχή και άλλων εξειδικευμένων διεθνών οργανισμών. Η προσθήκη αξιόπιστου επιστημονικού δυναμικού και η αποδέσμευση μέρους των ειδικών του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας θα έχει ευεργετικά αποτελέσματα στη συνέχιση του Προγράμματος.

Επίμετρο

Η υιοθέτηση και εφαρμογή διεθνώς αναγνωρισμένων προτύπων και διεθνών κανόνων καλής πρακτικής αποτελεί, αναμφισβήτητα, ένα δυσεπίτευκτο εγχείρημα. Η ευόδωση της απαραίτητης συμφωνίας για την εκπόνηση των διεθνών προτύπων (international consensus), η αρμονική ενσωμάτωσή τους στην οικονομία κάθε χώρας και η αποτελεσματική αποτίμηση της εφαρμογής τους συνιστούν ένα έργο δυσχερές, πλην όμως αναγκαίο.

Μέχρι στιγμής, η ανταπόκριση της διεθνούς κοινότητας κρίνεται θετική. Πολλές είναι οι χώρες που υιοθετούν τα διεθνή πρότυπα και που επιθυμούν να συμμετάσχουν στα Προγράμματα αποτίμησης της προόδου που έχουν επιτύχει (βλ. Παράρτημα, Πίνακας Π2). Το ενδιαφέρον που εκδηλώνεται για ενημέρωση γύρω από το έργο που συντελείται είναι αξιοσημείωτο, αν αναλογιστεί κανείς ότι δεν προέρχεται μόνο από αναπτυσσόμενες χώρες αλλά και από ανεπτυγμένες οικονομίες, κάτι που αποδεικνύει την καθολική αποδοχή της χρησιμότητας των διεθνών προτύπων.

Παρ' όλ' αυτά, όπως κάθε προσπάθεια τέτοιου βεληνεκούς, έτσι και το εγχείρημα της εφαρμογής διεθνών προτύπων παρουσιάζει κάποιες δομικές αδυναμίες. Ας μην ξεχνάμε, άλλωστε, ότι δεν έχουν περάσει παρά τρία χρόνια από τότε που ξεκίνησε πιλοτικά το πρόγραμμα εφαρμογής των κανόνων καλής πρακτικής. Αυτό που έχει σημασία είναι η δέσμευση όλων να θεραπεύσουν τις υπάρχουσες αδυναμίες της προσπάθειας συμβάλλοντας ακόμα περισσότερο στη θωράκιση και ενδυνάμωση του διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

ΠΗΓΕΣ

- FSF (2000): *Issues Paper of the Task Force on Implementation of Standards*, Basel
- FSF (2001a): *Progress Report: International Standards and Codes to Strengthen Financial Systems*, Basel
- FSF (2001b): *Final Report of the Follow – up Group on Incentives to Foster the Implementation of Standards*, Basel
- FSF (2002): *Progress Report: Ongoing and Recent Work Relevant to Sound Financial Systems*, Basel
- IMF (1993): *Liberalization of the Capital Account: Experiences and Issues*, Occasional Paper No 103, Washington
- IMF (1997a): *Progress Report - Provision of Information to the Fund for Surveillance*, (SM/97/269), Washington
- IMF (1997b): *First Review of the SDDS*, (BUFF/97/27), Washington
- IMF (1998): *Second Review of the SDDS*, (BUFF/98/118), Washington
- IMF (1999a): *Further Considerations on Data Template on International Reserves and Foreign Currency Liquidity*, (BUFF/99/40), Washington
- IMF (1999b): *Progress Report: Developing International Standards*, Washington
- IMF (1999c): *IMF Strengthens Standards for Public Dissemination of Data on International Reserves*, (PIN No 99/25), Washington
- IMF (1999d): *Summing Up by the Acting Chairman on International Standards and Fund Surveillance: Further Issues*, Executive Board Meeting 99/34, Washington

- IMF (1999e): *Summing Up to International Standards and Fund Surveillance – Further Issues*, (SUR/99/42), Washington
- IMF (1999f): *International Standards and Fund Surveillance – Progress and Issues*, (EBS/99/158), Washington
- IMF (1999g): *Summing Up by the Acting Chairman for International Standards and Fund Surveillance – Progress and Issues*, (SUR 99/112), Washington
- IMF (1999h): *Communiqué of the Interim Committee of the Board of Governors of the International Monetary Fund*, Washington
- IMF (2000a): *Macroprudential Indicators (MPIs) and Data Dissemination – The Role of the Fund*, (BUFF/00/7), Washington
- IMF (2000b): *Review of the Fund's Data Standards Initiatives*, (SM/00/55), Washington
- IMF (2000c): *Third Review of the Fund's Data Standards Initiatives*, (BUFF/00/52), Washington
- IMF (2000d): *Macroprudential Indicators of Financial System Soundness*, Occasional Paper No 192, Washington
- IMF (2000e): *Concluding Remarks by the Acting Chairman of the IMF Executive Board – Experience with Basel Core Principles Assessments*, Executive Board Meeting 00/48, Washington
- IMF (2000f): *Data Provision to the Fund for Surveillance Purposes*, (BUFF/00/93), Washington
- IMF (2000g): *Amendments to the Special Data Dissemination Standard and General Data Dissemination System*, (SM/00/195), Washington
- IMF (2000h): *Report of the Managing Director to the International Monetary and Financial Committee on Progress in Strengthening the Ar-*

chitecture of the International Financial System and its Reform, Washington

- IMF (2000i): *Communiqué of the International Monetary and Financial Committee of the Board of Governors of the International Monetary Fund, Prague, Washington*
- IMF (2000j): *Communiqué of the Development Committee of the Boards of Governors of the Bank and the Fund, Prague, Washington*
- IMF (2000k): *Progress in Assessing Observance of Standards and Codes (SM/00/274), Washington*
- IMF (2000m): *Financial Sector Assessment Program (FSAP). A Review: Lessons from the Pilot and Issues Going Forward, (SM/00/263), Washington*
- IMF (2000n): *Summing Up by the Acting Chairman on the Financial Sector Assessment Program – Lessons from the Pilot and Issues Going Forward, (BUFF/00/190), Washington*
- IMF (2001a): *IMF Reviews Experience with the Financial Sector Assessment Program (FSAP) and Reaches Conclusions on Issues Going Forward, (PIN No 01/11), Washington*
- IMF (2001b): *Assessing the Implementation of Standards – An IMF Review of Experience, (PIN 01/17), Washington*
- IMF (2001c): *IMF Board Discusses Conditionality, (PIN No 01/28), Washington*
- IMF (2001d): *Standards and Codes: The IMF's Role, (PIN No 01/04), Washington*
- IMF (2001e): *Report of the Managing Director to the International Monetary and Financial Committee on the IMF in the Process of Change, Washington*

- IMF (2001f): *Concluding Remarks by the Acting Chairman of the IMF Executive Board on Macroprudential Indicators*, Washington
- IMF (2001g): *Fourth Review of the Fund's Data Standards Initiatives*, (SM/01/208), Washington
- IMF (2001h): *Streamlining Structural Conditionality – Review of Initial Experience*, (SM/01/219), Washington
- IMF (2001i): *Progress in Strengthening the Architecture of the International Financial System – A Fact Sheet*, Washington
- IMF (2001j): *IMF Concludes Discussions on Strengthening IMF – World Bank Collaboration on Country Programs and Conditionality*, (PIN No 01/92), Washington
- IMF (2001k): *IMF Executive Board Reviews Standards*, (PIN No 01/101), Washington
- IMF (2001m): *Report of the Managing Director to the International Monetary and Financial Committee – The Fund's Crisis Prevention Initiatives*, Washington
- IMF (2001n): *Strengthening Country Ownership of Fund Supported Programs*, Washington
- IMF (2001p): *IMF Reviews Strengthening Country Ownership of Fund Supported Programs*, (PIN No 01/125), Washington
- IMF (2001q): *Involving the Private Sector in the Resolution of Financial Crises – Treatment of the Private Sector and Paris Club Claims Reviewed*, (PIN No 01/127), Washington
- IMF (2002a): *IMF Board Discusses Modalities of Conditionality*, (PIN No02/26), Washington

- IMF (2002b): *Biennial Review of the Implementation of the Fund' s Surveillance and of the 1977 Surveillance Decision – An Overview*, Washington
- IMF (2002c): *Report of the Managing Director to the International Monetary and Financial Committee – Fund Surveillance and Crises Resolution*, Washington
- IMF (2002d): *Report of the Managing Director to the International Financial and Monetary Committee - Streamlining and Focusing Conditionality and Enhancing Ownership of Fund Supported Programs*, Washington
- IMF (2002e): *IMF Executive Board Reviews the Fund' s Surveillance*, (PIN No 02/44), Washington
- IMF (2002f): *IMF Board Discusses the Real Time Assessments of Conditionality*, (PIN No 02/42), Washington
- IMF (2002g): *Quarterly Report on the Assessments of Standards and Codes*, Washington
- International Monetary Fund – World Bank (2001): *Experience with Insurance Core Principles Assessments*, Washington
- International Monetary Fund – World Bank (2000): *Reports on the Observance of Standards and Codes: An Update*, Washington
- International Monetary Fund – World Bank (2002a): *Experience with Basel Core Principles Assessments*, Washington
- International Monetary Fund – World Bank (2002b): *Experience with IOSCO Objectives and Principles of Securities Regulation*, Washington
- International Monetary Fund – World Bank (2002c): *Experience with the Assessment of Systemically Important Payment Systems*, Washington

- World Bank (1998): *The New International Financial Architecture, Codes and Standards and the Developing Countries*, Washington
- World Bank (2001a): *Financial Soundness Indicators*, Washington
- World Bank (2001b): *Assessing the Implementation of Standards: A Review of Experience and Next Steps*, Washington
- World Bank (2001c): *Progress Report: International Financial Architecture: An Update on World Bank Activities*, Washington
- World Bank (2001d): *Macroprudential Indicators*, Washington

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- ΚΑΠΟΠΟΥΛΟΣ, Π. και ΛΑΖΑΡΕΤΟΥ, Σ. (1997): *Νομισματικές Σχέσεις - Διεθνής Τραπεζική και Χρηματοδότηση*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ. 112 – 159
- ΚΩΤΤΗΣ, Γ. και ΚΩΤΤΗ, Α. (1995): *Σύγχρονα Οικονομικά Θέματα*, Εκδόσεις Παπαζήση, σελ. 29 - 51
- ΤΣΟΥΚΑΛΗΣ, Λ. (1998): *Η Νέα Ευρωπαϊκή Οικονομία στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ. 215 – 247

Ξενόγλωσση

- CLIFFORD, C. (2000): *International Insurance Regulation*, Reactions Publications

- EICHENGREEN, B. (1999): *Toward a New International Financial Architecture: A Practical Post Asia Agenda*, Institute for International Economics, Washington
- GIOVANOLLI, M. (2000): *International Monetary Law: Issues for the New Millennium*, Oxford University Press, Oxford
- GOLDSTEIN M. (2000): *Strengthening the International Financial Architecture: Where Do We Stand?* Institute for International Economics, Washington
- GRIFFITH – JONES, S. (2001): *New Financial Architecture as a Global Public Good*, Institute of Development Studies, Brighton
- HELLEINER, G. (1995): *External Conditionality, Local Ownership and Development*, Toronto University Press, Toronto
- JONSTON, B. (1999): *Sequencing Financial sector Reforms: Country Experiences and Issues*, Institute for International Economics, Washington
- NOBEL, P. (2002): *Swiss Finance Law and International Standards*, Stämpfli Publishers Ltd (Berne) and Kluwer Law International (The Hague, Boston, London)
- PERSAUD, A. (2000): *Sending the Herd Off the Cliff Edge: The Disturbing Interaction between Herding and Market – Sensitive Risk Management Practices*, Institute of International Economics, Washington
- SOUSI – ROUBI, B. (1995) : *Droit bancaire Européen*, Dalloz, Paris
- USHER, J. A. (2000): *The Law of money and financial services in the EC*, second edition, Oxford University Press, Oxford
- WILLIAMSON, J. (2001): *Modernizing the International Financial Architecture: Big Outstanding Issues*, Centro Brasileiro de Relações Internacionais, Rio de Janeiro, Brazil

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Δημοσιευμένη σε συλλογικούς τόμους

- ΓΚΟΡΤΣΟΣ, Χ.Β. (1998): Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο: Οι λειτουργίες του στο σύγχρονο διεθνές νομισματικό σύστημα, στο συλλογικό τόμο: *Ο ΟΗΕ στο κατώφλι της μεταψυχροπολεμικής εποχής*, Ελληνική Εταιρεία Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων, Εκδόσεις Ι. Σιδέρη, Αθήνα, σελ. 431 - 458

Δημοσιευμένη σε εφημερίδες και περιοδικά

- ANIMAT, E. (2001): Countries can't do it alone, *OECD Observer*, σελ. 38 επ.
- BEATTIE, A. (2000): G24 Coalition Bristles at IMF Demands, *The Financial Times*, September 26th, 2000
- BERG, A. and PATILLO, C. (2000): The Challenge of Predicting Economic Crises, *IMF Economic Issues*, no 22, σελ. 315 επ.
- BOORMAN, J. (2001a): Ownership and Conditionality, *IMF Survey*, Vol. 30, no 13, σελ. 220 επ.
- BOORMAN, J. (2001b): Finance Ministers welcome progress made in IMF reform, *IMF Survey*, Vol. 30, No 14, σελ. 258 επ.
- BOORMAN, J. (2002): Effective Surveillance and Crisis Prevention, *IMF Survey*, Vol. 31, no 14, σελ. 16 επ.

- BOROSAGE, R. (1998): For a New, Progressive IMF - The IMF Should Temper, Not Feed, Speculative Frenzies, Protect Workers, *Foreign Service Journal*, σελ. 224 επ.
- CALOMIRIS, C. (1999): The IMF' s Impudent Role as Lender of Last Resort, *Cato Journal*, Vol. 17, no 3, σελ. 21 επ.
- CALOMIRIS, C. (2001): Calomiris on IMF Reforms, *IMF Survey*, Vol. 30, no 17, σελ. 286 επ.
- DIAZ, A. (1985): Goodbye Financial Repression, Hello Financial Crash, *Journal of Development Economics*, Vol. 19, σελ. 487 επ.
- FISCHER, S. (2001): Fischer and new IMF Reforms – Future role of the Fund in Asia, *IMF Survey*, Vol. 30, no 12, June 18th, 2001, σελ. 199 επ.
- GEITHNER, T. (2002): Crisis Prevention, *IMF Survey*, Vol. 31, no 20, σελ. 332 επ.
- HAGAN, S. (2000): Promoting Orderly and Effective Insolvency Procedures, *IMF Finance and Development*, Vol. 37, no 1, σελ. 12 επ.
- HEMUS, C. (2001): Strengthened Assessments Framework helps safeguard use of IMF Resources, *IMF Survey*, Vol. 30, no 8, April, 16th, 2001, σελ. 126 επ.
- HIBERS, P. (2001): The IMF/World Bank Financial Sector Assessment Program, *Economic Perspectives*, February 2001, σελ. 135 - 158
- KHAN, M. (2002): Reconciling Conditionality and Country Ownership, *IMF Finance and Development*, Vol. 39, no 2, σελ. 25 επ.
- KNOR, M. (2001): A Critique of the IMF' s Role and Policy of Conditionality, *Global Economy Series*, no 4, σελ. 183 επ.
- KOHLER, H. (2001): Partnership for Financial World Stability, *IMF Survey*, Vol. 31, no 11, σελ. 181 επ.

- KOHLER, H. (2002): Getting Conditionality Right, *IMF Survey*, Vol. 31, no 1, σελ. 16 επ.
- KOX, W. (2001): Ownership is key to success to IMF Programs, *IMF Survey*, Vol. 30, no 16, σελ. 261 επ.
- LARSEN, F. (2001): The Global Financial Architecture in Transition, *OECD Observer*, March 11th, 2001
- LEADER, J. (2002): Reforming the IMF, *The Guardian*, July 8th, 2002
- MASOOD, A. (2001): Widespread Participation and Cooperation are Keys in developing and implementing standards, *IMF Survey*, Vol. 30, no 7, σελ. 101 επ.
- NOX, P. (1998): Standards in the new financial era, *The Guardian*, June 6th, 1998
- REDDY, Y. (2001): Issues in Implementing international financial standards and codes, *BIS Review 62/2001*, σελ. 21 επ.
- REINHART, C. and KAMINSKI, G. (2000): On Crises, Contagion and Confusion, *Journal of International Economics*, σελ. 452 επ.
- ROWANN, F. (1999): The Global Economic System on the verge of a new financial crisis, *Journal of International Economics*, σελ. 254 επ.
- SCHAFFER, S. (1990): The Regulation of Banks and Securities Firms, *European Economic Review 34*, σελ. 587 επ.
- TIETMAYER, H. (1998): The Role of the IMF in Global Economy, *BIS Review 59/1998*, σελ. 41 επ.
- TIETMAYER, H. (1999): International Financial Stability and the Reforms of the International Monetary Fund, *BIS Review 60/1999*, σελ. 62 επ.
- TIETMAYER, H. (2001): International Order and Financial Stability, *BIS Review 62/2001*, σελ. 35 επ.

Δημοσιευμένη σε ηλεκτρονικές διευθύνσεις

- ANANT, T. (2001): *International Financial Standards and Codes: A Synthesis*, University of Delhi, India, στη σελίδα του Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Ινδίας www.bombaychamber.com/b&f-1.doc
- AZIZ, M. (2001): *The Future Role of the International Monetary Fund*, Intergovernmental Group of 24 on International Monetary Affairs Liaison Office, G-24 Discussion Paper No 11, Washington, διαθέσιμο στο www.unctad.org/en/docs/pogdsmdpbg24d11.en.pdf
- BERGSTEN, F. (2000a): *Reforming the International Financial Architecture*, Committee on Banking and Financial Services, United States House of Representatives, Washington, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα του Institute for International Economics www.iie.com/papers/cfbergsten.htm
- BERGSTEN, F. (2000b): *Reforming the International Monetary Fund*, Subcommittee on International Trade and Finance on Banking, Housing and Urban Affairs United States Senate, στη σελίδα του Centre d' Etudes Prospectives et d' Informatique Internationales www.cepii.fr/anglaisgraph/workpap/pdf/2000/wp00-08.pdf
- CAMDESSUS, M. (1998): *Toward an Agenda for International Monetary and Financial Reform*, World Affairs Council, Philadelphia, διαθέσιμο στη σελίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου www.imf.org/external/np/speeches/1998/110698.htm
- CLEMENTI, D. (2000): *Crisis Prevention and Resolution – two aspects of financial stability*, South Bank University, Center for Monetary

and Financial Economics, London, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα www.sbu.ac.uk/cemfe/papers.shtml

- COEURE, B. and PISANY – FERRY, J. (2000): *Events, Ideas and Actions: An Intellectual and Institutional Retrospective on the Reform of the International Financial Architecture*, CDC - CEPI II – CEFI Conference on Reshaping the Architecture of the International Financial System, Sienna, διαθέσιμο στο διαδίκτυο στην ηλεκτρονική σελίδα <http://ideas.repec.org/s/cii/cepiddt.html>
- CONTHE, M. and INGVES, S. (2001): *Financial Sector Assessment Program*, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου www.imf.org/external/np/fsap/fsap.asp
- EICHEL, H. (2001): *Strengthening the International Financial System*, ASEM Finance Ministers Meeting, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας της Ιαπωνίας. www.mof.go.jp/english/asem/aseme03g1htm
- EICHENGREEN, B. (1998): *Strengthening the International Financial Architecture: Where Do We Stand?*, East – West Center Workshop on International Monetary and Financial Reform, στη σελίδα emlab.berkeley.edu/pub/users/eichengr/eastwestcenter1999.pdf
- EICHENGREEN, B. (2001): *Managing Financial Crises*, Göteborg University, Sweden, στη σελίδα του Πανεπιστημίου του Berkeley elsa.berkeley.edu/users/eichengr/POLICY.HTM
- FERNANDEZ – ARIAZ, E. and HAUSMANN, R. (2000): *The Re-design of the International Financial Architecture from a Latin American Perspective: Who Pays the Bill?*, διαθέσιμο στις εκδόσεις στην ηλεκτρονική σελίδα της Inter – American Development Bank

http://www.iadb.org/RES/index.cfm?fuseaction=Publications.View&pub_id=WP-440

- FISCHER, S. (1997): *How to Avoid International Financial Crises and the Role of the International Monetary Fund*, 15th Annual Cato Institute Monetary Conference, Washington, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα www.ciaonet.org/conf/cto01
- FISCHER, S. (2000): *The International Monetary Fund and the Financial Sector*, Seminar on Financial Risks, System Stability and Economic Globalization, Washington, στη σελίδα του International Institute for Economics www.iie.com/fischer/sl.html
- GIANVITI, F. (2002): *Legal Aspects of the Financial Sector Assessment Program (FSAP)*, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα του ΔΝΤ www.imf.org/external/pubs/ft/ar/2002/eng/pdf/file1.pdf
- GRIFFITH – JONES, S. (2001): *Towards a better Financial Architecture*, FONDAD Meeting, Budapest, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα www.ids.ac.uk/ids/global/Finance/ifpubs.html
- HOLT, T. and JONES, T. (1998): *Quality work and Conflicting Quality objectives*, 84th DGINS Conference in Stockholm, στη σελίδα www.istat.it/caesar/caesar2/contrib/XXXII_De%20Santis.pdf
- ISSING, O. (1998): *Crisis Prevention: IMF Surveillance, need for new teeth?*, Conference on the Role of the IMF in the World Economy, Frankfurt, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα του ΔΝΤ www.imf.org/external/pubs/ft/survey/pdf/072098.PDF
- KHAN, M. and SHARMA, S. (2001): *IMF Conditionality and Country Ownership of Programs*, IMF Working Paper, (WP/01/42), διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα www.icrier.res.in/pdf/harma.pdf

- KLEIN, M. (1999): *Money, Politics and a Future for the International Financial System*, Policy Research Working Paper (WPS 2226), Private Sector Development Department, στην ηλεκτρονική σελίδα <http://www.worldbank.org/transitionnewsletter/novdec99/newbooks.htm>
- KOHLER, H. (2000): *In Search of Stability and Broadly – Shared Prosperity: Reform of the International Monetary Fund*, στη σελίδα του ΔΝΤ www.imf.org/external/np/speeches/2000/080700.htm
- KOHLER, H. (2001a): *Standards and Codes – A Tool for Growth and Financial Stability*, Conference on International Standards and Codes. Washington, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα του ΔΝΤ www.imf.org/external/np/speeches/2001/030701.htm
- KOHLER, H. (2001b): *The IMF in the Process of Change*, Spring Meeting of the International Monetary and Financial Committee, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα του North – South Institute www.nsi-ins.ca/ensi/publications/review/spring_2002.pdf
- KOHLER, H. (2002a): *The Role of the IMF in Safeguarding the Stability of the International Financial System*, 150th Anniversary Celebrations of Giesecke & Devrient, Munich, στην ηλεκτρονική σελίδα του ΔΝΤ www.imf.org/external/np/speeches/2002/062102.htm
- KOHLER, H. (2002b): *Reform of the International Financial Architecture: A Work in Progress*, Central Bank Governors' Symposium, Bank of England Conference Center, διαθέσιμο στο www.imf.org/external/np/speeches/2002/070502.htm
- KOHLER, H. (2002c): *The Role of the IMF in the Global Economy*, High Level Meeting of the United Nations Economic and Social Council, New York, στη σελίδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου www.imf.org/external/np/speeches/2002/070102.htm

- KREFT, H. (2000): *The International Financial Architecture and its Reform*, Quad Meeting of Policy Planning Staffs, White Plantation, Florida, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα www.auswaertiges-amt.de/www/en/infoservice/download/pdf/reden/planungsstab/fin-arch.pdf
- NEISS, H. (2001): *Conditionality and Program Ownership*, IMF Seminar on Conditionality, Tokyo, διαθέσιμο στη σελίδα του ΔΝΤ www.imf.org/external/np/pdr/cond/2001/eng/sem/071001hn.htm
- PARK, Y. and WANG, Y. (2000): *What kind of International Financial Architecture for An Integrated World Economy*, G-24 Technical Group Meeting in Geneva, στη σελίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών www.undp.org/ods/worddocs/market-efficiency.doc
- QUATTARA, A. (1999): *Reforming the International Monetary System*, Academie de la Paix et de la Securite Internationale, Conference on Crises and International Security, Monaco, διαθέσιμο στη σελίδα www.fas.nus.edu.sg/cls/fc/pdf/french_au.pdf
- REDDY, Y. (2002): *Legal Aspects of International Financial Standards: National Law Perspective*, International Seminar on Legal and Regulatory Aspects of Financial Stability, Basel, Switzerland, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών www.bis.org/review/r020215d.pdf
- REISEN, H. (2002): *International Standards for Strengthening Financial Systems: Can Regional Development Banks Address Developing Country Concerns?* Conference on the Regional Challenges for Financing for Development: The Key Role of Regional Development Banks, Washington, στη σελίδα του International Institute for Economics <http://www.iie.com/papers/reisen0202.htm>

- SUAREZ - ROJAS, L. (2002): *International Standards for Strengthening Financial Systems: Can Regional Development Banks Address Developing Countries Concerns?* Conference on Financing for Development: Regional Challenges and the Regional Development Banks, διαθέσιμο στη σελίδα του Institute for International Economics <http://www.iie.com/papers/rojas-suarez0202.pdf>
- SUGISAKI, S. (2001): *Ownership and Conditionality*, International Policy Dialogue, Berlin, Germany, διαθέσιμο στη σελίδα του ΔΝΤ www.imf.org/external/np/speeches/2001/061101.htm
- SUGISAKI, S. (2002): *Achieving Financial Stability: an international Perspective*, APEC Finance and Development Program, 1st Annual Forum, Beijing, China, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα του www.imf.org/external/np/speeches/2002/052602.htm
- SUNDARARAJAN, V. / MARSTON, D. and BASU, R. (2001): *Financial System Standards and Financial Stability: The Case of the Basel Core Principles*, IMF Working Paper, (WP/01/62), διαθέσιμο στην ηλεκτρονική σελίδα cei.ier.hit-u.ac.jp/confe/papers/lee.pdf
- WHITE, W. (1998): *Promoting international financial stability: the role of the BIS*, Conference on Coping with Financial Crises in Developing and Transition Countries: Regulatory and Supervisory Challenges in a New Era of Global Finance, Forum on Debt and Development, Nederlandsche Bank, Amsterdam, March 16-17th, διαθέσιμο στη σελίδα του Οργανισμού των Ηνωμένων Εθνών www.unescap.org/drrpad/publication/survey2000/ch5_1.htm
- WILLIAMSON, J. (2000): *A more focused IMF*, Conference on the Future of the Bretton Woods Institutions: The European Contribu-

tion on the debate on the New Financial Architecture, Paris, France, στη σελίδα www.iie.com/papers/currency.htm

- WOOD, A. (2001): *Comments on the IMF's Staff Review of Conditionality*, διαθέσιμο στη σελίδα του Bretton Woods Project <http://www.brettonwoodsproject.org/topic/adjustment/22imfcondreview-comments.html>

Ιστοσελίδες

International Monetary Fund (<http://www.imf.org>)

World Bank Group (<http://www.worldbank.org>)

Bank of International Settlements (<http://www.bis.org>)

Basel Committee on Banking Supervision (<http://www.bis.org/bcbs>)

Committee on the Global Financial System (<http://www.bis.org/cgfs>)

Committee on Payment and Settlement System (<http://www.bis.org/cpss>)

Financial Stability Forum (<http://www.fsforum.org>)

Organization for Economic Cooperation Development (<http://www.oecd.org>)

Financial Action Task Force (<http://www.oecd.org/fatf>)

International Organization for Securities Commissions (<http://www.iosco.org>)

International Association of Insurance Supervisors (<http://www.iaisweb.org>)

International Association of Financial Engineers (<http://www.iafe.org>)

International Auditing Practices Committee (<http://www.ifac.org/iapc>)

International Accounting Standards Board (<http://www.iasc.org.uk>)

International Bar Association (<http://www.ibanet.org>)

International Federation of Accountants (<http://www.ifac.org>)

International Network of Pension Regulators (<http://www.inprs.org>)

International Finance Corporation (<http://www.ifc.org>)

UN Committee in Trade and Law (<http://www.uncitral.org>)

Dissemination Standards Bulletin Board (<http://dsbb.imf.org>)

European Union (<http://www.europa.eu.int>)

IMF Survey (<http://www.imf.org/imfsurvey>)

Institute for International Economics (<http://www.iie.com>)

Institute for International Finance (<http://www.iif.com>)

E – Standards Forum (<http://www.estandardsforum.com>)

Bretton Woods Project (<http://www.brettonwoodsproject.org>)

OECD Observer (<http://www.oecdobserver.org>)

Global Policy Forum (<http://www.globalpolicy.org>)

International Budget Organization (<http://www.internationalbudget.org>)

“50 Years is enough” Organization (<http://50years.org>)

Oxford Analytica Investments (<http://www.oxan.com>)

Standard and Poors (<http://www.standardandpoor.com>)

World Economic Forum (<http://www.weforum.org>)

Club de Paris Organization (<http://www.clubdeparis.org>)

The Heinrich Boll Foundation (<http://www.boell.org>)

German Foundation for International Development (<http://www.dse.de>)

The G-20 site (<http://www.g20.org>)

California Pension Retirement System (<http://www.calpers.ca.gov>)

The Opacity Index Forum (<http://www.opacityindex.com>)

American Enterprise Institute (<http://www.aei.org>)

The Observer (<http://www.observer.co.uk>)

The Financial Times (<http://www.news.ft.com>)

International Herald Tribune (<http://www.iht.com>)

Wall Street Journal (<http://www.online.wsj.com>)

The McKinsey Quarterly (<http://www.mckinseyquarterly.com>)

The Central Bank of India (<http://www.rba.gov.in>)

The Cato Journal (<http://www.cato.org/>)

Berkeley University (<http://emlab.berkeley.edu>)

Harvard University (<http://www.economics.harvard.edu>)

Georgetown University (<http://www.claremontmckenna.edu>)

Global Documentation Committee (<http://www.ny.frb.org>)

UN Economic & Social Council Asia and Pacific (<http://www.unescap.org>)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ